Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

Серія «Науковці університету»

Олександр Руденко

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК

До 75-річчя від дня народження

Полтава
2013

УДК 016:5:[929]
ББК 91.9:22.3
Р 83

Упорядники:

Губачова Ольга Анатоліївна – старший викладач кафедри математичного аналізу та інформатики Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;

Хорольський Олексій Вікторович – асистент кафедри загальної фізики і математики Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

За редакцією доктора філологічних наук,
професора ***М. І. Степаненка***

Рецензенти:

Булавін Леонід Анатолійович – академік Національної академії наук України та Академії наук вищої освіти України, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри молекулярної фізики Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Шут Микола Іванович – академік Національної академії педагогічних наук України та Академії наук вищої освіти України, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри загальної та прикладної фізики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 5 від 27.12.2013 р.).

Р 83 **Олександр Пантелеймонович Руденко** : біобібліографічний покажчик : до 75-річчя від дня народження / уклад.: О. А. Губачова, О. В. Хорольський ; за ред. М. І. Степаненка ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 250 с.: іл. – (Серія «Науковці університету»).

Біобібліографічний покажчик присвячений 75-річному ювілею Олександра Пантелеймоновича Руденка, висвітлює життя та 50-річну науково-педагогічну діяльність академіка Академії наук вищої освіти України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора фізико-математичних наук, професора, завідувача кафедри загальної фізики і математики. Видання продовжує серію «Науковці університету».

Покажчик містить нарис науково-педагогічної діяльності О.П. Руденка, його науковий доробок – навчально-методичні посібники, статті, вміщені у вітчизняних і зарубіжних джерелах, авторські свідоцтва та винаходи, напрямки діяльності наукової школи вченого, статті про О.П. Руденка, автора понад 450 наукових праць.

У книзі подано слово колег та учнів професора, хронологічний та алфавітний покажчики друкованих праць і публікацій, представлено його наукову школу.

Біобібліографічний покажчик розрахований на науковців, викладачів, аспірантів та студентів як класичних, так і педагогічних ВНЗ.

УДК 016: 5: [929]
ББК 91.9 : 22.3

© М.І. Степаненко, О.А. Губачова, О.В. Хорольський, 2013
© ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2013

СЛОВО РЕКТОРА

Степаненко Микола Іванович,

доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

МУДРИЙ ФІЗИК З ДУШЕЮ ЛІРИКА

З-поміж людських чеснот високо цінується постійність. Вона має різні виміри. Доброї слави заживають і неабияких успіхів домагаються ті, хто зберігає вірність певним поглядам, що з літами міцніють, мужніють, обростають переконливими, надійно апробованими фактами, ваговитими аргументами, до яких мимовіль починають прислухатися інші, навіть колишні опоненти, а нерідко й беруть їх на озброєння.

На щаблях досконалої професійності опиняються ті, хто не зраджує свого фаху й усякчас прагне, усвідомлюючи, що межі вдосконаленню немає, пізнавати нове, відкривати невідоме й знаходити йому практичне підтвердження.

Висот мудрості й майстерності завжди досягають ті, хто прикипає до одного місця роботи, знаходить тут другий рідний дім, а в особі колег – достойних партнерів, щирих порадників і друзів.

Утримання чесноти постійності – річ із найскладніших, воно, зрештою, нелегкі випроби долі. Ці випроби з честю здолав доктор фізико-математичних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, заслужений діяч науки і техніки України, багаторічний декан фізико-математичного факультету й завідувач кафедри фізики Полтавського державного педагогічного

інституту імені В.Г. Короленка (нині національного університету) Олександр Пантелеймонович Руденко. Усе життя він присвятив науці фізиці: захистив кандидатську й докторську дисертації, опублікував в авторитетних виданнях сотні досліджень. Основна діяльність цього вченого зосереджена довкруги однієї наукової проблеми, заглибившись у яку, він знайшов там місце не тільки собі, а й своїм послідовникам. Про наукову школу професора Руденка добре знають у вченому світі. Його нинішні й колишні аспіранти (а натепер кандидати фізико-математичних наук) творчо й плідно співпрацюють зі своїм учителем, роблять відкриття, отже, і пожинають разом із ним дослідницькі плоди слави. А вони солодкі, бо зароблені багаторічною сумлінною працею, яка вимагала тривалих експериментів, наражалася на помилки і прорахунки, передбачала матеріальні витрати. Важливішим є, проте, зовсім інше: фізики Полтавського педагогічного в парі зі своїм наставником зайняли гідне місце у складній і далеко не всім підвладній науці, якій потужних обертів надають надлюдські інтелектуальні зусилля, терпіння, вишколений педантизм.

Приходить щорічно молода зміна до вишу. Спраглих до фізичного експериментування, до проникнення в сутність загальних властивостей матерії та явищ у ній, до будови Всесвіту як єдиної системи зустрічає й благословляє на успіх сивочолий професор Олександр Руденко. Він упевнено веде їх у царину науки про закономірності природи в широкому сенсі цього слова, уселяє їм віру у власні сили й реальність сил фізичних, з яких органічно зіткане все матеріальне.

Мати ґрунтовні знання – одна справа, а зовсім інша, й дуже значуща, – уміти їх передати учням. Олександр Пантелеймонович – педагог за покликанням, якому вділено особливий талант – про складне виповідати просто, з інтересом. Ось уже кілька десятиліть студенти залюбки слухають лекції Олександра Руденка. Майбутні вчителі дискутують із ним, не соромляться висловлювати власні міркування, подеколи наївні, на практичних і лабораторних заняттях. Вони вірять своєму вчителеві, рівняються на нього, прагнуть будь-що наблизитися своєю ерудицією до нього. Не всі випускники-фізики Полтавського педагогічного університету стають ученими, та всі, хто пройшов школу професора Руденка, своєю щоденною працею прагнуть просвітити і просвітлити дитячі душі та серця.

Уся науково-педагогічна діяльність Олександра Пантелеймоновича, за винятком кількох років учителювання в одній

із географічно найближчих до університету шкіл, пов'язані з Полтавським педагогічним: він його випускник, у ньому пройшов шлях від асистента до професора. Сотні й сотні вчителів фізики та математики кажуть спасибі своєму колишньому деканові за тепло, розуміння, допомогу, вболівання за долю кожного студента. Усі вони були йому дітьми – слухняними й не дуже, працьовитими й не завжди… У всіх вихованцях він убачав самодостатню особистість і, сам того не запримічаючи, огортав їх своїм омофором добра і справедливості. Вони ж, услід за видатним педагогом Адольфом Дистервегом, з певністю сьогодні заявляють: «Він на всіх своїх учнів накладає печать свого духу». А ще вчорашні випускники фізико-математичного факультету завжди з гордістю повторюють: «Нам кожному дісталася часточка вчителя».

Науковий доробок Олександра Руденка заслуговує високої похвали. Його прізвище – з-поміж учених із високим індексом цитованості. Чимало засадничих положень вибудованої за десятиліття концепції цього вченого – про день майбутній.

Не хлібом єдиним живе людина. Ця часто використовувана сентенція безпосередньо стосується й Олександра Пантелеймоновича Руденка. Він за фахом фізик, а за покликанням і внутрішнім своїм єством лірик. Бо любить, тонко відчуває й цінує пісню, добре обізнаний із живописом. Його заворожує поезія, не випускає зі своїх обіймів театр, приваблює цікава книга. Він – палкий борець за високу духовність, патріот, який уболіває за рідну мову, культуру. Таких людей величають справжніми інтелігентами. Олександр Пантелеймонович справжній у всьому: у науці, у педагогічній діяльності, у палкій фаховій суперечці з колегами, у розмові з підлеглими й начальством, у задушевній бесіді з краянами, які по-особливому ним пишаються й завжди гостинно приймають на малій батьківщині. Цього вченого, педагога шанують усі, хто його знає, хто дорожить взаєминами з ним.

У день ювілею щиро дякую професорові Олександру Руденкові за яскраво виписану ним сторінку в історії столітнього нашого вишу. Бажаю здоров'я і втіхи від грядущих днів та років. Нехай їх, світлих, радісних, теплих, рясних на успіхи, буде багато!

Ректор ***М. І. Степаненко***

ЖИТТЄПИС УЧЕНОГО

Олександр Пантелеймонович Руденко народився 29 грудня 1938 року на хуторі Чекисино Лубенського району Полтавської області в сім'ї селянина.

Середню освіту здобув у Ромоданівській залізничній школі № 29 Миргородського району Полтавської області. Трудову діяльність розпочав на Київському заводі «Буддормаш» у 1957 році.

У 1958 році вступив на фізико-математичний факультет Полтавського педагогічного інституту, що вважається найскладнішим з усіх факультетів вузу. Студентам доводиться досконало опановувати багато наук, досягнення яких використовуються в різних галузях фізики і математики.

Розпочались незабутні студентські роки, місяці навчання, знайомства, ненаситна цікавість, що повсякчас потребувала поживи. Справжнім подарунком долі були вчителі – М.Ф. Гур'єв, Д.М. Мазуренко, С.О. Березюк, В.О. Шутовський, В.І. Поночовний, З.П. Кушка, М.С. Ярошенко, О.Т. Хлівнюк, Г.М. Кисляк, К.М. Ширяєва, П.К. Загайко, В.П. Березовський, В.В. Ліхін, П.С. Дудик, Г.Ф. Верезомський, П.М. Горбенко, О.П. Попенко, М.П. Гардашник, М.І. Малич та інші.

З 1958 та в усі наступні роки – поїздки в колгоспи Полтавської області на збирання врожаю. В 1958-1959 н.р. колектив студентів фізико-математичного факультету виступив з ініціативою створення матеріально-технічної бази факультету, адже з 1956-1957 навчального року Полтавський педінститут переходить на підготовку спеціальностей широкого профілю зі збільшенням терміну навчання до п'яти років. Відтоді на фізико-математичному факультеті стали готувати вчителів таких спеціальностей: «математика, фізика та креслення», «фізика, основи виробництва та креслення». Для збереження факультетської техніки необхідно було побудувати гаражі. Основну роботу каменяра виконував студент фізмату Руденко, підсобні роботи – також студенти фізико-математичного факультету. Так був збудований гараж на 5 машин.

За час навчання обирався комсоргом групи, факультету, брав активну участь у роботі наукового гуртка, яким керував доцент кафедри фізики С.О. Березюк, виступав на факультетських та інститутських наукових конференціях. Закінчив вуз у 1963 році й отримав кваліфікацію вчителя фізики та основ виробництва.

Цього ж року починає працювати вчителем фізики середньої школи № 6 м. Полтави, керує юнацьким радіогуртком УКВ-радіостанції, бере активну участь у виставках учнівської творчості. Перемагає в багатьох виставках, нагороджується і преміюється поїздкою з обміну досвідом розвитку учнівської творчості до НДР.

У Полтавському педагогічному інституті на кафедрі загально-технічних дисциплін починає працювати за сумісництвом з 1962 року, викладає автосправу, з 1964 року – на кафедрі фізики, веде практичні та лабораторні заняття з дисциплін кафедри, з 1968 року переходить на постійну роботу асистентом кафедри фізики. У 1969 році друкує у співавторстві першу наукову статтю «Применение лампы ДРЛ в эпидиаскопе» у журналі «Физика в школе» (№ 6, с. 55).

Свою трудову діяльність у вузі перериває тільки на навчання в аспірантурі (1972–1975 рр.) на кафедрі молекулярної фізики Київського державного університету імені Тараса Шевченка.

Учень відомого українського вченого, професора, доктора фізико-математичних наук, Заслуженого діяча науки і техніки України Олександра Захаровича Голика та кандидата фізико-математичних наук, доцента кафедри молекулярної фізики КДУ імені Тараса Шевченка Петра Пилиповича Чолпана, Олександр Пантелеймонович у 1977 році захистив кандидатську дисертацію «Дослідження пружних і в'язких властивостей молекулярних рідин» зі спеціальності 01.04.15 – молекулярна фізика і здобув науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук.

Пізніше стосунки з П.П. Чолпаном переросли в дружбу вчителя й учня як колег, адже протягом багатьох років він був ученим секретарем науково-методичної комісії з фізики НАН України, яку очолює академік НАН України Леонід Анатолійович Булавін (нині – доктор фізико-математичних наук, професор, завідуючий кафедрою молекулярної фізики КДУ імені Тараса Шевченка).

У дисертації О.П. Руденка вперше досліджено коефіцієнт поглинання і швидкість поширення ультразвуку, коефіцієнт об'ємної і зсувної в'язкості, густина фторпохідних бензолу, рідин з ОН-групами, мінеральних і синтетичних рідин. У роботі здійснено аналіз температурної залежності фізичних властивостей, визначено активаційні параметри в'язкої течії досліджених рідин. Дисертація присвячена актуальним питанням фізики рідкого стану, містить ряд нових і оригінальних результатів.

Паралельно з навчанням в аспірантурі на кафедрі молекулярної фізики КДУ аспірант О.П. Руденко виконував госпдоговірну тему з дослідження фізичних властивостей мінеральних і синтетичних масел для Всесоюзного науково-дослідного інституту будівельного і шляхового машинобудування «ВНИИСтройдормаш» (м. Москва). Також обирався секретарем партійної організації кафедри молекулярної фізики і членом партійного бюро фізичного факультету.

О.П. Руденко повертається до Полтавського педагогічного інституту в 1975 році після успішного закінчення аспірантури.

З 1978 року наказом ректора призначається деканом фізико-математичного факультету. Успішно керує одним із кращих факультетів вузу протягом наступних 25 років (до 1 вересня 2003 року). Член Ученої ради університету та голова Вченої ради факультету.

У ті роки вирувало студентське життя. Традиційними на факультеті стали «Гуморина», конкурси самодіяльності, зокрема серед студентів першого курсу – «Алло, ми шукаємо таланти». Щорічно проводилися тематичні вечори відпочинку: «День студента», «Новорічне свято», «8 Березня», «День святого Валентина». З приходом Віри Олександрівни Власової на факультеті народився студентський театр естрадних мініатюр, названий «Екстемік», виступи якого на факультетах інституту і різних сценах Полтави внесли цікавість і різноманітність у життя. Художні колективи факультету брали активну участь в університетському огляді-конкурсі «Студентська весна». Більше 6 років на факультеті працювала загальноуніверситетська команда КВН «ФІМА», відома широким глядачам не тільки в місті, а і в Україні (керівник І.А. Слюсар), – неодноразовий переможець міських та обласних змагань; чемпіон відкритої Донецької ліги КВН; учасник Міжнародної Інтерліги команд КВН країн СНД. Силами студентського колективу факультету побудовано кафе «Ворсклянка» та танцювальний зал «Глобус», де студенти могли проводити вечори відпочинку.

Більше 23 років працював оркестр народних інструментів (керівники М.М. Вовк і О.І. Чухрай); гурток бардівської пісні; команда знавців; фотогурток; радіогурток; ансамбль сучасного естрадного танцю.

У спортивних змаганнях з різних видів спорту факультет незмінно займав перші місця серед шести факультетів університету.

У 1980-1981 рр. О.П. Руденко – відповідальний секретар приймальної комісії інституту. За роботу в приймальній комісії отримав путівку в санаторій Криму і подяку ректора – доктора філософських наук, професора Івана Андрійовича Зязюна, нині відомого вченого, директора Інституту післядипломної освіти України, академіка АПН України, Заслуженого діяча науки і техніки України.

З 1977 року по 1981 рік – старший викладач кафедри фізики, у 1981 – 1991 рр. – доцент, з 1992 року – професор кафедри, завідуючий кафедрою загальної фізики.

Після захисту кандидатської дисертації Олександр Пантелеймонович не зупинився на досягнутому, а розпочав активні наукові дослідження в галузі молекулярної фізики, а саме: дослідження акустичних спектрів і з'ясування молекулярних механізмів акустичної релаксації в ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем у діапазоні частот від 10^6 до 10^9 Гц.

У 1993 році захищає докторську дисертацію «Молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем» зі спеціальності 01.04.14 – теплофізика і молекулярна фізика і здобуває учений ступінь доктора фізико-математичних наук. У цьому ж році Олександру Пантелеймоновичу присвоєно вчене звання професора кафедри загальної фізики.

Науковим консультантом досліджень був доктор фізико-математичних наук, професор кафедри молекулярної фізики КДУ Володимир Савелійович Сперкач. Об'єкти дослідження були синтезовані в Інституті органічної хімії НАН України у відділі хімії фторорганічних сполук під керівництвом Заслуженого діяча науки і техніки України, доктора хімічних наук, професора Льва Мусійовича Ягупольського.

19 грудня 1998 р. обирається академіком Академії наук Вищої школи України по Відділенню фізики та астрономії.

Викладає курс загальної фізики, керує курсовими, дипломними та магістерськими роботами, бере участь у науково-організаційній роботі кафедри, факультету, виступає з доповідями перед учителями та студентами, працює над використанням комп'ютерної техніки на заняттях з фізики, розробляє ряд методичних посібників для вчителів і студентів фізико-математичного факультету.

У 1983 році Полтавський педагогічний інститут бере участь у Виставці досягнень народного господарства СРСР в м. Москва. Учасником ВДНГ СРСР по павільйону «Труд и отдых» та по виставці «Подготовка педагогических кадров

и формирование профессионального мастерства молодого учителя» був декан фізико-математичного факультету О.П. Руденко, згодом нагороджений Золотою медаллю ВДНГ і грошовою нагородою за безпосередню участь у розробці проекту і створення оригінального кабінету педагогічної майстерності, сприятливого для впровадження в навчальний процес експериментальної програми «Учитель», підвищення ефективності й якості підготовки вчителя.

З 1975 року Олександр Пантелеймонович зацікавився долею Ю.В. Кондратюка, про якого ще у 60-ті роки в колах учених ширилися різні версії – від ученого-самоучки до мастильника залізничних вагонів. Така думка була й серед астрономів Київського університету імені Тараса Шевченка. Не один раз на розширених радах фізичного факультету проф. С.К. Всехсвятський порушував питання про забуте добре ім'я нашого земляка.

Розпочинає пошуки О.П. Руденко в колі учителів-предметників, які в 20-ті роки викладали фізику в школах м. Полтави. Але, на превеликий жаль, ніхто нічого не знає про нашого земляка.

Знайомство з доцентом кафедри історії України В.Н. Жук дало поштовх до зустрічі з братом Ю.В. Кондратюка Анатолієм Володимировичем Даценком і його дружиною Миліцією Костянтинівною. Ця зустріч надихнула на створення у 1978 році музею-кімнати Ю.В. Кондратюка. Так, уперше в Полтаві, на Україні і в СРСР був створений музей, присвячений піонеру космонавтики. Відтоді Олександр Пантелеймонович стає завідувачем музею Ю.В. Кондратюка.

Починаючи з 1997 року на базі музею проводять щорічні Всеукраїнські Кондратюківські читання, різноманітні міжнародні конференції, присвячені ювілейним датам в історії космонавтики (90-річчю та 100-річчю від дня народження Ю.В. Кондратюка, 70-річчю від дня народження Ю.О. Гагаріна, 90-річчю від дня народження В.М. Челомея, 230-річчю від дня народження видатного інженера-артилериста, конструктора бойових ракет, генерал-лейтенанта О.Д. Засядька, 100-річчю від дня народження М.К. Янгеля, 100-річчю від дня народження В.П. Глушка, 95-річчю від дня народження льотчика-космонавта Г.Т. Берегового – науково-практична конференція «Полтавські стежки космічних доріг»).

О.П. Руденко – організатор проведення на базі Полтавського державного педагогічного університету Республіканської

учнівської олімпіади з фізики, голова журі обласних і міських олімпіад із фізики.

Олександр Пантелеймонович є учасником понад 70 наукових заходів – науково-практичних і науково-технічних конференцій, симпозіумів, з них близько 20 – міжнародні, понад 10 – всесоюзні. Під його керівництвом на фізико-математичному факультеті проводилися міжнародні конференції, присвячені актуальним питанням акустичної спектроскопії та суміжних областей фізики конденсованого стану речовини. Особливу увагу професор Руденко приділяє залученню до участі у конференціях студентів і магістрантів, аспірантів і молодих учених факультету, що забезпечує не тільки апробацію кваліфікаційних робіт, але й сприяє їхньому становленню як науковців, дослідників.

Здійснив наукове редагування 6 випусків «Збірника наукових праць Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка» (серія «Фізико-математичні науки»), внесеного до переліку видань ВАК України, в яких можуть публікуватися результати досліджень на здобуття ступенів кандидата і доктора наук.

У 1995 році на факультеті при кафедрі загальної фізики відкрито аспірантуру, до якої щорічно зараховується по два аспіранти. Керує підготовкою аспірантів професор О.П. Руденко. Навчається в аспірантурі при кафедрі загальної фізики 5 аспірантів. Протягом 1995-2012 рр. було захищено 7 кандидатських дисертацій (Ю.П. Бендес, Л.О. Матяш (Джепа), О.М. Тютюнник, Я.В. Сперкач, С.О. Сперкач, А.М. Хлопов, Г.М. Кузьменко).

Випускники фізико-математичного факультету, який тривалий час очолював О.П. Руденко, не тільки гідно підтверджують свої знання з фізики та математики, а й виявляють здібності талановитих педагогів, організаторів. На керівних посадах в освітянській галузі працювали й працюють нині І.А. Воліченко, І.В. Охріменко, О.Б. Шемет, С.С. Проосвєтов, Н.М. Вергал, В.І. Шульга, Г.Г. Дзюбкін, М.П. Лещенко, О.О. Донець, А.В. Калініченко, І.А. Литвиновська, С.Б. Шостак, Ю.Д. Москаленко, Л.О. Флегантов і багато інших. За період роботи О.П. Руденка деканом понад 80 випускників факультету стали кандидатами і докторами наук, працюють у вузах Полтави і за її межами.

На кафедрі загальної фізики створена науково-дослідна лабораторія молекулярної акустики для виконання фундаментальних наукових досліджень як основи науково-технічно-

го прогресу, якою керує О.П. Руденко Також під керівництвом Олександра Пантелеймоновича кафедра виконувала дві науково-державні теми: № 0401 «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів методами акустичної спектроскопії на етапах лікування онкологічного захворювання в організмі людини» та № 0301 «Дослідження впливу низькомолекулярних фізіологічно-активних речовин на структурно-динамічні властивості сироваточного альбуміну».

Наукові та творчі зв'язки підтримувалися з академічними установами України, зокрема з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова, Інститутом фізики НАНУ, Інститутом математики НАНУ, Інститутом органічної хімії НАНУ, Інститутом хімії високомолекулярних сполук НАНУ, Інститутом фізики напівпровідників імені В.Є. Лашкарьова НАНУ, Інститутом проблем матеріалознавства імені І.М. Францевича НАНУ, Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна, Рівненським державним гуманітарним університетом. Також наукові зв'язки підтримуються з Московським державним університетом імені М.В. Ломоносова, Курським державним університетом (всі – Російська Федерація), Гродненським державним університетом імені Янки Купали, Гомельським університетом імені Франциска Скоріни (всі – Республіка Білорусь) та Інститутом хімії поверхні імені О.О. Чуйка НАНУ.

Можна з упевненістю стверджувати, що професор О.П. Руденко створив наукову школу з молекулярної акустики в Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка. Має почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1996 р.).

Як декан фізико-математичного факультету Олександр Пантелеймонович започаткував на факультеті зустрічі з відомими вченими в галузі фізики, математики, хімії з України та колишнього Радянського Союзу. На факультеті виступали з лекціями академіки Ю.О. Митропольський і А.М. Самойленко (директори Інституту математики НАНУ), А.Г. Загородній (директор Інституту теоретичної фізики НАНУ), Л.А. Булавін (декан фізичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка), професори Д.Д. Іваненко й М.І. Шахпаронов (МДУ імені М.В. Ломоносова), О.З. Голик, Ю.І. Шиманський, В.С. Сперкач, Л.В. Поперенко, О.Д. Альохін (Київський національний уні-

верситет імені Тараса Шевченка), Л.М. Ягупольський (завідувач відділу хімії фторорганічних сполук Інституту органічної хімії НАНУ), М.П. Маломуж (Одеський національний університет імені І.І. Мечникова), В.М. Андронов, Д.Д Орлов., А.М. Каротеєв (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна), Г.С. Мігіренко (Новосибірський політехнічний інститут), В.В. Шилов (Інститут хімії високомолекулярних сполук НАНУ), Л.О. Гріффен (НТУУ «Київський політехнічний інститут»), академіки М.І. Шкіль та М.І. Шут (Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова), В.Г. Бар'яхтар (директор Інституту магнетизму НАНУ), космонавти В.І. Севостьянов та Б.В Волинов.

Професор О.П. Руденко – автор понад 450 публікацій та низки відкриттів. Основні праці: «Акустические спектры толуола. Поворотно-изомерная релаксація» (1981); «Акустическая релаксация в бензотрифториде» (1982); «Задачи тестового контроля знаний по физике (механика, молекулярная физика, электричество)» (1985); «Исследование равновесных свойств некоторых фторпроизводных бензола» (1988); «О структурной релаксации и межмолекулярном взаимодействии в н-алканах» (1989); «О механизмах акустической релаксации в дисперсной системе аэросил-полипропиленгликоль» (1993); «Взаємодія між атомами і молекулами» (1997) (співавт.); «Механизм теплового движения в жидких углеводородах» (1997) (співавт.); «Зоряне ім'я в історії вітчизни» (1997); «Валентин Петрович Глушко – видатний творець реактивних двигунів» (2001); «Дмитро Дмитрович Іваненко. Видатні фізики-полтавці» (2001); «Микола Леонідович Духов – видатний творець танків та конструктор атомних бомб» (2001); «Кімната-музей піонера космонавтики Ю.В.Кондратюка в ПДПУ» (2003); «Головний конструктор ракетно-космічних систем Михайло Кузьмич Янгель» (2003) тощо.

Має патенти на винаходи «Спосіб діагностики запальних ускладнень після хірургічного лікування раку шлунка» (1997), «Спосіб контролю розвитку ендотоксикозу» (1999), «Спосіб організації експерименту з фізики» (2010).

Продовжує працювати над темою «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів у гомогенних і гетерогенних системах методом реології і акустичної спектроскопії».

Досягнення О.П. Руденка красномовно свідчать про вагомий внесок ученого в розвиток вітчизняної науки, про його велику науково-популяризаторську роботу та педагогічну діяльність.

ЖИТТЯ У СВІТЛИНАХ

1948 р. Сашко (праворуч) з племінниками

1951 р. Учень 4 класу Ромоданівської залізничної школи № 29 (Сашко — другий ряд, четвертий зліва)

Руденко Євдокія Панасівна – мама О.П. Руденка

1985 р. Біля батьківської хати. Євдокія Панасівна Руденко – мама; друзі: Гірченко Ф.Ф. – фотокореспондент «Зорі Полтавщини», Руденко О.П., Саранчова Н.Г., Віцько І.М. – народний художник України

1957 р. Однокласники. 10 клас Ромоданівської середньої школи № 29 (О. Руденко – перший справа)

1958 р. Студент Першого курсу Полтавського пединституту

1959 р. Друзі по кімнаті в студентському гуртожитку (О. Руденко – другий ряд, перший зліва)

1960 р. Святкування Жовтневої революції. О.П. Руденко – трубач у групі духового оркестру

1962 р. Саджання дерев у Корпусному парку

1962 р. Екскурсія до Москви з одногрупниками

1963 р. Святкування жовтневих свят

1963 р. Випускник фізико-математичного факультету

1963 р. Перший рік роботи в середній школі № 6 м. Полтави

1968 р. Поїздка до НДР. Зустріч із солдатами військової частини в Потсдамі

1968 р. Перший рік роботи в Полтавському пединституті. О.П. Руденко – куратор групи Ф-11

1972 р. Під час навчання в аспірантурі, м. Київ. Л.І. Руденко, О.П. Руденко, сусіди Леся і Валя

Науковий керівник аспіранта О.П. Руденка – Олександр Захарович Голик

1972 р. Навчання в аспірантурі Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. В лабораторії молекулярної фізики разом зі ст. наук. сп. Ю.П. Кузовковим

1973 р. Засідання кафедри молекулярної фізики КДУ:
проф. Ю.Ф.Забашта, доц. П.П. Чолпан,
асп. О.П. Руденко, доц. О.В. Тарасенко

1974 р. У лабораторії молекулярної акустики КДУ

1975 р. Повернення з аспірантури. Старший викладач

1975 р. Виступ на гуморині «Жемчужина физмата»
(С. Козачков, О. Пономарьов, В. Грабко, Г. Проша)

1976 р. Обговорення навчального плану фізико-математичного факультету. Канд. фіз.-мат. наук., доц. Л.Ф. Бараннік – декан факультету, ст. викл. О.П. Руденко – заст. декана

Розмова з комсоргом факультету С. Яременком

1978 р. Зустріч із професором КДУ Ю.І. Шиманським

1978 р. Перед посвятою першокурсників у студенти. Розмова декана факультету доц. О.П. Руденка з доц. Т.Д. Дідорою і доц. О.Л. Верезомською

1978 р. Нарада зі студентами фізмату перед відкриттям музею Ю. Кондратюка

1978 р. Відкриття музею піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка (О.Г. Шаргея). А.В. Доценко – двоюрідний брат Ю. Кондратюка, Миліція Костянтинівна – дружина Анатолія Володимировича, доц. О.П. Руденко, доц. Ю.К. Гулак

1978 р. Олександр Руденко з донькою Тетяною та племінницею Анею

1979 р. Заняття з астрономії в музеї Ю. Кондратюка

1980 р. Проведення зборів перед педагогічною практикою (доц. О.П. Руденко – декан факультету)

1986 р. Оркестр народних інструментів фізмату ПДПІ. Керівник – М.М. Вовк

1987 р. Колектив кафедри загальної фізики ПДПІ імені В.Г. Короленка.
Перший ряд: О.Л. Верезомська, Р.В. Яремко, В.М. Заливчий,
Р.В. Адодіна, П.Я. Михайлик, Ю.К. Гулак.
Другий ряд: В.В. Борщ, В.К. Калаптурівський, В.І. Мокляк, О.П. Руденко,
С.Г. Куликівський, І.Т. Мусіяка, Л. Соляник, О.Є. Андреєв, В.П. Денисовець.
Третій ряд: А. Тупиця, О. Ловкий, Ю.А. Вакуленко, В.Е. Рохва,
Л.В. Карнаухова, М.І. Сердюк, І.В. Кудря, М.Г. Сакало, В.А. Гнатюк

1987 р. Зустріч однокласників – випускників Ромоданівської середньої школи № 29 (О.П. Руденко – третій ряд, другий зліва)

1996 р. Зустріч з доц. Н.С. Литвиненко – деканом факультету початкових класів

1997 р. Міжнародна конференція, присвячена 100-річчю від дня народження видатного українського вченого в галузі космонавтики Ю.В. Кондратюка (Ю.Г. Шаргея).
Президія: проф. О.П. Руденко, А.В. Доценко (брат Ю.В. Кондратюка), ректор інституту проф. В.О. Пащенко, доц. П.Г. Шемет

1997 р. Зустріч гостей Міжнародної конференції, присвяченої 100-річчю від дня народження Ю.В. Кондратюка

1997 р. Нагородження О.П. Руденка медаллю імені Ю.В. Кондратюка (А.П. Завалішин – голова федерації космонавтики України, О.П. Руденко, А.В. Доценко – брат Ю.В. Кондратюка)

1999 р. Нагородження переможців із пляжного волейболу

2001 р. акад. О.П. Руденко в музеї М.В. Остроградського

Зустріч із випускниками фізмату (20 років)

2002 р. Бесіда з доц. І.А. Слюсар – заступником декана з виховної роботи

2004 р. Зустріч із випускниками факультету – переможцями змагання «Вчитель року»

2005 р. Професор Руденко зі студентами на конференції в НТУУ «КПІ» (м. Київ)

Зустріч випускників 1966 р. середньої школи № 6 з класним керівником проф. О.П. Руденком

2012 р. Зустріч із випускниками факультету (20 років)

2013 р. Відкриття кімнати-музею М.Ф. Гур'єва
(проф. О.П. Руденко з дочкою М.Ф. Гур'єва – Тамарою Миколаївною)

2013 р. Професор О.П. Руденко в кімнаті-музеї Ю.В. Кондратюка
(перший музей у колишньому СРСР, присвячений піонеру космонавтики)

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ О.П. РУДЕНКА

1. *Грамота Міністерства освіти Української РСР та комітету профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ (1967).*
2. *Почетная грамота Полтавского городского отдела народного образования (1967).*
3. *Переможець соціалістичного змагання (1977, 1979, 1980).*
4. *Золота медаль ВДНГ СРСР (1983).*
5. *Медаль А.С. Макаренка (1983).*
6. *Знак «Відмінник освіти СРСР» (1983).*
7. *Занесений на обласну «Дошку пошани» (1984).*
8. *Медаль «Ветеран праці» (1984).*
9. *Нагрудний знак «За відмінні успіхи в роботі» (1985).*
10. *Почесна грамота Полтавського обласного комітету профспілки працівників освіти та науки (1990).*
11. *Медаль імені академіка С.П. Корольова (1992).*
12. *Медаль імені Ю.В. Кондратюка (1993).*
13. *Почесна грамота Полтавської обласної ради народних депутатів (1994).*
14. *Почесна грамота Міністерства освіти України (11.08.1995).*
15. *Почесна грамота Міністерства освіти України (18.09.1995).*
16. *Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1996).*
17. *Медаль імені Ю.В. Кондратюка на честь 100-річчя з дня народження вченого (1997).*
18. *Почесний академік Української медичної стоматологічної академії (1998).*
19. *Диплом МО України та диплом учасника II обласного ярмарку педагогічних технологій.*
20. *Член експертної комісії МО України (2001).*
21. *Почесна грамота Полтавської обласної ради (2008).*
22. *Знак імені Петра Могили (2009).*
23. *Почесна грамота Полтавської обласної ради (2011).*

Золота медаль ВДНГ СРСР (1983)

Медаль А.С. Макаренка (1983)

Знак «Відмінник освіти СРСР» (1983)

Медаль «Ветеран праці» (1984)

Нагрудний знак «За відмінні успіхи в роботі» (1985)

Медаль імені академіка С.П. Корольова (1992)

Медаль на честь 20-річчя космічного польоту Ю.О. Гагаріна

Медаль імені Ю.О. Гагаріна

Нагрудний знак «Заслужений діяч науки і техніки України» (1996)

Медаль імені Ю.В. Кондратюка на честь 100-річчя з дня народження вченого (1997)

Знак імені Петра Могили (2009)

Нагрудний знак до Почесної грамоти Полтавської обласної ради (2011)

СЛОВО ПРО ВЧЕНОГО, КОЛЕГУ, ПЕДАГОГА

Зязюн Іван Андрійович,

доктор філософських наук, професор, директор Інституту педагогіки і психології професійної освіти НАПН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений працівник вищої школи УРСР, ректор Полтавського педагогічного інституту імені В.Г. Короленка з 1975 по 1990 рік, перший міністр освіти і науки України (1991 р.).

МУДРІСТЬ, ІНТЕЛІГЕНТНІСТЬ, НАПОЛЕГЛИВІСТЬ

У моєму сучасному психолого-педагогічному вимірі особистість Олександра Пантелеймоновича Руденка постає єдністю чималої кількості вишуканих мовно-філософських понять: вдумливості, вимогливості, уважності, вихованості, вразливості, витримки й самовладання, гнучкості поведінки, громадянськості, гуманності, діловитості, дисциплінованості, доброзичливості, доброти, колективізму, критичності, логічності, любові до студентів, спостережливості, товариськості, організованості, відповідальності, чутливості, порядності, правдивості, передбачливості, принциповості, самокритичності, скромності, сміливості, кмітливості, справедливості, саморозвитку й самовдосконалення, тактовності, відчуття нового, самодостойності, естетичної емоційності й почуттєвості… Цими поняттями вирізняються характерні риси Вчителя-Майстра, Педагога-Майстра, Вихователя-Майстра. З великою приємністю і радістю я хочу засвідчити мою гордість за Божу Прихильність у життєвій миті поєднати мене з цією Прекрасною Людиною спільною працею в знаменитому Полтавському педагогічному інституті імені В.Г. Короленка.

Казковими мені видаються зараз надто напружені, нелегкі для мене роки роботи в Полтаві. Цій казковості я завдячую прекрасному колективу викладачів і студентів педагогічного вузу, зокрема й фізико-математичного факультету, його деканові – Олександрові Руденку. Чисто зовнішньо нас єднала Альма Матер – Київський університет ім. Т.Г. Шевченка. Внутрішньо – педагогічний досвід і здатність наукового й психологічного саморозвитку, який ми перейняли у наших викладачів, професорів, доцентів та глибоко його опанували. Вони нам обом стали педагогічною нагодою на відповідальних посадах в інституті передавати студентам вагомі наукові й культурно-духовні історичні набутки відомого у світі навчального закладу.

За багато років спільної роботи ми не дозволили собі жодного випадку нечемного поводження, водночас ми розуміли один одного з першого погляду. Силами студентів, у зв'язку з нестачею робітників-будівельників, ми звели навчальний корпус, спортивний комплекс, їдальню, три гуртожитки. Жодного заперечення з боку декана й студентського деканату! Усі ми добре знали, що не справа студентів будувати. Але також чітко усвідомлювали: не збудуємо – не матимемо достойного майбутнього прийдешнім поколінням студентів.

Разом із деканом ми підтримували ініціативи студентів факультету. Вони побудували перше студентське кафе «Ворсклянку» та перший танцювальний зал серед педагогічних вузів Полтави і України. Вони зразково оформили навчальні кабінети і музей Ю. Кондратюка, що були показовими для великої кількості делегацій з усіх педагогічних вузів СРСР. Гордістю і горем для нас обох було перше квітня, але ми мужньо витримували гумор, іронію, сатиру і сарказм студентських прекрасних спектаклів театру «Гуморина» та «жахливе» художнє оформлення інституту, тоді ще не відомих і не існуючих «подій» у вузах України.

Бородач і ворог краватки, прекрасний бард інституту, фізматівець Андрій Остапенко роздмухував серед студентства дух непокори інститутським диктаторам – ректору і декану, а ми з іронією його застерігали: «Андрюша! Тебе незабаром чекає перший урок учителя фізики. Побачимо, що ти тоді заспіваєш!». Сталося, як ми хотіли. Прекрасний, талановитий учитель фізики Андрій Остапенко блискуче виступив у дискусії з ректором на телестудії «Останкіно». Нині він доктор педагогічних наук, професор університету в Краснодарському краї. Дуже підтри-

мує колишнього ректора в багатьох наукових розвідках у московських педагогічних часописах і монографічних виданнях. Знаю, що ще «дужіше» шанує свого декана.

Сашо! У ювілейний рік із дня твого народження давай обидва порадіємо за сотні «Андріїв Остапенків», які успішно працюють у школах і вузах України, зокрема ректорами й деканами, директорами шкіл, учителями й викладачами, вченими й державними керівниками всіх рівнів. Ми з тобою дотичні до їхніх успіхів. Побажаємо їм нашого «диктаторства» і таких учнів, як і вони самі. Я з тобою завжди був і є! Буду, скільки житиму! І як у пісні: «Моя Полтава на тебе схожа! І без Полтави я жити не можу!».

Довічно твій Іван Зязюн.

Булавін Леонід Анатолійович,

академік Національної академії наук України та Академії наук вищої освіти України, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри молекулярної фізики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Пригадується далекий 1972 рік, коли на кафедру молекулярної фізики Київського університету імені Тараса Шевченка, яку в той час очолював ректор Київського університету професор О.З. Голик, був зарахований до аспірантури випускник фізико-математичного факультету Полтавського педінституту, а потім учитель середньої школи № 6 м. Полтави Олександр Пантелеймонович Руденко. Зазначу, що до аспірантури Київського університету дуже рідко потрапляли випускники педагогічних інститутів. У аспірантурі в основному навчалися випускники університету. Олександра Пантелеймоновича екзаменували відомі фізики Київського університету і колишнього Радянського Союзу, а саме: академік НАН України, проф. Іван Степанович Горбань, проф. Галина Петрівна Рощина і проф. Євгеній Йосипович Харьков. Пройшовши успішно вступні екзамени до аспірантури, він почав працювати над експериментальним дослідженням рідин методом акустичної спектроскопії. Для цього необхідно було сконструювати вимірювальну камеру і зібрати радіотехнічний блок для здійснення вимірювання швидкості поширення і поглинання звуку. Все це слід було зробити самостійно. О.П. Руденко з цим завданням швидко впорався.

З часом, з огляду на організаторські здібності Олександра Пантелеймоновича, кафедра молекулярної фізики обирає його секретарем партійної організації. Це був удалий вибір кафедри, що підтвердилося під час організації її переїзду з червоного корпусу на виставку ВДНГ, де був побудований новий фізичний корпус. Лабораторій було багато, велика кількість приладів і устаткування. У кожній лабораторії колективом ка-

федри був проведений демонтаж устаткування і його встановлення на новому місці. На наступний рік навчання О.П. Руденко обирається вже членом партійного бюро фізичного факультету, де він працював на громадських засадах аж до завершення навчання в аспірантурі. Під час навчання в аспірантурі Олександр Пантелеймонович проявив самостійність, наполегливість і велику працездатність. Виконуючи план дисертаційної роботи, він також виконував госпдоговірну тему з дослідження фізичних властивостей мінеральних і синтетичних масел для науково-дослідного інституту будівельного і шляхового машинобудування.

Робота була завершена вчасно, але у зв'язку з реорганізацією ВАКу, термін захисту було перенесено. В 1977 році дисертаційна робота була захищена. Експертна комісія відзначила, що робота містить великий експериментальний матеріал, котрий представляє науковий інтерес для удосконалення теорії рідин і для практичних цілей у зв'язку з широким використанням досліджених рідин у сучасній техніці.

Після захисту кандидатської дисертації, пройшовши шлях від асистента до професора, завідувача кафедри, декана факультету, Олександр Пантелеймонович створив власну діючу наукову школу і за 25 років деканства випустив у світ десятки вихованців.

Беззаперечною заслугою О.П. Руденка є те, що починаючи з 1978 року на кафедрі з'явилися госпдоговірні науково-дослідні роботи, були створені відповідна науково-дослідна лабораторія і наукова група. З призначенням Олександра Пантелеймоновича деканом фізико-математичного факультету Полтавського пединституту ведеться наукова робота за госпдоговірною темою з дослідження базальтових волокон, до якої він широко залучає викладачів кафедри і студентів. У такий спосіб очолювана ним кафедра отримувала додаткові кошти для покращення матеріальної бази як кафедри, так і факультету. За обсягами виконаних науково-дослідних робіт у 1980-90-х роках кафедра проф. О.П. Руденка займала провідні позиції не лише на факультеті, але й в університеті.

Розпочата й продовжує успішно функціонувати створена й очолювана ним науково-освітянська школа. Співпраця кафедри загальної фізики з кафедрою молекулярної фізики Київського університету дала можливість у 1995 році відкрити постійно діючу аспірантуру зі спеціальності 01.04.14 – теплофізика і молекулярна фізика, захищено 7 кандидатських дисертацій

і надруковано більше 150 наукових статей у фахових наукових збірниках України та за її межами. На факультеті, яким керував проф. О.П. Руденко, вперше почали випускати науково-теоретичний журнал «Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка», серія «Фізико-математичні науки», що входить до переліку наукових фахових видань України, де можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Широке співробітництво фізико-математичного факультету з фізичним факультетом КДУ імені Тараса Шевченка сприяло публікації матеріалів, поданих науковцями обох факультетів, захисту кандидатських дисертацій та проведення наукових конференцій.

Зусиллями Олександра Пантелеймоновича у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка створена й розвивається школа акустичної спектроскопії, захищаються кандидатські дисертації, проводяться щорічні Всеукраїнські читання, присвячені українському вченому-винахіднику, піонеру теоретичної космонавтики Юрію Кондратюку.

Особливо слід відзначити величезну людяність, щирість цього видатного Педагога і науковця. Як полтавець, не можу не сказати про патріотизм Олександра Пантелеймоновича, його безмежну любов до Полтави і полтавців. Саме він організував у Полтавському педуніверситеті музей Ю. Кондратюка (Шаргея). Саме він із натхненням розповідає людям про видатних полтавців – митців, літераторів, учених. І цю просвітницьку роботу він проводить із захопленням майже кожного дня.

Своїм прикладом педагога, керівника він не тільки надихає на творчу працю, але й прищеплює любов до педагогічної діяльності, що підтверджується роботою випускників фізико-математичного факультету в школах області та України.

Маломуж Микола Петрович,
доктор фізико-математичних наук, професор кафедри теоретичної фізики фізичного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ДО 75-РІЧЧЯ ОЛЕКСАНДРА ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧА

Написав «**До 75-річчя**» і знітився: вже аж 75! А самому в це не віриться! Я завжди сприймав Олександра Пантелеймоновича як дуже зацікавлену та енергійну людину, завжди заглиблену в якусь найважливішу у світі справу: чи то у наукову проблему, чи у проблему викладання фізики нинішнім студентам і школярам, чи то оновлення матеріалів музею Кондратюка. І майже ніколи я не замислювався, скільки ж років моєму близькому другові й колезі.

Олександр Пантелеймонович ніколи нікуди не спішить, але завжди встигає багато зробити. Все планується до найдрібніших подробиць. Говорить неквапливо, слова підбирає такі, щоб бути повністю зрозумілим для співрозмовника. Завжди оточений різними людьми: з одними обговорює якісь невідкладні проблеми, що постійно виникають у навчальному процесі, другі чекають так потрібної поради стосовно запланованих експериментів або інтерпретації отриманих результатів, треті хотіли б знати думку О.П. Руденка відносно тих або інших подій в Україні. Говорить Олександр Пантелеймонович завжди лагідною українською мовою, неголосно, спокійно, завжди виважено. Уся зовнішність підкреслює в ньому надійну, доброзичливу людину. Він постійно чимось зайнятий, але все це підпорядковано трьом основним складовим: науковій, викладацькій та організаційній роботі (О.П. Руденко довгі роки був одночасно і завідувачем кафедри, і деканом фізмату).

Провідною темою наукових досліджень Олександра Пантелеймоновича була природа в'язкості рідин. Він виміряв в'язкість

кількох десятків рідин, що знаходили широкий ужиток у технічних пристроях радянського періоду життя нашого суспільства. Особливе значення до цього часу мають його роботи, присвячені дослідженню температурної та густинної залежності в'язкості мастил. О.П. Руденко досліджував не тільки статичну зсувну в'язкість рідин, але й частотну залежність їх в'язкості впритул до тих гіперакустичних частот, які зазвичай досліджуються методами молекулярного розсіювання світла. Разом із професором В.С. Сперкачем з Київського університету він розробив експериментальну установку, яка за своїми показниками протягом багатьох років була однією з найкращих у світі. Було створено дві таких установки: одна з них знаходилась у Київському університеті, а друга – в Полтаві. Наприкінці сімдесятих та у вісімдесяті роки минулого сторіччя на цих установках було отримано багато першокласних результатів, захищено кілька десятків кандидатських дисертацій. У ті часи я багато спілкувався з Володимиром Савелійовичем, цікавився їхніми новими результатами і постійно чув від нього, що йому ніяк не вдається спонукати Руденка з Полтави систематизувати безліч отриманих результатів і захистити докторську дисертацію. Та нарешті відбулось і це. Вчена рада Київського університету із захисту докторських дисертацій одноголосно проголосувала за присудження О.П. Руденку наукового ступеня доктора фізико-математичних наук. Під час традиційного банкету Олександр Пантелеймонович так задушевно згадував своїх учителів, так проникливо хотів висловити свої почуття, що на якусь мить навіть утратив свідомість. Це було надзвичайно неординарно, і тієї ж миті я відчув, що з людиною таких якостей я обов'язково міцно подружусь. Так воно й вийшло.

Невдовзі я вже був запрошений на одну з представницьких конференцій із фізики в'язкості рідин, яка відбулась у середині дев'яностих під Полтавою. Вона проходила у чудовому таборі відпочинку, який колись був престижним піонерським табором «Волошка». Всі поважні люди жили у розкішних будинках, їжа для голодних дев'яностих була надзвичайно якісною і дешевою, а зоопарк у лісі, що оточував табір, взагалі справляв враження чогось сюрреалістичного. Зрозуміло, що все це було справою рук Олександра Пантелеймоновича, який мав неабиякий авторитет серед облвно та міськвно Полтави. Конференція пройшла з великим успіхом, усі поповнили свої творчі досягнення і добре відпочили. Дуже шкода, що нові люди, які згодом прийшли до

облвно та міськвно Полтави, вже не відчували поваги ні до науки, ні до наукової спільноти, ні до самого Олександра Пантелеймоновича.

З того часу я зачастив до Полтави. Бував і восени, але найчастіше весною, у травні, коли в Полтаві все цвіте. Приїздив, як правило, на два дні. Зупинявся у кімнатах гуртожитку, які О.П. Руденко готував для прийому гостей. З ранку і до пізнього вечора ми обговорювали результати експериментів, намагалися зрозуміти, які фізичні механізми відповідають за поведінку в'язкості тієї чи іншої системи. Тут я познайомився з дуже приємним аспірантом Андрієм Хлоповим. За своєю звичкою, я завжди звертався до нього підкреслено чемно – Андрій Михайлович. І з Олександром Пантелеймоновичем, і з Андрієм Михайловичем ми розмовляли виключно співочою українською мовою з відомим полтавським колоритом. І тільки через багато років я дізнався, що Андрій Михайлович і його батьки росіяни. Це була приголомшлива новина! Росіянин володіє українською краще від українців! А після цього подумав: чи могло бути інакше при такому Вчителеві. Ні, все закономірно. Разом ми написали кілька статей, а зараз уже закінчуємо книжку з проблем в'язкості. Шкода, що держава не надає нам ніякої підтримки у цій справі.

Одного разу у фізичній лабораторії я побачив електромагніт великих розмірів і тут же завів розмову про бажаність перевірки багатьох тверджень про те, що обробка посівного матеріалу у магнітному полі сприяє підвищенню врожайності. Такий же ефект супроводжує і полив водою, обробленою магнітним полем. Та не встиг я сказати і кілька слів, як Олександр Пантелеймонович почав розповідати, що саме з цією метою його і придбали ще років п'ятнадцять тому. Був і ентузіаст – голова одного з колгоспів. Кілька років проводились досліди, була навіть сформульована тема дисертаційної роботи та отримано багато позитивних, обнадійливих результатів: приріст врожаю кукурудзи, наприклад, сягав 25-30%. Але почалися часи втрати здорового глузду та розбазарювання землі – і все пішло прахом. Колгосп канув у небуття, аспірант подався шукати кращої долі в інших краях, а от щоденник, на вагу золота, із записами результатів досліджень за багато років десь лежить, не попадається на очі. У ті часи було не до нього, жалюгідну зарплатню не видавали по 10 місяців і більше. Багатіли нинішні володарі країни.

Пригадую, як після напруженого робочого дня ми сидимо в кабінеті Олександра Пантелеймоновича, п'ємо каву з коньяком і обговорюємо безліч проблем. Він згадує свій Ромодан, перший ранок війни, на якій загинули його брати. А О.П. Руденку в той день не було ще і трьох років. І мені здається, що я сам спостерігаю наліт німецької авіації на крупну вузлову станцію. Потім згадуються роки переселення, внаслідок якого постраждала і його, і моя сім'я. Особливо часто мова заходить про роки аспірантури, яку Олександр Пантелеймонович закінчував у Київському університеті. Згадуються труднощі самого життя та постановки експериментів і тлумаченні їх результатів, але найбільше – люди, які вірою та правдою служили своїй Батьківщині, сприяли підвищенню рівня української науки і Київського університету. З особливою повагою О.П. Руденко згадував свого наукового керівника – професора Олександра Захаровича Голіка та професора Ганну Петрівну Рощину, про яку він часто говорив не «професор Рощина», а «дворянка Рощина». Вона була дворянкою не тільки за походженням, але й за манерами поведінки, що особливо подобалось Олександрові Пантелеймоновичу. Важко їй було миритися з наругою над здоровим глуздом, з проявами невихованості серед студентів та викладачів, але доводилося мовчати. І тільки в дуже вузькому колі людей, до якого входив і Руденко, вона давала волю своїм почуттям.

Особливо часто в такі часи Олександр Пантелеймонович розповідає про видатних полтавчан. Не просто розповідає, а знайомить із результатами своїх постійних розшуків, показує і дарує на пам'ять книжечки, присвячені Михайлу Остроградському, Юрію Кондратюку, Дмитру Іваненкові та іншим. Вони написані у співавторстві з такими ж, як і він сам, неспокійними патріотами Полтавщини. Кожного разу він знайомить мене і всіх гостей фізико-математичного факультету Полтавського педуніверситету з якимись новими фактами, пов'язаними з цими видатними людьми. Знову й знову ми йдемо до музею Юрія Кондратюка на фізматі. Це справа рук Олександра Пантелеймоновича. Тут виставлено багато рідкісних експонатів, які свідчать про вкрай важке життя видатного винахідника і теоретика космічних польотів. На видному місці висить лист Вернера фон Брауна та його переклад. Фон Браун протягом кількох десятиріч був керівником багатьох космічних програм США, і в цьому листі він зізнається, що вперше чітко усвідомив, у який спосіб

потрібно відправляти експедицію на Місяць, після прочитання статті Кондратюка, написаної у тридцяті роки. Все життя Юрію Кондратюку, за свідоцтвом про народження Шаргею, довелося тікати від нишпірок НКВД, коли здавалось, що вони ось-ось дізнаються про його білогвардійське минуле. Навіть його загибель під Москвою у лихі воєнні роки не відкрила для країни його ім'я, уславлене багатьма визначними відкриттями, набагато чіткіше розробленими в деталях, ніж у Ціолковського чи Цандера. Ці розповіді, підкріплені численними документами, могли тривати годинами. І я повинен чесно зізнатись, що під час таких історичних екскурсів я зміг уповні оцінити значення постаті Кондратюка-Шаргея. Доля Дмитра Іваненка теж склалась непросто. Ні, його не переслідувало НКВД, він був професором Московського університету. Але в наукових колах його ім'я замовчувалось або взагалі сприймалось як ім'я неука чи невдахи. Проте під час своїх візитів до Радянського Союзу до нього, а не тільки до Ландау і Тамма, заходив славетний Дірак та інші видатні вчені. У книжці, присвяченій Іваненку, є дуже обережний натяк на те, що головна його провина полягає, мабуть, у тому, що він утратив дружні стосунки з Ландау.

Завдяки зусиллям декана Олександра Пантелеймоновича, доц. Яворського Е.Б. та студентів факультету в педуніверситеті обладнано також кімнату-музей видатного українського математика Михайла Остроградського. Напроти педуніверситету стоїть пам'ятник М. Остроградському.

Мені приємно відзначити, що Олександр Пантелеймонович є глибоко віруючою людиною. За радянських часів він це постійно приховував, був навіть членом КПРС. Але я бачив, з яким хвилюванням він наближається і входить до храму святого Пантелеймона у Полтаві. Ми з ним ходили пішки і до церкви Віри, Надії і Любові. Дуже красива церква, чи не єдина в Україні з такою назвою. Вона розташована на одному з пагорбів Полтави і зразу звертає на себе увагу, коли від залізничного вокзалу пішки піднімаєшся на другий пагорб, де розташований педуніверситет. Ця церква завжди притягує мене тим, що в її назві є ім'я і моєї дочки Віри, яка поїхала шукати своє щастя до Москви, подалі від нашої країни-мачухи, і там знайшла його.

Багато зусиль докладав О.П. Руденко до того, щоб я переїхав жити і працювати до Полтави. Але не судилося через відсутність гарантій отримання житла і через таку недоречну в цій

ситуації хворобу моєї дружини. Я бачив, як уважно вислуховували його аргументи ті, до кого він звертався, скільки клопоту вони завдавали.

Мені ще б хотілось сказати про ставлення Олександра Пантелеймоновича до тих змін у нашому житті, а також до новацій у освіті, які відбулись у нас за останні 22 роки. Якщо загалом, то воно повністю негативне, особливо що стосується освіти. Такого стану справ у нашій середній школі та ВНЗ можна побажати тільки ворогам. Випускники шкіл уже не знають таблиці множення, впевнені, що Сонце обертається навколо Землі, а національний геній Тарас Шевченко інакше, як любитель оковитої, і не сприймається. У ВНЗ інші критерії: хочеш мати диплом – май, тільки знай, що семестр тобі обійдеться в ціну кабана. І несуть у першу чергу юристи та економісти, тобто ті, хто себе відносить до еліти суспільства. З початку цього процесу деградації Олександр Пантелеймонович намагався хоч якось вплинути на те, що відбувалось в країні. Перешкоджає подальшій деградації і зараз, але його вже ніхто й слухати не хоче. Зверху питають, що ж ви мовчите, не підказуєте, що нам робити. Їм і відповідають: «Передайте владу більш освіченим і талановитим людям» – та вони цієї підказки недочувають.

Роки йдуть… І мені б хотілось побажати Олександрові Пантелеймоновичу доброго здоров'я і багато-багато років насиченого повноцінного життя, нових добрих справ на благо України.

Поперенко Леонід Володимирович,
доктор фізико-математичних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри оптики фізичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ЧЕСТЬ, ХВАЛА І СЛАВА ВИДАТНОМУ ЗЕМЛЯКУ!

Наче пісні, звучать слова з латини: студент, аудиторія, аспірант, кафедра, доцент, професор, декан. І чудову музикальність звучанню цих слів надав і продовжує оранжировку Олександр Пантелеймонович Руденко. Бо він – справжній вихователь, педагог і вчений. І в саме такій послідовності цієї тріади він дарує всім нам свій талант.

Згадую, як уперше зустрілися ми понад 40 років тому в Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка, коли обидва стали аспірантами стаціонару. Він одного разу підійшов до мене і привітав як земляка з Полтавщини, що було дуже приємно і сприйнялося дієвою підтримкою в многотрудній аспірантській виснажливій роботі. Поцікавився я, звідки ж про мене взнав, адже він прибув до аспірантури з Полтави. З'ясувалося, що йому про мене розповіла його колишня однокурсниця, а на той час – моя вчителька математики Людмила Болотникова.

Якось незручно на тлі життєвих здобутків ювіляра розповідати про те, як ти йшов чи стояв поруч із ним, до тих здобутків не зробивши значного внеску. Та все ж трохи дозволю собі повідомити читачу цих нотаток про наші з Олександром Пантелеймоновичем спільні дії і співпрацю, що продовжується й нині.

Уже довгий час ми разом на громадських засадах працюємо в Академії наук вищої школи України у відділенні фізики й астрономії, проводимо експертизу наукових проектів у Міністерстві освіти і науки України, тощо.

Та найяскравіше його прекрасні людські риси я відчув у 90-ті роки, коли двічі був головою ДЕК на фізматі Полтавсько-

го педуніверситету, а Олександр Пантелеймонович був деканом факультету. Йдучи з ним по коридору чи перебуваючи в аудиторії вищого навчального закладу, я побачив його не просто добре, а лагідне ставлення до студента і викладача. Завжди у вирі справ, але з посмішкою на обличчі, коли до нього звертаються у справі. Для кожного (а знає достеменно всіх за іменами!) знайде потрібне слово, спитає, а той у відповідь, будучи заклопотаним, навіть інколи похмурим, усміхнеться злегка, а очі засяють. Такого таланту спілкування я особисто ні в кого іншого до цього часу не зустрічав! Як і такої відповідальної особистості, яка вболіває за справу, що їй доручено. А в дружбі ніколи не зрадить!

Я міг би ще розповідати, яких зусиль доклав Олександр Пантелеймонович для створення науково-дослідної лабораторії в Полтаві разом з нашим колегою з Києва, на жаль, покійним, професором В.С. Сперкачем. А яких чудових фахівців проф. О.П. Руденко зібрав у цій НДЛ! Це і доцент Заливчий – майстер «золоті руки», і доценти Мокляк, Борщ – прекрасні експериментатори в галузі фізики акустотехнічних вимірювань, і багато інших.

Бажаючи ювіляру нових успіхів, міцного здоров'я, переконаний, що Олександр Пантелеймонович ще здивує нас написаними ним книгами та захищеними під його керівництвом дисертаціями аспірантів, а як опонент надасть критичний, але в той же час доброзичливий відгук.

Чолпан Петро Пилипович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри молекулярної фізики Київського університету імені Тараса Шевченка

ПРОФЕСОР МУДРОСТІ ТА ЛЮДЯНОСТІ

Доктор фізико-математичних наук, професор, академік АН ВО України, заслужений діяч науки і техніки… Це неповний перелік посад, титулів і звань Олександра Пантелеймоновича Руденка – людини, відомої не лише в Полтаві, а й у багатьох університетах України та за її межами.

Моє творче знайомство з Олександром Пантелеймоновичем розпочалося в 1972 році, коли він вступив до аспірантури на кафедру молекулярної фізики Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Науковими керівниками його дисертаційної роботи були професор, доктор фізико-математичних наук, засновник кафедри молекулярної фізики Олександр Захарович Голик та доцент цієї кафедри, кандидат фізико-математичних наук Петро Пилипович Чолпан. Кандидатську дисертацію на тему «Дослідження пружних та в'язких властивостей молекулярних рідин» зі спеціальності 01.04.15 – молекулярна фізика О.П. Руденко успішно захистив у 1977 році і здобув науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук.

У дисертації О.П. Руденка вперше досліджено коефіцієнт поглинання і швидкість поширення ультразвуку, коефіцієнти об'ємної і зсувної в'язкості, густина фторпохідних бензолу, рідин з ОН-групами, мінеральних і синтетичних рідин; здійснено аналіз температурної залежності фізичних властивостей, визначено активаційні параметри в'язкої течії досліджених рідин. Дисертація присвячена актуальним питанням фізики рідкого стану, містить ряд нових і оригінальних результатів.

Одночасно з навчанням в аспірантурі О.П. Руденко брав участь у виконанні госпдоговірної теми з дослідження фізичних властивостей мінеральних і синтетичних масел для Всесоюзного науково-дослідного інституту будівельного і шляхового машинобудування «ВНИИСтройдормаш» (м. Москва).

Участь аспіранта О.П. Руденка у виконанні госпдоговірної теми не було випадковою, оскільки завідувач кафедри молекулярної фізики професор О.З. Голик був у числі її ініціаторів, маючи на меті впровадження результатів наукових досліджень у практику, а також заробіток додаткових фінансових коштів для поновлення, зміцнення й розширення матеріально-технічної бази кафедри та факультету.

До аспірантських обов'язків О.П. Руденко ставився з належною відповідальністю, доводив розпочаті наукові дослідження до логічного завершення, про основні результати своїх досліджень доповідав на наукових семінарах та конференціях. У колективу кафедри молекулярної фізики він користувався заслуженим авторитетом, про що свідчить обрання його в аспірантські роки парторгом кафедри та членом партбюро фізичного факультету.

Після успішного закінчення аспірантури в 1975 році він повертається до Полтавського педагогічного інституту – своєї Alma Mater, з якою пов'язані незабутні студентські роки, коли всі труднощі здавалися романтичними. У 1978 році його призначено деканом фізико-математичного факультету.

На посаді декана факультету протягом чверті століття йому допомагала велика любов і повага до студентів та аспірантів, викладачів і співробітників факультету. В ті роки вирувало студентське життя, активно розвивалась художня самодіяльність, щорічно проводились вечори відпочинку. Кажуть, важко уявити професора О.П. Руденка без студентів, а студентів без професора О.П. Руденка Він у кожному бачить собі подібну і співвимірну людину. Він ніколи не нав'язує власної думки, а наче радиться з вами… Весь його великий професійний досвід множиться на його генетичну поміркованість і мудрість. Він завжди йшов разом з людьми і задавав параметри прогресу в освіті, науці, культурі.

З часу навчання О.П. Руденка в аспірантурі на кафедрі молекулярної фізики Київського державного університету ім. Тараса Шевченка в 1972-1975 рр. і донині його творча діяль-

ність тісно пов'язна з цією кафедрою, коли завідувачем її був професор О.З. Голик (1951-1978 рр.), а потім професор Ю.І. Шиманський (1978-1990 рр.). Але інтенсивність творчих зв'язків між кафедрою загальної фізики Полтавського пединституту і кафедрою молекулярної фізики Київського національного університету істотно збільшилася в останні десятиріччя, коли завідувачем кафедри молекулярної фізики в 1990 р. став учень професора О.З. Голика і продовжувач його творчих планів академік НАН України, Заслужений діяч науки і техніки, професор, доктор фізико-математичних наук Леонід Анатолійович Булавін (декан фізичного факультету КНУ ім. Т. Шевченка у 1990-2007 рр.), полтавець, однодумець, побратим Олександра Пантелеймоновича. Творчі зв'язки між кафедрами стали не лише регулярними, а й неперервними.

У 1993 році О.П. Руденко захистив докторську дисертацію на тему «Молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем» зі спеціальності 01.04.14. – теплофізика та молекулярна фізика і здобув науковий ступінь доктора фізико-математичних наук. У цьому ж році Олександру Пантелеймоновичу присвоєно вчене звання професора кафедри загальної фізики.

Науковим консультантом О.П. Руденка був доктор фізико-математичних наук, професор кафедри молекулярної фізики Київського національного університету імені Тараса Шевченка Володимир Савелійович Сперкач. Об'єкти дослідження були синтезовані в відділі хімії фторорганічних сполук Інституту органічної хімії НАН України під керівництвом Заслуженого діяча науки і техніки, доктора хімічних наук, професора Льва Мусійовича Ягупольського.

Унаслідок творчої співпраці з кафедрою молекулярної фізики КНУ ім. Тараса Шевченка на кафедрі загальної фізики Полтавського педагогічного університету створено науково-дослідну лабораторію молекулярної акустики, наукове керівництво якою здійснює професор О.П. Руденко. Це дало можливість виконувати дві науково-дослідні теми: № 0411 «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів методами акустичної спектроскопії на етапах лікування онкологічного захворювання в організмі людини» та № 301 «Дослідження впливу низькомолекулярних фізіологічно-активних речовин на структурно-динамічні властивості сироваточного альбуміну».

Основні результати наукових досліджень О.П. Руденко висвітлив у понад 450 працях. Він має такі патенти на винаходи: «Спосіб діагностики запальних ускладнень після хірургічного лікування раку шлунку» (1997 р.), «Спосіб контролю розвитку ендотоксизму» (1999 р.), «Спосіб організації експерименту з фізики» (2010 р.).

Коли в 1995 році кафедрі загальної фізики Полтавського педагогічного інституту було надано право приймати по два аспіранти щорічно, пожвавилась підготовка нових кваліфікованих фахівців. У результаті творчої взаємодії між двома кафедрами протягом 1995-2012 рр. було захищено 7 кандидатських дисертацій.

Олександр Пантелеймонович є членом комісії з фізики Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України і ставиться до своїх обов'язків, як завжди, добросовісно й відповідально, бере активну участь у розробці галузевого стандарту вищої освіти (бакалавр спеціальності 0701 Фізика). Він узяв на себе всі клопоти з організації і проведення пленарних засідань комісії з фізики НМР МОН України 4-5 травня 1994 року та 15-16 вересня 1999 року, що була під силу проф. О.П. Руденку, який уже був на той час учасником 70 науково-практичних, науково-технічних конференцій, симпозіумів, з яких близько 20 міжнародних та понад 10 – всесоюзних. Особливу увагу він завжди приділяє залученню до участі в конференціях студентів, аспірантів, молодих учених факультету, що сприяє не лише апробації результатів їхніх наукових досліджень, а й формуванню в них високих якостей науковців, дослідників.

Інтереси професора О.П. Руденка не обмежуються наукою і навчальним процесом, вони поширюються також на історію фізики, історію рідного краю, історію України.

Професор О.П. Руденко здійснив велику й багатогранну роботу, основні штрихи якої я намагався висвітлити в цьому скупому матеріалі про нього. Багато залишилось за межами цих міркувань.

Мені легко було писати про Олександра Пантелеймоновича Руденка, з яким наші творчі наукові зв'язки згодом переросли в дружні стосунки, бо приємно писати про Людину з великої літери, про професора мудрості й людяності.

Без перебільшення можна сказати, що такі риси характеру професора О.П. Руденка, як чесність, порядність, принципо-

вість, настирливість у досягненні мети, професіоналізм, сприяли формуванню гідного іміджу кафедри загальної фізики Полтавського педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Особистістю не народжуються, нею людина стає завдяки власним зусиллям, обравши мету, правильний шлях і долаючи перепони. Серед таких Особистостей – Олександр Пантелеймонович Руденко, за яким український соціум може звіряти свій поступ.

Єлізаров Олександр Іванович,

член-кореспондент Академії наук національного прогресу, лауреат Державної премії України з науки і техніки, доктор фізико-математичних наук, професор кафедри природничих дисциплін Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

СЛОВО ПРО КОЛЕГУ

Я довго працював в оборонному комплексі. На роботу у вищій школі потрапив лише на початку 90-х років, і, мабуть, тому й моє знайомство з Олександром Пантелеймоновичем відбулося тоді, коли він був уже і доктором фізико-математичних наук, і професором, і деканом фізико-математичного факультету. Приїхав я до нього в одній делікатній справі, не маючи між тим упевненості, що він відгукнеться на моє прохання. Так ми познайомилися і досить швидко знайшли спільну мову. Можливо, цьому сприяло те, що я випускник Київського університету, а Олександр Пантелеймонович тісно співпрацював з фізичним факультетом цього університету, і ми мали досить широке коло спільних знайомих. Та все ж ця обставина, на мою думку, була другорядною. Просто Олександр Пантелеймонович, як я переконався потім, від природи чуйна людина і готовий піти назустріч будь кому, хто потребує його допомоги.

А ще, вийшовши з його кабінету після першої нашої зустрічі, я подумав: «Мабуть, родом із села». І подумав так не тому, що таке походження відбивали його мова чи одяг. Ні, переді мною був рафінований інтелігент, але за ледве помітними, як для першого знайомства, ознаками я зрозумів, що маю справу з людиною, для якої праця є вищим сенсом життя. Таку повагу до праці і відразу до неробства отримують найчастіше саме сільські діти, які змалечку стають помічниками дорослих у їхній нелегкій справі прогодувати сім'ю, запастися кормами худобі, паливом на зиму і т.п. І дуже прикро, що сучасна педагогіка своїми

новітніми, часто химерними, розробками замулила цей наріжний камінь виховання – трудове виховання.

Подальше наше знайомство з Олександром Пантелеймоновичем переросло в співпрацю й набуло товариських стосунків, і я неодноразово міг переконатися, що мої враження від першої зустрічі не були помилковими. Олександр Пантелеймонович виявився дійсно людиною честі, відданою освіті й науці, яким служить усе своє свідоме життя.

Буває дуже важко однозначно відповісти на питання, чи щаслива твоя доля. В чомусь тобі поталанило, в чомусь ні, бувають злети, а бувають і поразки. Та для мене є один важливий критерій прихильності долі: скільки неординарних особистостей, з якими ти спілкувався і мав спільні справи, зустрілося на твоїй життєвій дорозі. Мушу сказати, що в цьому відношенні я щаслива людина, і Олександр Пантелеймонович Руденко в когорті цих особистостей займає далеко не останнє місце.

Лиопо Валерий Александрович,
доктор физико-математических наук, профессор кафедры теоретической физики, Почетный профессор Гродненского государственного университета имени Янки Купалы (Республика Беларусь)

АЛЕКСАНДРУ ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧУ РУДЕНКО

Воистину прав был псалмопевец Давид, когда с восторгом подчеркивал красоту мира и происходящими с нами удивительными событиями.

Говорю Вам об этом потому, что мое и, наверное, Ваше «поведение» не подвластно логическому анализу. Мы с Вами никогда не виделись, не участвовали в застольных беседах, не обсуждали «мировые проблемы», которыми «забавляются» многие люди нашего возраста. Однако, при всем этом Вы для меня более близкий человек, чем многие другие, с которыми, если и не встречаюсь регулярно, то могу легко это сделать.

Напрасно пытался вспомнить, когда же состоялся наш первый телефонный разговор. Пришел к выводу: очень давно. Действительно, у меня такое ощущение, что мы были с Вами знакомы всегда. Остается только благодарить судьбу за то, что она дала мне возможность общения, пусть и телефонного, с Вами.

Ваша помощь при защите диссертаций сотрудниками Гродненского государственного университета имени Янки Купалы была очень существенной. Для ВАКа Беларуси это значимый факт. Пусть мы живем в разных странах, но, как говорил В. Гюго, «Пламенем одним горят наши маяки». Все диссертации, на которые Вы написали отзывы, успешно прошли защиту.

В дни, когда отмечается Ваш юбилей, многие будут говорить о том, что Вы – настоящий ученый. Не буду присоединяться к этим выступлениям. Наиболее яркий персонаж «настоящего» ученого – этот тот, который ходит по цепи кругом с песнями и сказками. Вы даже не научный работник. Вы несравненно выше.

Вы – настоящий Учитель, Профессор университета. Если для «ученых» научный результат – это цель, то для Вас – это средство для еще большей отдачи Вашим благодарным ученикам. Вам не надо заботиться о внедрении результатов Вашей деятельности. Они уже отражены в работах Ваших учеников, которых сотни и сотни. Они продолжают Ваше дело, иногда не подозревая и не вспоминая о том, что в их успехах есть весомый вклад вложенных в них Ваших знаний, Вашего сердца, Вашей души.

Вы добрый, отзывчивый, сильный Человек. Так и хочется сказать: «Берегите себя», но, наверное, Вы не умеете этого делать. Учитесь. Крепкого Вам здоровья. Хороших, достойных Вас учеников, умения с юмором воспринимать глупости окружающего мира, решения проблем, которые в Вашей власти, и игнорирование тех, решение которых не зависит от Вас. И все-таки берегите себя. Вы нужны не только Вашим родным и близким, но и Вашим студентам, Вашим аспирантам, Вашим сотрудникам, всем, кто имеет счастье быть рядом с Вами. Вы нужны и нам, гродненцам. Спасибо за Ваше участие в наших делах. Спасибо за то, что Вы есть.

Живите долго, будьте здоровы и счастливы.

Крепко Вас обнимаю.

Да хранит Вас Господь.

Колектив
Полтавського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
ім. М.В. Остроградського

ШАНОВНИЙ ОЛЕКСАНДРЕ ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧУ!

Згадуючи Вас, хочеться сказати, що доки живуть на світі вчителі та учні, доти світ перебуватиме у постійному розвитку, який веде до оновлення, духовного збагачення, моральної досконалості. Попри всі Ваші звання та нагороди, Ви з гордістю можете носити звання «Справжнього педагога». Багато ваших учнів та студентів, які зараз стали працівниками нашого інституту, дивуються: як Вам вдавалося так органічно поєднувати педагогічну і наукову діяльність? Заглибившись у всесвітню мережу, можна знайти понад 350 Ваших наукових публікацій, ознайомитися з Вашими відкриттями, а поряд з Вашим прізвищем ідуть горді звання: відомий учений-фізик, доктор фізико-математичних наук, академік – і багато нагород. Водночас Ви вдало поєднуєте звання Педагога для учнів, які щойно вийшли в самостійне життя. Ваші колишні студенти, а тепер армія педагогічних працівників, пам'ятають Ваші лекції, підтримку у будь-яких починаннях: КВК, колективи художньої самодіяльності, спортивні ігри, перші кроки наукових досліджень.

Дивно, що Вам уже 75, бо Ви, вчителю, завжди були серед двадцятирічних, жили їх турботами, мріями та надіями. Ваші виважені слова, Ваш спокійний розсудливий тон давав вашим студентам віру в день прийдешній.

Ви залишаєтеся вчителем для вже досвідчених педагогів. Ваш внесок в учнівський олімпійських рух на Полтавщині не можна переоцінити. Багаторічна діяльність як голови журі олімпіади з фізики – приклад справедливості, відданості, педагогічної майстерності.

За 25 років «деканства» Вам вдалося не втратити енергію душі й серця, розважливості в організації і керівництві найкращим фізико-математичним факультетом. Не дивно, що зараз на факультеті працюють Ваші учні.

Зараз із впевненістю можемо сказати, що Вас поважають, Вас наслідують, Вами захоплюються. Ви – особистість, Ви – людина, Ви – учитель, якого чекають.

Тож, Учителю, в цей святковий день від усього колективу Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського хочеться побажати Вам міцного богатирського здоров'я, молодечого запалу, особистого щастя, родинного затишку й благополуччя, міцності духу й наснаги для здійснення всього задуманого на довгі-довгі роки.

Вітаємо Вас із Ювілеєм!

Колектив викладачів та співробітників фізико-математичного факультету

ОЛЕКСАНДР ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ РУДЕНКО: ГАРМОНІЯ ЯК СТАН ДУШІ

Світ створений для любові, а любов твориться працею. Без праці не минає жодна хвилина життя: робота духу, серця і думки веде людину вперед, не дає їй зупинятися на досягнутому, відкриває нові висоти. А коли людина не боїться труднощів і з-поміж усіх шляхів обирає найважчий, Бог благословляє її на нові здобутки.

Олександр Пантелеймонович Руденко – особистість незвичайна, яскрава, цілісна. Це людина думки і людина справи. Лубенська земля наділила його сильною волею, українською впертістю й водночас ніжною романтичністю. Бо справжнім науковцем і викладачем може бути тільки той, хто закоханий у свою професію, хто сприймає світ не тільки розумом, а й серцем.

Мабуть, була якась романтика в тому, що 1958 року юний Олександр, маючи вже досвід роботи на Київському заводі «Буддормаш», вступає на фізико-математичний факультет Полтавського педагогічного інституту. Чи важко було там навчатися? Факультет – не з «легких», але Олександр поринає в наукову діяльність, бере активну участь у громадській роботі. Потім – дорога до школи, вчителювання, нові враження і трудові будні. Але й тут романтична душа Олександра не знає спокою: працюючи в полтавській школі № 6, він керує юнацьким радіогуртком УКХ радіостанції, бере активну участь у виставках учнівської творчості. Результатом стала перемога – поїздка з обміну досвідом розвитку учнівської творчості до НДР.

Доля повертає Олександра до Полтавського педагогічного інституту 1962 року. Із 1968 року він – асистент кафедри фізики. Шлях у науку вже окреслено, тому дослідник упевнено крокує вперед: навчається в аспірантурі на кафедрі молекулярної фізики Київського державного університету імені Тараса Шевченка, захищає кандидатську дисертацію «Дослідження пружних і в'язких властивостей молекулярних рідин», виконує госпдоговірну тематику щодо дослідження фізичних властивостей мінеральних і синтетичних масел для науково-дослідного інституту будівельного і шляхового машинобудівництва «ВНИИСТРОЙДОРМАШ» (м. Москва). І здобуття ним ступеня кандидата фізико-математичних наук засвідчило, що байдужа людина ніколи не зможе стати справжнім дослідником, бо і фізика, і математика – це науки думки й водночас великого емоційного пориву.

Працюючи наполегливо, людина завжди бачитиме результат своєї діяльності. З 1977 по 1981 рік Олександр Пантелеймонович – старший викладач кафедри фізики, з 1981 по 1991 – доцент, з 1992 року – професор кафедри, завідувач кафедри загальної фізики. У 1993 році захищає докторську дисертацію «Молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем». 1998 року обирається академіком Академії наук Вищої школи України по Відділенню фізики та астрономії. Багато було важливих дат, багато перемог, великих і маленьких. Але найбільшою перемогою в житті дослідника й викладача є повага колег, друзів, учнів. І це найсолодший результат навіть найважчої праці.

Олександр Пантелеймонович – людина багатогранна. Це не тільки блискучий науковець, а й мудрий керівник, який протягом 25 років був не просто деканом фізико-математичного факультету – він зумів стати рідною, близькою людиною і для викладачів, і для студентської громади. Учнівські олімпіади, студентські наукові конференції, випуск збірника наукових праць, відкриття аспірантури на кафедрі загальної фізики, потужна наукова школа – це не тільки професійні здобутки, це мрія, що стала реальністю для романтика із лубенського краю.

У народі кажуть: «Пташка красна своїм пір'ям, а людина – своїм знанням». Не пройдеш обраний шлях чесно й сміливо, то не здобудеш освіту, не матимеш досвіду, не зможеш навчити інших, не порадуєш світ добром і любов'ю. Олександр Пантелеймонович Руденко став прикладом гармонійної особистості,

людини, яка змогла прислухатися до себе, обравши свою мету серцем, як навчав великий Сковорода. Заслужений діяч науки і техніки України, гордість Полтави й Полтавщини, вірний друг, щирий колега, мудрий наставник, порадник… Важко визначити, яке із цих звань найпочесніше. Мабуть, і не варто цього робити, бо людина світла і прекрасна буде такою завжди, на всіх життєвих стежках і стежинках.

Світ створений для любові, а любов твориться працею. І кожна хвилина, подарована іншим людям щиро й нелукаво, повертається букетом неповторних моментів, щасливих днів цікавого спілкування. Олександр Пантелеймонович Руденко – це цілий світ, відкритий, сонячний, глибокий. Гармонія мрії, думки і дії – ось той секрет, яким він щедро ділиться з нами.

Декан
фізико-математичного
факультету,
к. ф.-м. н., доцент ***Ю.Д. Москаленко***

Колектив викладачів та співробітників факультету філології та журналістики

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ
ОЛЕКСАНДРЕ ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧУ!

Це, певно, про Вас сказала Ліна Костенко:

І в епіцентрі логіки і стресу,
де все змішалось – рідне і чуже,
цінує розум вигуки прогресу,
душа скарби прадавні стереже.

Таки про Вас, адже Ви репрезентували свій час та його програму універсалізму: Ви вміло поєднали учительський фах із адміністративною роботою, викладацтво-наставництво з високою наукою, «молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем» з гуманітарною сферою – педагогічною майстерністю (нагадаємо: саме Ви вперше представили кабінет педагогічної майстерності, за що наш Полтавський виш отримав солідну нагороду), музейною справою (під Вашим безпосереднім керівництвом створена і функціонує кімната-музей Ю.В. Кондратюка).

Вам, знаному науковцеві, притаманне постійне прагнення до самовдосконалення, творчо-пошуковий неспокій, турбота про майбутнє теплофізики та молекулярної фізики

Ви креативно, по-руденківськи, підходите до будь-якої справи: чи то керівництво кафедрою і факультетом (випускники 1978-2003 років іменують Вас батьком, згадують, шанують як прекрасного вимогливого педагога, чуйну відкриту людину, неперевершеного вихователя та сіяча добра, справедливості, знань), чи то головування на олімпіаді з фізики («олімпійців» Ви

готуєте повсякчас, передовсім як директор школи «Олімпійського резерву», як один із авторів навчального посібника з фізики для школи), чи то завідування аспірантурою (Ви «захистили» близько десяти аспірантів).

Понад чверть століття Ваша доля пов'язана з Полтавським педагогічним; Ви пройшли шлях від студента, випускника вищого навчального закладу зі спеціальності фізика та основи виробництва до професора кафедри загальної фізики, доктора фізико-математичних наук. Тож Вам підкорився науковий олімп, але Ви споглядали/споглядаєте з тої вершини на фізико-математичне, викладацько-студентське довкілля запитально і стверджувально, вимогливо і доброзичливо, прискіпливо і трепетно, тобто аж ніяк не байдуже чи гордовито.

Щирий доземний уклін Вам, дорогий Олександре Пантелеймоновичу, за Вашу працьовитість, невтомну роботу розуму й душі, за Вашу чесність, мудрість, доброту.

Благаємо Господа Всевишнього, аби дарував Вам здоров'я, щастя, благополуччя, аби оберігав Ваші земні роки ще довго на радість нам і Вашим рідним.

З ювілеєм Вас, шановний колего! Хай доля дарує Вам ще багато радісних і сонячних років.

Декан
факультету філології
та журналістики,
к. і. н, доцент ***В.В. Кононенко***

Колектив викладачів та співробітників природничого факультету

СЛОВО ПРО О.П. РУДЕНКА – НАУКОВЦЯ, ОРГАНІЗАТОРА, ПЕДАГОГА

У житті – як на довгій ниві. Доля Олександра Пантелеймоновича Руденка формується у майстерному, професійному колективі фізико-математичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Олександр Пантелеймонович понад 20 років працював деканом факультету, який завжди попереду сьогочасних вимог, наполегливо та якісно вчиться, опрацьовує здобутки науки й передової педагогічної практики. Він ніколи не шкодує праці заради досягнення поставленої мети, ні на хвилину не зупиняється у творчому, науковому й організаторському пошуку.

Колектив кафедри загальної фізики і математики фізико-математичного факультету, яку очолює О.П. Руденко, впевнено крокує в майбутнє. Запорука цього – науковий та кадровий потенціал кафедри, цілеспрямована наукова політика розвитку кожного викладача. При цьому наукова репутація доктора фізико-математичних наук, професора, академіка АН ВО України О.П. Руденка стабільно висока, дозволяє вийти на нові сфери фізичної науки.

Багато цінного й корисного зробив О.П. Руденко для розвитку матеріальної бази фізико-математичного факультету. Він є засновником музею Космонавтики імені Ю. Кондратюка, який щоденно виконує освітню, розвивальну, просвітницьку, виховну та профорієнтаційну функції. Школярі й студенти приходять туди під час вивчення тієї чи іншої теми з природознавства та фізики, проілюструвати яку можна безпосередньо в експози-

ції. До того ж О.П. Руденко, використовуючи методи музейної педагогіки, фізичні й астрономічні знання, самостійно проводить екскурсії.

Цінним в О.П. Руденкові є те, що він щиро радіє кожному студентові, колезі, співробітнику, взагалі людям. Він часто зустрічається з видатними особистостями України, Полтавщини, проводить науково-просвітницькі конференції, присвячені пам'яті славетних науковців, педагогів, дослідників.

Визначальною рисою Олександра Пантелеймоновича є те, що він завжди «підбирає ключик» до кожної людини. Його Батьківська допомога надзвичайно потрібна: ланцюжок «Учитель-людина» є нерозривним, бо тільки у взаєморозумінні можна вирішити наболілі проблеми.

Олександр Пантелеймонович – флагман лідерів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка: всі пропозиції, які він висуває, завжди підтримуються колективом. Він – Учитель, який відкриває «вікно» у світ, джерело навчання для досягнення найкращих результатів навчального процесу і підвищення якості знань, мобільності студентської молоді.

Вітаючи Вас із ювілеєм, шановний Олександре Пантелеймоновичу, професорсько-викладацький склад природничого факультету зичить міцного здоров'я, активного трудового довголіття, родинного затишку.

Нехай завжди будуть поруч із Вами людська шана, вірні та щирі друзі, а доля буде прихильною та щедрою на добро!

Декан
природничого факультету,
д. пед. н., професор ***М.В. Гриньова***

Колектив викладачів та співробітників історичного факультету

ДОЛЯ, ЩО ПОЄДНАЛА АКАДЕМІЗМ НАУКИ ІЗ ЧУЙНІСТЮ ПЕДАГОГА

Життєвий світ сучасної людини у своїй сутності надзвичайно складний і далеко не однозначний. Розвиток глобалізаційних процесів формує нову реальність, у якій сьогодні кожна людина змушена не лише постійно відстоювати своє «Я», свою особистість, але й повсякчасно боротися за її ідентичність, мрії, власне майбутнє, і кожного дня знову й знову постійно визначити себе у параметрах «бути» чи «мати», «бути» або «здаватися», виборювати достеменність гуманістичної спрямованості своїх ідеалів та цінностей, свого власного життєвого кредо, якщо останнє насправді існує. І це, безумовно, вимагає від кожного з нас не лише повсякденної, подеколи й «сізіфової праці», але й глибоко усвідомленої світоглядно-державницької та національно-громадянської позиції, помноженої на глибокі особистісні переконання та віру. Адже для сучасного справжнього Українця ускладненість і проблематичність новітнього існування помножується ще й на історичну специфіку нашого періоду боротьби за незалежність та кращу долю усього українського народу.

З огляду на це ми сьогодні й оцінюємо постать і життєвий шлях Олександра Пантелеймоновича Руденка – визначного українського фізика й громадського діяча, доктора фізико-математичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки, його наукові й освітянські здобутки, невтомний життєвий поступ та викладацьку діяльність.

Думаю, що на формування особистості Олександра Пантелеймоновича вплинула ментальність Полтавщини, оспіваної в легендах, літописах і переказах, життєва мудрість його батьків, традиції та звичаї українського народу, адже не випадково в його творчості нерозривно пов'язані проблеми академічної науки – фізики й виховання. Перша є його фахом, його «сродною працею», а друга – тією цариною, де найбільше проявились його менеджерські здібності, адже не один десяток років О.П. Руденко очолював фізико-математичний факультет, демонструючи синтез наукової та адміністративної роботи.

На підставі власного досвіду і праці на фізико-математичному факультеті (у свій час я досить тривалий період викладав там філософію та етику), зазначу, що керувати колективом, переважна більшість викладачів якого – неординарні, самодостатні, висококваліфіковані особистості, а студенти з перших днів навчання успадковують традиційні для фізмату незалежність судження, свободу самовираження, демократизм у відносинах із педагогами, – річ у край складна. Тут потрібні риси вимогливого й принципового лідера, вмілого організатора, авторитетного й досвідченого викладача, науковця і суто людські чесноти – небайдужість, гуманність, здатність до співчуття, співпереживання, турботливість. Вочевидь, ці якості притаманні Олександрові Пантелеймоновичу Руденку, адже він керував факультетом у досить складні роки становлення демократичних засад майбутньої незалежної української держави.

Як його колега, декан історичного факультету, я завжди зустрічав підтримку й розуміння з боку Олександра Пантелеймоновича. То були не прості, але дуже цікаві роки – час сподівань на краще, час бурхливих подій у політиці, культурному житті, час виникнення нових традицій як в інституті, так і на фізико-математичному факультеті.

Певен, що не лише мені як колезі Олександра Пантелеймоновича, але й сотням його студентів запам'яталися ті роки, коли молодий, сповнений цікавих творчих задумів декан активно й цілеспрямовано втілював у життя факультету свої плани.

Зусиллями Олександра Пантелеймоновича у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка створена й розвивається наукова школа фізиків, захищаються кандидатські дисертації, видається збірник наукових праць.

Тож, вітаючи ювіляра, радо долучаю до численних віншувань на його адресу й свої побажання: хай завжди поруч будуть рідні та друзі, хай множаться вдячні учні, хай довгою й щасливою буде життєва дорога, літа ж бо для науковця – лише додаткове джерело мудрості!

Декан
історичного факультету,
завідувач кафедри філософії,
д. філос. н., професор,
заслужений працівник
освіти України ***П.А. Кравченко***

Колектив викладачів та співробітників психолого-педагогічного факультету

Сьогодні я, мов зернятко життя,
Проникну в таїну світобудови.
Проб'юся крізь тенета забуття
І зрозумію: все в світах – з любові!

М. Бойко

Уже багато років на освітянській ниві засіває невмирущі зерна добра і мудрості Людина, яка до йменння, наданого від народження, додала Учитель, Науковець – академік Олександр Пантелеймонович Руденко. Його вихованці мають своїх учнів, його наукові праці знані у світі, традиції та здобутки потужної наукової школи відомі в Україні й за її межами.

У минулому як декан Ви для кожного студента були наставником, котрий долучив до книги, запалив іскорку знань, був старшим другом і порадником. Завдяки Вашій праці ми отримували ті невичерпні родовища знань, що допомагали обрати подальший шлях, стати справжніми професіоналами. Саме Вам ми зобов'язані своїми життєвими і професійними перемогами.

Ви продовжуєтесь, живете у думках і справах своїх студентів. До Вас ідуть зі своїми болями й радощами, черпають сили для підкорення нових висот. Ви заглядаєте у минуле, живете у сьогоденні, прокладаєте місток у майбутнє.

Очолювана Вами протягом не одного десятиліття кафедра фізики є однією з провідних в університеті. Ви користуєтеся великою повагою серед колег, аспірантів, студентів, усіх, із ким Ви спілкуєтесь. Ваша енергія, знання, мудрість, привітність, дипломатичність, доброта і щирість вражають і захоплюють.

Ми по праву пишаємося видатним ученим О.П. Руденком, який зробив суттєвий внесок у розвиток науки, гідно продовжуючи славні традиції своїх попередників, зберігаючи тяглість наукових традицій.

Знання і досвід, пошук нового і любов до своїх аспірантів є тим підмурком, завдяки якому живе і розвивається українська наука, виховується майбутнє нації.

Ви людина надзвичайно талановита, обдарована, творча, з глибокими знаннями, сучасним світоглядом, потужним науковим мисленням. Із Вас починається шлях у країну вічних істин Справедливості та Добра. Вам даровано долею поринути у прекрасний і таємничий світ творчого пошуку, пізнання величі Науки, рухатися до нових вершин, ініціювати нові проекти, втілювати цікаві ідеї та насолоджуватися життям. Свій молодечий запал Ви скеровуєте в русло здобуття якісної освіти, яка є фундаментом нашого майбутнього. Ви виховали багато поколінь освітян, науковців і щиро ділитеся своїми знаннями, любов'ю та теплом.

Многая літа – талановитій людині, науковцю, ентузіасту, творцю, майстру педагогічної освіти, засновнику і незмінному керівникові наукової школи.

Декан
психолого-педагогічного
факультету, к. пед. н.,
професор кафедри природничих
і математичних дисциплін ***Н.Д. Карапузова***

Колектив викладачів та співробітників факультету фізичного виховання

Славетний атланте науки, шанований і поважний докторе наук, професоре й академіку, науковцю, викладачу, колего! Справедливо та заслужено кличуть Вас справжнім батьком численного педагогічного зерня, що зарясніло сходами на ниві, де сіють добре, вічне, мудре.

Колектив факультету фізичного виховання Полтавського педуніверситету долучається до зворушливих привітань освітянського загалу і щиро зичить торувати подальший шлях життя в своєму амплуа благородного й досвідченого наставника, відомого науковця, відданого товариша, мудрого вчителя й вишуканого чоловіка.

Нехай доля шле Вам добро і щастя, міцне здоров'я та достаток, а віра, надія та любов будуть вірними супутниками на Вашому життєвому шляху. Нехай тепло і затишок родинної оселі надійно захищає Вас від негараздів, а в майбутньому на Вас чекає ще багато наповнених корисними справами і земними радощами років. Живіть довго, в щасті, благополуччі та при доброму здоров'ї!

Нехай життя, як яскрава мозаїка, складається зі світлих фарб радості, незабутніх подій, а кожен новий день дарує гарний настрій. Тож кольорова гамма п'яти олімпійських кілець хай буде Вашою щоденною веселкою в життєвих буднях.

Хай буде багато блакитного кольору, бо він символізує благородство, ніжність і вірність, і легкий сум через розуміння конечності прекрасного і неповторного в людському житті та недосяжності вічного, як недосяжна небесна блакить... Жовтий – символ тепла, радощів і поваги, це колір золота і стиглого колосу, через які він уособлює сонячне світло.

Нехай трішечки буде чорного, бо без нього не обійтися, щоб бачити контраст між добром і злом, щирістю й підлістю, вірністю й зрадою, бо цей колір однаково приховує й робить подібними істину та хибу, красу і потворність, правду і кривду, для нього немає між ними відмінностей, бо в темряві – всі предмети темні...

Хай не полишає Вас зелена кольорова гама, бо зелений – символ природи й молодості; він – «міст» між двома протилежними кольорами веселкового спектру – гарячим червоним і холодним синім, тому виступає кольором надії на злагоду, мир і спокій. Бажаємо Вам яскравого червоного – символу вогню, бо це гарячий колір, у ньому – всі сторони життя: повнота, свобода та енергія.

Зичимо Вам сили духу, швидкості думки, витривалості прагнень, спритності мрій і всепереможного оптимізму. Для нас, молодшого покоління Ваших учнів і колег, Ви – рекордсмен науки, олімпієць розуму, чемпіон мудрості, атлет досвідченості і багаторазовий переможець життя.

Так тримати!

Декан
факультету фізичного виховання,
к. і. н, доцент ***Т.В. Жалій***

Колектив кафедри загальної фізики і математики

«Талановита людина талановита в усьому», – каже Олександр Пантелеймонович Руденко, коли йдеться про духовну глибину, силу інтелекту, багатогранність обдарування його студентів і колег. Він і сам такий – талановитий у всьому: у великій працелюбності і працездатності, у невтоленній жазі пізнання і творчості, у гармонійному поєднанні роботи думки і мисливих рук, у мудрому вмінні бачити в людині її сутність, у нерозділь-ності вимогливості і любові до тих, кого, як істинний педагог, уже понад півстоліття веде за собою.

Про таких говорять – зробив себе сам. Йому, народженому 1938 року на хуторі Чекисино Лубенського району, доля не щедріла дарунками: до всього треба було докладати розуму і зусиль, доводити собі і світові правильність життєвого і фахового вибору, наміру і чину. Утім, таки поталанило: Олександр Пантелеймонович отримав у спадок від батька-матері – і з кров'ю, і з вихованням – особливий духовний аристократизм, що не в походженні, а в суті, – у гідності, порядності, мужності, милосерді. Щастило на добрих учителів, котрі, будучи високими взірцями служіння справі, допомогли не тільки осягнути глибини

наук, але й пізнати себе, набратися сміливості й цілеспрямованості на шляху відкриттів і одкровень. Щастило на однодумців – від ровесників-студентів до колег і до вже власних учнів, які довіряли й вірили, наділивши поважним і щирим найменням – Батько.

Та спочатку був сином, для котрого Полтавський педінститут став домом. Тут він, спраглий знань Сашко, опанував професійні знання, тут після вдалої спроби вчительського хліба у середній школі №6 м. Полтави почав викладацьку роботу на кафедрі загальної фізики. Тут Олександр Пантелеймонович став кандидатом і доктором фізико-математичних наук, професором, завідувачем кафедри, деканом фізико-математичного факультету, знаним ученим, автором понад 350 наукових і методичних праць, академіком Академії наук Вищої школи України, заслуженим діячем науки і техніки України. В університеті Олександр Пантелеймонович сформував авторитетну наукову школу з молекулярної акустики, виховав учнів і послідовників, котрі нині займаються фундаментальними науковими дослідженнями, які можна з певністю назвати благородними, бо ж спрямовані вони на лікування онкологічних захворювань.

Професор Руденко відомий як організатор проведення на базі Полтавського державного педагогічного університету Республіканської учнівської олімпіади з фізики, голова журі обласних і міських олімпіад з фізики. Тож його діяльність спрямована на пошук і підтримку обдарованих дітей, за якими – майбутній поступ науки.

Завдяки Олександрові Пантелеймоновичу 1978 року в педагогічному інституті з'явився музей піонера космонавтики Юрія Кондратюка. Завдяки його просвітницьким ідеалам, щирому зацікавленню непересічною постаттю унікально талановитої людини, бажанню відновлення історичної справедливості у науковий світ повернулося ім'я видатного земляка. Відтоді «полтавські стежки космічних доріг» приваблюють до музею учасників наукових конференцій та інших заходів, присвячених важливим віхам в історії космонавтики.

Як педагог О.П. Руденко завжди дбав не тільки про ґрунтовність професійних знань студентів – фізиків і математиків, а й про їхню педагогічну майстерність, і про міцність і цілісність етичної системи майбутніх учителів, і про розвиток їхніх талантів: не талановитих же людей не буває! На факультеті вирувало

життя. Хто не прагнув потрапити на першоквітневу фізматівську «Гуморину», хто не сміявся чи не замислювався на виступах команди КВН «ФІМА», хто не захоплювався виступами оркестру народних інструментів, ансамблю сучасного естрадного танцю, хто не заздрив неперебореності і силі спортсменів факультету!

Для тисяч випускників фізмату Олександр Пантелеймонович – геній місця. Genius loci – так давні римляни іменували духа-покровителя дому чи ландшафту. Цей крилатий вислів вживається і для характеристики людини, котра ревно оберігає неповторну атмосферу місця, своєю особою пов'язує інтелектуальні, духовні, емоційні явища з матеріальним середовищем. А як інакше назвати людину, котра, мов батько, мов господар домовитий, півстоліття щоранку зустрічала студентів і колег на другому поверсі факультету, уособлюючи собою цінності дому – любов, турботу, доброзичливість і вимогливість?

На кленовім мості своїх літ він – мудрий муж – не тужить про незворотність прожитого шляху. Та й стільки тих мостів зведено й перейдено! Зелений міст юначої віри у власне життєве покликання; вербовий міст любові – до жінки, до дитини, до людини; залізний міст, кований і гартований у горнилі буденної щоденної роботи; мідний міст людського визнання і влади, будований і доланий з особливою відповідальністю і совісністю; срібний міст щастя від усвідомлення сродності праці вчителя і вченого, котра проростає добрим зерном і золотавіє щедрим плодом у душах тисяч учнів. Тож роки – це душевний скарб, непроміняний і незмінний. І попереду – безліч доріг і безмір роботи!

Вітаючи Олександра Пантелеймоновича з ювілеєм, бажаємо міцного здоров'я, душевного миру, родинної згоди, творчого неспокою, Господньої ласки на многії і благії літа.

З пошаною і вдячністю
колеги й учні з кафедри загальної фізики і математики

Бондаревська Ольга Дмитрівна,
кандидат філологічних наук, доцент, декан філологічного факультету ПДПІ імені В.Г. Короленка 1975-1996 рр.

УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ, ДРУГ, ЛЮДИНА

Усі ці іпостасі стосуються однієї і тієї ж людини – Олександра Пантелеймоновича Руденка.

Отож, **ученый**. Звичайний сільський хлопець вступав до Полтавського педагогічного, але домігся свого – вступив. Навчався наполегливо, терпеливо вивчав складні формули, всотував у себе непросту фізико-математичну науку. І наполеглива праця дала результати – одержав вищу освіту, став учителем, потім асистентом кафедри фізики, кандидатом наук, доцентом, доктором фізико-математичних наук, професором. На перший погляд, життєва дорога склалася вдало. Це на перший погляд. А скільки за цим недоспаних ночей, витрачених вихідних і відпусток!

Він належить до покоління, якому, як кажуть, на тарілці нічого не підносилося – усе здобувалося копіткою працею, самопожертвою.

Педагог. Крім наукових ступенів і звань, Олександр Пантелеймонович має не тільки диплом педагога, а й є ним. Адже він 25 років був незмінним деканом фізико-математичного факультету і виховав та підготував разом із педагогічним колективом кілька тисяч учителів.

Факультет славився «Гумориною», що користувалася неабияким успіхом серед усіх студентів, викладачів і працівників. Він бачив у студентах не сухих, як формули, майбутніх учителів, а всебічно розвинентих вихователів майбутніх учнів.

В інституті він працював не від дзвінка до дзвінка, а від зорі до зорі: тільки його око бачило, як працюють у кабінетах студенти, як «гризуть граніт науки», а своєю самовідданою працею був прикладом і для колег, і для студентів. Незамінний господар на

факультеті, про яких кажуть – «Хазяїн!». Усе нове, що з'являлося для навчальних закладів, він намагався придбати для факультету, щоб навчати студентів не тільки «крейдою і дошкою».

Друг. Кажуть, що студентська дружба найщиріша і найміцніша. Це дійсно так. З Олександром Пантелеймоновичем (тоді Сашею, Сашком) познайомилися ще в студентські роки. Стрункий, красивий, інтелігентний, він привертав до себе увагу. У гуртожитку, де у переважній більшості жили студентки, хлопці-фізики були в особливій повазі – чи праску відремонтувати, чи «жуліка» до лампи приєднати, чи килимка на стінку прибити.

Так склалася життєва дорога, що довелося нам разом працювати, хоч на різних факультетах. Мені завжди було з ким порадитись, бо він скаже правду. Допоможе. Підтримає, застереже від поспішних кроків. У нього можна повчитися, як приймати рішення: все обдумати, зважити, «сім раз відміряти» – і лише потім відрізати.

Людина. Про Олександра Пантелеймоновича Руденка можна сказати, що він Людина, і це не є перебільшенням. Скільком він допоміг полагодити здоров'я, звертаючись до свого лікаря-друга! Всього не перелічити. А коли побудували новий корпус інституту і обладнували кабінети, Олександр Пантелеймонович хоч мав своєї роботи вдосталь, допомагав і нам, філологам, «жіночому» факультету. Не пригадую жодного випадку, щоб він вживав «міцне» слівце, розповів похабний анекдот чи висловив бурхливо свій гнів, завжди ввічливий, розважливий, доброзичливий.

Мірилом людяності є ставлення до оточуючих і насамперед до батьків. Так, ставлення Олександра Пантелеймоновича до своєї мами може бути прикладом для інших. Його синівська любов і вдячність були безмежними. Уже в його мовленні відчувалася велика повага – він ніколи не вживав слова «мати» до своєї неньки, а тільки «мама». І хоч жила вона за сотню кілометрів від Полтави, щонеділі (вихідний день був один) він їздив додому, бо треба було допомогти мамі, яка «приросла» до своєї садиби і не могла жити в гомінкому місті.

Завжди шанобливо ставиться Олександр Пантелеймонович і до своїх колег, і до вчителів, які вивели його на життєву дорогу.

Своїм життям, роботою, самовідданою працею, порядністю, безкорисливістю Ви, Олександре Пантелеймоновичу, заслужили великої поваги, подяки від тих, хто Вас знає, працює з Вами, спілкується.

Хай доля буде прихильною до Вас, а небо посилає здоров'я і довголіття!

Моргун Володимир Федорович,
кандидат психологічних наук, професор кафедри психології ПНПУ імені В.Г. Короленка

ОЛЕКСАНДР РУДЕНКО, ПСИХОЛОГІЯ ТА ЮНЕСКО

Звісно, знаю шанованого Олександра Пантелеймоновича Руденка як провідного фізика України, як патріарха кафедри фізики і фізико-математичного факультету Полтавського педагогічного, як добропорядну і чуйну людину, вітання з якою саме по собі має потужний психотерапевтичний ефект.

Його дуже цінував мій батько, аграрій, еколог і письменник-публіцист Федір Трохимович Моргун, за глибокий фізичний аналіз природи і переваг мінімального обробітку грунтів, з яким виступили в свій час у «Зорі Полтавщини» два авторитетних фізики – О.П. Руденко і Ю.К. Гулак.

Як засновник і колишній завідувач кафедри психології вдячний деканові Руденку за кімнату 222, котрою фізмат поділився з новоствореною кафедрою восени 1980 року.

Але у зв'язку з ювілейною датою хочу розкрити одну таємницю, що стосується не тільки вагомого внеску Олександра Пантелеймоновича у фізику, медицину, ґрунтознавство, але й у… психологію!

Відомо, що за часів ректорства тепер директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, академіка Івана Андрійовича Зязюна в рамках програми «Вчитель: школа-педвуз-школа» у Полтавському педагогічному багато експериментували. Однією з ланок природного педагогічного експерименту був відбір молоді на вчительську професію. Методику відбору під час співбесід з абітурієнтами було доручено розробити науковцям кафедри психології. Кафедра виконала завдання, і на основі багатовимірної теорії особистості автора

було запропоновано методику аналізу документів абітурієнта і методику співбесіди з абітурієнтом, яку повинні проводити експертні комісії на чолі з деканами факультетів. Але перед її впровадженням методику слід було затвердити на вченій раді інституту. І ось що трапилося у його стінах у день затвердження.

Шлях від кафедри психології до залу засідань вченої ради проходить повз деканат фізико-математичного факультету, на виході з якого зустрічаю Олександра Пантелеймоновича і вітаюся з ним. До початку залишалося декілька хвилин, і декан запросив мене до свого кабінету.

– Хочу попередити, що я буду виступати проти методики співбесіди, яку Ви пропонуєте, – відверто сказав декан.

– Чому? – спитав я.

– Тому, що серед інших параметрів вона передбачає оцінку емоційного ставлення до абітурієнта, яку комісія за короткий час співбесіди дати не зможе. Для цього раджу запропонувати додаткове психологічне обстеження силами фахових психологів, – пояснив свою позицію опонент.

У відчаї, бо до авторитетної думки Руденка могли приєднатися й декани інших факультетів, «хапаюся за соломинку» і звертаюся до Олександра Пантелеймоновича:

– Скажіть, будь ласка, буває, що Ви їдете громадським транспортом, і біля Вас – вільне місце? – запитую я.

– Буває.

– А траплялося таке, що заходить до тролейбусу людина – і Ви не заперечували б, щоб вона сіла поруч? Або, навпаки, заходить якийсь тип – і Вам не те що не хочеться, щоб він сів поруч, а самому б вистрибнути з салону, аби не їхати з ним разом? – кажу я.

– Буває й таке! – не міг покривити душею досвідчений пасажир.

– Так чому ж ми можемо оцінити емоційну привабливість людини у транспорті з одного погляду і водночас заперечуємо собі у спроможності оцінити емоційну привабливість абітурієнта протягом цілої співбесіди? – майже вигукнув я.

– Переконали, Володимире Федоровичу! Враховуючи, що до складу експертних комісій входять також психологи, я не буду заперечувати проти методики співбесіди, – сказав Руденко і дотримав слова.

…Учена рада Полтавського педагогічного затвердила методику. За наслідками її використання Комісія України у

справах ЮНЕСКО разом з Міносвіти України доручила ПДПІ імені В.Г. Короленка у 1983 році разом з ученими Австрії, СРСР, Туреччини, Чехословаччини виконати тему міжнародного дослідження ЮНЕСКО – «Професійна орієнтація у середній школі як частина діяльності вуза з формування свого контингенту» (координатор від України – В.Ф. Моргун). Результати дослідження цієї теми українськими вченими протягом трьох років були високо оцінені Грамотою Комісії України у справах ЮНЕСКО, дипломом ВДНГ України І ступеня і оприлюднені у доповідях на міжнародних конференціях у Празі (1986), Софії (1986), Москві (1987, 1988) та колективній монографії «Вчитель, якого чекають» (М., 1988, с. 64-86) за редакцією і за участі І.А. Зязюна.

Хто знає, якби не підтримка методики співбесіди з метою профвідбору Олександром Пантелеймоновичем Руденком, то всього наступного могло і не статися?

Тому від імені всього колективу кафедри психології висловлюю щиру подяку ювілярові за вагомий внесок у психологічну науку і практику й зичу міцного здоров'я, успіхів, щастя і Многая Літа!

Яковенко Лариса Іванівна,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри політекономії ПНПУ імені В.Г. Короленка

ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЄМ!

Сила пружності, що виникає в тілі
при його деформації, прямо пропорційна
величині цієї деформації.
Закон Гука

Так склалося, що моє життя було з самого початку пов'язане з фізматом Полтавського педінституту – саме цей факультет закінчила моя мама у 1956 р. і багато років працювала вчителем фізики. Вона часто згадувала про голодне, але веселе студентське життя 50-х рр., про гуртожиток, що розміщувався в нинішньому корпусі № 3 університету, про своїх однокурсників та викладачів. По суті, покоління студентів фізмату 50-60 рр. сформували викладачі М.Ф. Гурьєв, Д.М. Мазуренко, М.П. Гардашник, М.І. Малич, Б.Я. Кузняк та інші. Саме про них розповідала моя мама, а де з ким із них довелося попрацювати і мені.

У 1958 р. до педінституту на навчання вступив Олександр Руденко – майбутній науковець, професор фізики, автор численних наукових робіт, керівник наукової школи, багаторічний декан фізико-математичного факультету. Коли випускник факультету залишається працювати в Alma Mater і проходить шлях від асистента до професора, займає керівні посади, він особливо гостро переживає за своїх підопічних. Усім відомо, як піклувався про своїх студентів декан Руденко – недарма вони називали його «батьком». Примітно, що саме за його керівництва сформувалася своєрідна тогочасна візитівка факультету – Гумор-ина, святкування дня сміху 1 квітня. Ця своєрідна віддушина у

80-ті та 90-ті рр. щороку була подією надзвичайною, до неї готувалися, її очікували, інколи жарти, що стосувалися політичної ситуації, були доволі гострими, діставалося й викладачам.

Знаю, яка делікатна людина Олександр Пантелеймонович, проте пам'ятаю його візити на перші пари – щопонеділка читала лекції в 312 аудиторії для третьокурсників фізико-математичного факультету. Він обов'язково навідувався, перепрошував і миттєво фіксував ситуацію в аудиторії.

Пишу ці рядки, а моя 8-річна онука читає «Атлас фізики та хімії» і практично декламує:

«Знак мінус у формулі закону Гука означає,
що сила, яка діє на деформовану пружину,
завжди спрямована в **протилежний** до деформації бік».

Автоматично відказую: «Наведи приклад!» – і раптом сама розумію, що це – про Олександра Пантелеймоновича. Складні деформації він спрямовує у **протилежний** бік, випробування переборює гідно, демонструє мужність і силу духу, навчає всіх нас любити життя.

Здоров'я і сили Вам, шановний ювіляре! Нехай знак мінус у формулі закону Гука допомагає Вам долати перешкоди!

Флегантов Леонід Олексійович,
професор кафедри вищої математики і логіки Полтавської державної аграрної академії

«БУТИ ВЧИТЕЛЕМ – БУТИ ЛЮДИНОЮ!»

Які чудові й мудрі ці слова! Вони відразу припали мені до душі й стали гаслом мого життя відтоді, коли я вперше почув їх від Олександра Пантелеймоновича Руденка, доктора фізико-математичних наук, професора – чудової людини, науковця і справжнього вчителя багатьох учителів!

Коли саме це було? Десь у період з 1979 по 1984 рік, коли я навчався на фізико-математичному факультеті Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. Саме тоді я не раз і не два чув ці слова, тому й запам'ятав назавжди, лише згодом зрозумівши їхній глибокий зміст.

Добре пам'ятаю: в ті часи, як, власне, й роки потому, О.П. Руденко, працюючи на посаді декана фізико-математичного факультету, багато часу приділяв не тільки адміністративній, навчальній і науковій роботі, але й особистому спілкуванню зі студентами – формальному і неформальному. Останнє ми цінували найбільше.

Мене особисто завжди дивувало й надзвичайно вражало, що численні звернення і прохання студентів Олександр Пантелеймонович ніколи не залишав поза увагою, кожного разу виявляючи рідкісну якість: суперечливі питання та складні ситуації студентського життя він завжди вирішував мудро, зважено, прозоро, чесно і справедливо. Якщо ставалося так, що прийняті ним рішення або висловлені поради суперечили нашому (студентському) баченню ситуації, згодом завжди вияв-

лялося, що декан був правий. Тому студенти довіряли Олександрові Пантелеймоновичу, поважали його думку, як істину в останній інстанції, а найбільш активні ніколи не вагалися, коли відчували потребу звернутися до декана за порадою чи з проханням. Інші, цінуючи його час, навпаки намагалися не набридати деканові «по пустому».

Цікаво, що у багатьох випадках зовсім не обов'язково було навіть звертатися до Олександра Пантелеймоновича з проханням: наш декан немов би відчував проблеми й потреби кожного студента фізмату, а тому завжди мав бажання і знаходив можливість увійти в ситуацію, допомогти добрим словом або суворою батьківською настановою, щось порадити… Так Олександр Пантелеймонович непомітно день за днем на власному прикладі виховував у кожному з нас Людину, якою є він сам.

Поступово для нас, тодішніх студентів Полтавського фізмату, професор О.П. Руденко став знаковою людиною – уособленням справжнього Вчителя. Згодом, набуваючи власного життєвого досвіду, ми все більше розуміли, що непересічні людські й ділові якості Олександра Пантелеймоновича гартувалися на непростому життєвому шляху, про який ми, студенти, знали не дуже багато. У ті часи, як зазвичай це властиво молоді, найбільше враження на нас справляли зовнішні риси і прояви характеру Олександра Пантелеймоновича. Середнього зросту, міцної статури, з медальним профілем обличчя, яке при першій нашій зустрічі нагадало мені відомого артиста, завжди охайно і доречно вдягнений, підтягнутий, неквапливий, впевнений у собі, привітний і бадьорий – таким є Олександр Пантелеймонович у наших частих спогадах про незабутні студентські роки. Такими прагнули бути й ми.

Згадалося, у ті роки Олександр Пантелеймонович завжди подавав нам приклад надзвичайної організованості. Дійсно, він ніколи нікуди не поспішав, але при цьому завжди був вчасно і саме там, де був потрібний. Нам здавалося, декан знав про нас усе – і гарне, і таке, чого ми соромилися і воліли за краще приховати. При цьому Олександр Пантелеймонович, у традиціях кращих вітчизняних педагогів, завжди знаходив можливість опиратися на позитивне і не давав нам жодного шансу зійти з

вірного шляху. Впевнений, ці зусилля були виправдані й, безперечно, дали свої позитивні паростки.

Ще одна характерна і яскрава риса, про яку неможливо не згадати: професор О.П. Руденко завжди багато працював у науковому плані. Результатом стали його вагомі здобутки в науці, які також справляли на нас не абияке враження. Навчаючись в інституті, я деякий час брав участь у художній самодіяльності, тому вечорами відвідував репетиції, також працював у бібліотеці. Не раз і не два мені доводилося спостерігати таке: коли вже скінчився навчальний день, восени або навесні – сонце вже сіло, а взимку – ніч на дворі, добігає кінця робочий день, кафедри та інші підрозділи зачинені, працює лише бібліотека (а вона працювала, як пригадую, кожного дня до 21-ї години), викладачі та співробітники у більшості вже розійшлися, не чутно звичного студентського гомону в коридорах і рекреаціях інституту, – саме в цей час Олександр Пантелеймонович, звільнившись нарешті від повсякденних обов'язків, звично прямував до своєї наукової лабораторії…

Наведу відомі слова О. Герцена: «Справжній учений завжди буде просто людина, і людство з повагою вклониться йому». Їх цілком і повністю можна віднести до Олександра Пантелеймоновича Руденка.

Ціла плеяда талановитих студентів, які присвятили своє життя науково-педагогічній діяльності, завдячують своїм життєвим вибором професору О.П. Руденку. Серед його колишніх студентів багато справжніх науковців – кандидатів і докторів наук. Зокрема, у складі кафедри вищої математики Полтавської державної аграрної академії до недавнього часу працювали переважно випускники Полтавського фізмату – учні професора О.П. Руденка (див. фото).

З плином часу багато що змінюється навколо нас. Роки нещадні до минулого. Але назавжди залишаються в серці вдячність і повага до Вчителя, подароване ним натхнення, що спонукає до творчої та плідної науково-педагогічної праці, людська гідність і нездолання стійкість перед життєвими негодами, бо завдяки Олександрові Пантелеймоновичу Руденку я завжди пам'ятатиму: «Бути вчителем – бути людиною!». І це – дійсно так!

Кафедра вищої математики Полтавської державної аграрної академії (учні професора О.П. Руденка). Полтава, 2008.
Перший ряд (зліва направо): Снітко Юлія Миколаївна, Горда Ірина Михайлівна, Раздуй Олена Михайлівна, Негребецький Ігор Станіславович, Букаткіна Юлія Михайлівна. Другий ряд: Волчкова Марія Іванівна, Тютюнник Олексій Михайлович, Флегантов Леонід Олексійович, Антонець Анатолій Вікторович, Овсієнко Юлія Іванівна, Панченко Павло Михайлович.

Махно Михайло Григорович,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

Професора О.П. Руденка я знаю з осені 1971 року, з часу навчання на фізичному факультеті КДУ імені Т.Г. Шевченка. Після навчальної практики в старовинному Ягелонському університеті міста Кракова у Польщі (з університету було 8 студентів під керівництвом проф. А.Ф. Скришевського) я захопився (це стало моїм хобі) науковою роботою і виконував курсову роботу на 4 курсі під керівництвом проф. І.І. Адаменко та тоді аспіранта В.В. Варецького. Новостворена експериментальна установка з дослідження рідин при високих тисках знаходилась, тільки «не падайте», в маленькому кабінеті (близько 10 м^2) завідувача кафедри проф. О.З. Голика, колишнього ректора університету, декана фізичного факультету, засновника кафедри молекулярної фізики (1952 р.). Зазначу, що місце розташування установки було нонсенсом у ті часи. Зараз у це важко повірити, але ж це було, що може підтвердити Олександр Пантелеймонович Руденко. Перед кабінетом завідувача кафедри була велика кімната-лабораторія (близько 100 м^2), в якій розміщувались наявні експериментальні установки з дослідження рідин, ініціатором створення яких та науковим керівником був проф. О.З. Голик.

Усе вищеописане є передмовою до розповіді про О.П. Руденка. Ось у цій лабораторії Червоного корпусу Київського державного університету я і познайомився з Олександром Пантелеймоновичем, де він проходив наукове стажування, будучи вже в досить зрілому віці. Наукові співробітники кафедри дивувалися його працездатності, настирності в науковій діяльності. Повірте мені, що для нього це було непросто, бо більшість розділів молекулярної фізики недостатньо глибоко вивчалися в Полтав-

ському педінституті, який закінчив О.П. Руденко. Він усе надолужив, відвідуючи лекції професорів О.З. Голика, Ю.І. Шиманського, А.Ф. Скришевського, Г.П. Рощиної. Паралельно у вищеназваній лабораторії О.П. Руденко працював над створенням унікальної експериментальної установки для дослідження ультраакустичних характеристик рідин, оскільки моя рідна кафедра фактично єдина в Радянському Союзі займалася дослідженням рідин від точки плавлення до критичної точки. Навчаючись в аспірантурі, О.П. Руденко неодноразово обирався парторгом кафедри і членом парткому факультету. Усе це свідчить про те, що він був авторитетною особистістю на кафедрі і, звичайно, для мене.

Часто спілкуючись, ми з Олександром Пантелеймоновичем подружились, бо, як з'ясувалося, ми є земляками-полтавчанами. Місця нашого народження були лише на відстані 8-10 км один від одного: Махно – з с. Іващенки Хорольського району, а Руденко – з смт. Ромодан Миргородського району. Названі населені пункти були фактично на межі вказаних районів. Ось так Доля звела нас назавжди.

Не буду описувати наукові здобутки О.П. Руденка, оскільки вони добре відомі в наукових колах України і не тільки. Він успішно захистив кандидатську, а пізніше і докторську дисертації з молекулярної фізики. Багато років працював деканом фізико-математичного факультету, продовжує очолювати кафедру загальної фізики і математики. Мене вражають його наукова і педагогічна працездатність, організаторські здібності, здатність знаходити консенсус у протиріччях, що іноді виникають у нелегкій діяльності, створювати добрі стосунки не тільки зі студентами, але й з педагогічним колективом вузу, з провідними науковцями України і колишнього Союзу. Чесно скажу, що в певній мірі я навіть йому заздрив. Уже працюючи в Полтавському кооперативному інституті, я часто говорив О.П. Руденку: «Звідки Ви так багато знаєте людей в Полтаві та за її межами?» Він, сміючись, відповідав: «А це, фактично, всі мої учні-студенти, більшість із яких працюють на педагогічній ниві, займають високі посади, отримали наукові ступені та вчені звання, і я цим пишаюся». Дійсно, у Олександра Пантелеймоновича є суперпедагогічні здібності, і це, як говорять, дано йому від Бога.

Тепер про нашу науково-педагогічну співробітницю. Працюючи над кандидатською дисертацією з молекулярної фізики, я постійно відчував підтримку О.П. Руденка. Він не тільки цікавився моїми здобутками у створенні експериментальної

установки в кооперативному університеті, але й допомагав у скрутні для мене часи. Перебуваючи в гостях у О.П. Руденка, професор КДУ В.С. Сперкач, який співпрацював із лабораторією молекулярної акустики педінституту, дав високу оцінку створеній мною установці, що позитивно вплинуло на успішний захист моєї дисертації в короткий термін.

О.П. Руденко, докладаючи чимало зусиль, заснував серію «Фізико-математичні науки» Збірника наукових праць Полтавського педагогічного інституту, який у 1999 році став «ВАКівським», а невдовзі отримав статус міжнародного. Звичайно, і я опублікував у цьому збірнику чимало наукових робіт. Зазначу також те, що під керівництвом О.П. Руденка на базі педуніверситету систематично проводилися Міжнародні наукові конференції з фізики, що є додатковим підтвердженням його високих організаторських здібностей.

Чимало разів я був головою ДЕКу на фізико-математичному факультеті ПДПУ. Слід зазначити, що студенти університету виділяються ерудованістю в науках, вихованістю, поважним ставленням не тільки до викладачів, але й до своїх однокурсників. Дійсно, педагогічний університет – це Інститут учителів, і в цьому велика заслуга О.П. Руденка.

Не дивлячись на різницю у віці, ми неодноразово зустрічалися, а іноді й сім'ями, як говорять, у домашніх умовах. Часто дискутуємо на різні теми, і навіть на політичні, бо маємо різне потрактування того, що відбувається зараз в Україні, але нас об'єднує патріотизм, любов до землі наших предків – і це дуже добре. На превеликий жаль, цього чомусь немає у нашій державі, що виражається навіть у «поведінці» нами ж обраних депутатів. Нам боляче дивитись, як поступово руйнується не тільки економіка держави, але й наука, і, звичайно, освіта. Олександр Пантелеймонович у міру своїх можливостей намагається загальмувати цей процес в освіті, за що йому велика подяка.

Слід зазначити, що інтенсивно займаючись науковою роботою, О.П. Руденко і М.Г. Махно працювали з рідинами, шкідливими для здоров'я, і це нам дається взнаки. Ми завжди морально підтримуємо один одного, часто спілкуємося при зустрічах.

Закінчуючи свою оповідь-привітання скажу: М.Г. Махно, його сім'я, наші полтавські земляки щиро вітаємо Вас, Олександре Пантелеймоновичу, з 75-літтям. Бажаємо не тільки трудової наснаги, але й здоров'я, і довгих років життя.

Вишня Наталія Георгіївна,

кандидат філологічних наук, доцент, завідуюча кафедрою загального і слов'янського мовознавства та іноземних мов ПНПУ імені В.Г.Короленка

Моя щаслива доля свого часу звела мене з надзвичайною людиною – Олександром Пантелеймоновичем Руденком. Він стрімко ввійшов у життя дев'ятикласників середньої школи № 10, де змінив на посаді вже немолодого вчителя фізики. Мої однолітки-розбишаки випробовували витривалість молодого вчителя-красеня, який щоразу заходив до класу з приязною посмішкою, але із залізною волею і великим бажанням залюбити нас у свій предмет. Ніхто з моїх однокласників не став фізиком, але молодого Вчителя запам'ятали. Нас вражало те, що навіть після закінчення навчання у школі він пам'ятав наші імена.

Моя особиста друга зустріч з Учителем відбулася у бібліотеці Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Молодий науковець О.П. Руденко був порадником своїм землякам-студентам. І хоча я сама обрала фах філолога, а не фізика, настанови мого шкільного вчителя завжди були безцінними.

А втретє доля нас звела у стінах нашої Alma Mater, коли я молодим викладачем розпочала свою роботу на кафедрі іноземних мов. Саме тоді, вислухавши його привітання й напутні поради, я вперше зізналася йому, що він до всіх молодих ставиться як тато.

Зростав мій син, і я йому розповідала про всіх, хто залишив добрий слід у моєму житті, а особливо про Тата Руденка. Згодом син, який виявив схильність до точних наук, став студентом природничого факультету. Він навчався наполегливо і старанно, з великою повагою ставився до наук і науковців.

Коли згодом він захотів поєднати навчання на двох факультетах – природничому та фізико-математичному, я була проти, розуміючи, яке перевантаження чекає на хлопця. А його не зупинила мамина незгода, бо він уже знав, що треба йти до Тата – він допоможе. Олександр Пантелеймонович зрозумів, що майбутньому природнику необхідні грунтовні математичні знання. А де, як не в Полтавському педуніверситеті, готують найкращих фахівців!

Мій син відбувся і як людина, і як фахівець. Низький уклін Вам, дорогий Олександре Пантелеймоновичу, за любов, небайдужість, за велике серце. Многая Вам і благая літа!

Яремко Раїса Володимирівна,
кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри загальної фізики ПДПІ імені В.Г. Короленка

РУДЕНКО ОЛЕКСАНДР ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ – КЕРМАНИЧ РІДНОГО ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Я знаю Олександра Пантелеймоновича по спільній роботі на фізико-математичному факультеті з 1962 року.

Наукова і адміністративна діяльність його багатогранна. Олександр Пантелеймонович – визначний фахівець у галузі молекулярної фізики, професор, академік, викладач з безмежною людяністю й мудрістю. Протягом багатьох років – декан фізико-математичного факультету.

Наукове його становлення починалося в Київському державному університеті на кафедрі молекулярної фізики, а потім – усе життя в Полтавському педінституті. За ініціативи Олександра Пантелеймоновича була створена наукова лабораторія при кафедрі фізики педінституту, де успішно проводили і проводять дослідження викладачі, аспіранти та студенти факультету. Це наукова школа найвищої поваги до науки і діячів – авторів нових відкриттів. Під його керівництвом провели дослідження і захистили кандидатські дисертації сім молодих науковців.

Важливою особливістю Олександра Пантелеймоновича як керівника є особиста участь у проведенні експериментів, обробка й аналіз одержаних даних, створення фізичної карти досліджуваних явищ. Він постійно слідкує за поточною фізичною літературою з молекулярної фізики, фізики напівпровідників, методики викладання фізики та ін., безпосередньо перекладає статті зарубіжних авторів і знайомить із ними студентів. Усе це дає право говорити про наукову школу О.П. Руденка.

Крім високого професіоналізму й компетентності Олександра Пантелеймоновича як викладача, я наголошую на притаманних йому якостях адміністратора-декана: справедливість, уважність, людяність, доброта в поєднанні з вимогливістю. Він знає студентів факультету, постійно спілкується з ними в аудиторіях, гуртожитку, лабораторіях, підтримує ініціативу в організації змагань, вечорів відпочинку, зустрічей із кращими вчителями, підтримує студентське самоврядування. Завжди виявляє зацікавленість і надає допомогу молодим учителям – колишнім випускникам – у проведенні конкурсів, олімпіад із фізики та математики.

Декан О.П. Руденко завжди допомагав в організації та проведенні «Гуморини», яка стала щорічною на факультеті. Приємно відзначити, що він був завжди уважний і до «не фізичних» проблем колег та співробітників факультету, особливо до тих, хто пішов на пенсію. Олександр Пантелеймонович особисто відвідував і допомагав багатьом викладачам похилого віку.

Визначальні риси характеру Олександра Пантелеймоновича – почуття власної гідності, внутрішньої свободи і повага гідності та свободи колег і студентів.

Я часто зустрічаю випускників нашого фізмату, поведінка і професіоналізм яких нагадують Олександра Пантелеймоновича. Вони називали і називають його Батьком.

О.П. Руденко по праву може пишатися випускниками фізико-математичного факультету, в яких він уклав частку свого серця.

Побільше б таких керманичів науки, від подвижницької діяльності яких виграє наукове середовище й учительський загал України.

Барболіна Тетяна Володимирівна,
кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри математичного аналізу та інформатики ПНПУ імені В.Г. Короленка

ЛЮДЯНІСТЬ ЯК МІРИЛО ЖИТТЯ

Театр починається з вішалки, а факультет – із декана. Принаймні так сталося у моєму житті. Перші мої згадки про фізико-математичний факультет Полтавського педінституту як alma mater пов'язані з тодішнім його очільником – Олександром Пантелеймоновичем Руденком. На мене, як, мабуть, і на кожного з абітурієнтів, незабутнє враження справила перша зустріч під час співбесіди на визначення професійної спрямованості особистості, яка колись передувала процедурі вступних випробувань. Та зустріч, звичайно, бентежила душу вчорашнього випускника: про що тебе запитають, як ти відповідатимеш, як оцінять твоє прагнення навчатися саме вчительській професії? А коли до схвильованих абітурієнтів увійшла поважна комісія на чолі з деканом, до тривоги додалося й відчуття урочистості події. Воно виникало від поважної ходи, серйозного погляду, неквапливої розмови Олександра Пантелеймоновича.

Уже після кількох співбесід до тієї гами відчуттів додалося ще одне – відчуття, що знаходишся серед добре знайомих людей: так по-родинному звертався Олександр Пантелеймонович до кожного, теплим словом згадував батьків одного, передавав вітання вчителю іншого, радив наслідувати успіхи брата-студента третьому.

Це одна з особливих рис Олександра Пантелеймоновича: увага до людей. Він пам'ятає багатьох із тих, з ким звела доля. Іноді здається, що він знає не лише всіх випускників фізико-математичного факультету за останні років тридцять, а й усіх учителів математики, фізики, інформатики Полтавської області. А ще – багатьох науковців як в Україні, так і за її межами.

Та ж любов до людей виявляється і в одному з напрямків наукових досліджень О.П. Руденка, в якому злилися воєдино любов до фізики і любов до рідного краю, до людей, які його уславили. Немає, мабуть, кращого за нього знавця біографій Ю. Кондратюка, О. Засядька, інших підкорювачів неба й космосу. Скільки зусиль докладено, аби зібрати скупі відомості про творців ракетної техніки, аби зробити їх надбанням якомога ширшого кола читачів, аби переконати студентів у тому, що справжній учитель знає не лише теорію і формули, а й історію науки, особистостей, які її творили.

І та увага й повага до людей не залишаються без відповіді. Колишні студенти, сьогоднішні вчителі, з теплотою згадують свого декана – Батька, як нерідко позаочі називали його студенти. Тому що Олександр Пантелеймонович справді для багатьох поколінь студентів став другим батьком. Як справжній батько міг і похвалити (яку гордість запалювала в душі та стримана похвала!), і посварити (лишень перспектива потрапити «на килим» до декана наганяла страху на кожного двієчника), але найголовніше те, що щиро турбувався про кожного студента. Саме за цю людяність, яку виявляє і якої вчить інших Олександр Пантелеймонович, студенти завжди будуть вдячні своєму Вчителю.

Доброго здоров'я Вам, Олександре Пантелеймоновичу, на многії літа! Нехай Ваші доброта і турбота повернуться до Вас сторицею, доброю пам'яттю й успіхами Ваших учнів.

Тютюнник Лариса Андріївна,
випускниця 1996 року, 16 років педагогічного стажу в Полтавському міському багатопрофільному ліцеї імені І.П. Котляревського;

Тютюнник Олексій Михайлович,
випускник 1995 року, кандидат фізико-математичних наук, доцент, 12 років науково-педагогічного стажу, 6 років на керівних посадах газорозподільних підприємств системи НАК «Нафтогаз України», ВАТ «Газпром»

Коли тобі 17 років, ти сповнений бажання змінити світ, здобути безліч перемог, розв'язати тисячу задач, і не тільки з фізики та математики. Ти віриш у себе й нових друзів – студентів фізико-математичного факультету ПДПІ імені В.Г. Короленка (нині університету), з якими щойно познайомився на перших спільних лекціях. Але досить скоро виявляється, що не всі інтеграли беруться з першого разу, а світ довкола такий різноманітний і багатогранний, що ти вже думаєш не про його зміну, а про те, щоб не загубитись у ньому. А тобі лише 17!..

Багатьом студентам фізико-математичного факультету допоміг зберегти віру в себе, прагнення подолати малі й великі труднощі наш декан – Олександр Пантелеймонович Руденко. Недарма багато випускників називають його батьком. За роки навчання ми звикли, що батько підтримує, батько апелює до твоєї совісті, батько змушує тримати слово, батько дисциплінує, батько радить, батько наполягає, батько захищає, батько радіє за вас… Тільки з роками прийшло усвідомлення того, що насправді нелегко бути батьком. Олександр Пантелеймонович був керівником колективу, де працювало багато талановитих і досвідчених викладачів, розумних та ініціативних студентів. Але ж, як і в будь-якому студентському середовищі, досить часто зустрічались і лінощі, й безвідповідальність, і бездіяльність. Навіть крізь роки приємно вражає бажання Олександра Пантелеймоновича Руденка сформувати в нас людяність, цілеспрямованість, шляхетність, працьовитість та здатність до самореалізації. Його вислів «наш фізмат – найкращий» викликав у нас не порожні амбіції, а усвідомлене

бажання досягти найкращих результатів у навчанні, творчості та самоврядуванні. Звідси починався наш маленький патріотизм – любов до факультетської родини, до рідної Полтави, до України, до її людей та історії.

Не можемо не згадати про свої перші враження від екскурсії до кімнати-музею Юрія Кондратюка, яку проводив Олександр Пантелеймонович. Дивувала не лише зібрана інформація, не дивлячись на обмежені кошти, складність пошуку матеріалів та свідчень. У першу чергу вражала щира гордість за нашого земляка, яка відчувалась у розповіді О.П. Руденка, і віра в те, що кожен може завоювати свої «міжпланетні простори». Тому для своїх перших учнів я попросила провести екскурсію саме Олександра Пантелеймоновича, не зважаючи на те, що сама неодноразово працювала у кімнаті-музеї.

Але разом з цим шанована людина, декан, науковець Руденко Олександр Пантелеймонович поважав гарний жарт, влучне слово, проникливу мелодію, ліричну пісню. Однією з найяскравіших сторінок нашого студентського життя є діяльність студентського театру естрадних мініатюр, адже це була справжня школа лідерства та креативу. Факультетська першоквітнева гуморина стала згодом подією для всього інституту та багатьох не позбавлених гумору жителів Полтави і була не лише формою дозвілля студентів та викладачів. Адже театр (СТЕМ) – не просто творча лабораторія та студія акторської майстерності, а й інтерактивний тренінг колективного духу, колективної відповідальності та колективної ініціативи. Проте тогочасним студентам не завжди вистачало на сцені відчуття такту й життєвої мудрості. Попри це, О.П. Руденко продовжував підтримувати молодіжні колективи, розуміючи ефективність їх діяльності для самих студентів, за що йому окремі слова вдячності від багатьох власників «одвічних квитків» на першоквітневі гуморини.

Не думаємо, що наш погляд надто суб'єктивний, хоча й базується на особистій оцінці того, що пов'язує з Олександром Пантелеймоновичем Руденком.

Багато чого можна сказати і про увагу нашого декана до якості навчання, залучення студентів до наукових досліджень, про курс на підготовку власних кадрів, що мав свій позитивний результат. Бути керівником дисертаційних праць – це майстерність не лише науковця, а й організатора та істинного наставника.

Ідуть роки, а О.П. Руденко як справжній учитель завжди пишається успіхами своїх учнів, цікавиться їхньою діяльністю та особистою реалізацією, щиро радіє здобуткам випускників фізико-математичного факультету ПДПІ (університету) імені В.Г. Короленка.

Ідуть роки, відбувається переоцінка цінностей, забуваються якісь життєві негаразди, зберігаються у пам'яті яскраві фрагменти, а в колишніх студентів залишаються тільки вдячність і глибока повага до колективу фізико-математичного факультету та нашого декана – Олександра Пантелеймоновича Руденка.

Сєдакова Ірина Василівна,
завідуюча аспірантурою ПНПУ імені В.Г. Короленка

ДО ЮВІЛЕЮ ДОКТОРА ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК О.П. РУДЕНКА

Талановитого педагога, доктора фізико-математичних наук, професора, прекрасну людину Олександра Пантелеймоновича Руденка я знаю з того часу, коли мій батько працював у Полтавському педагогічному інституті, а мама – в школі № 14 м. Полтави.

У нашій родині ім'я Олександра Пантелеймоновича згадувалося часто. Він працював у школі № 14, де його любили й учні, й учителі за людяність та професіоналізм. Для кожного вчитель знаходив пізнавальні теми для бесіди, розкривав перед учнями горизонти цікавої науки.

Робота в Полтавському педагогічному інституті давала більше можливостей для наукової діяльності. Нам завжди було приємно дізнаватись про його наукові досягнення.

Коли я почала працювати в Полтавському педагогічному інституті, змогла ближче познайомитися з дослідженнями, експериментами, науковими відкриттями та працями вченого, що мають велике практичне значення.

Мій син ще в школі познайомився з фізматівцями нашого інституту, які проходили практику. Вони розповідали про свій факультет, про свого батька-декана. Після закінчення школи син обрав одну дорогу – на фізмат і не помилився.

Декан О.П. Руденко створив на факультеті атмосферу довіри, зацікавленості в отриманні знань. Учений, викладач, вихователь робив усе для того, щоб студенти одержували міцні знання, ставали цілеспрямованими особистостями. Він опікувався не

тільки навчальним процесом, а й дозвіллям та особистими проблемами студентів. Гуморини, що проводилися на факультеті, робили цікавим і яскравим студентське життя, підвищували інтелект. У цьому велика заслуга Олександра Пантелеймоновича, який є не тільки фізиком, але й ліриком, гумористом, ерудованою людиною.

Талановиті випускники факультету присвятили своє життя науково-педагогічній роботі, бо вони брали за приклад для себе діяльність професора О.П. Руденка. Олександр Пантелеймонович є наставником і науковим керівником аспірантів, разом з ними визначає нові наукові завдання, рішення яких мало б велике практичне значення. Він навчає аспірантів критично ставитися до літературних джерел, проводити дослідження так, щоб знаходити позитивне, цінне для науки. Кожного аспіранта керівник підтримує в наукових експериментах. Упевнена, що це дає позитивні наслідки – захист дисертацій. Це велике щастя, коли поряд з молоддю є такий мудрий наставник.

Настанови Олександра Пантелеймоновича і мені завжди допомагають у роботі: мудре слово і батьківська порада є цінними і необхідними у будь-якому віці. Низький Вам уклін, дорогий Олександре Пантелеймоновичу!

Матяш Людмила Олександрівна,

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри загальної фізики і математики ПНПУ імені В.Г. Короленка

ДЯКУЮ ЗА НАУКУ

Моє знайомство з Олександром Пантелеймоновичем відбулося в 1987 році, коли я відвідувала факультатив майбутнього вчителя. Мої друзі, студенти-старшокурсники, з захопленням розповідали про життя й традиції факультету і гордо називали себе фізматівцями. Так, уперше на гуморині я почула гімн фізико-математичного факультету:

Де б ми не ходили, де б ми не були,
Батьку Руденку дякували.
Дякуєм тобі, тату,
Що попали до фізмату…

А безпосереднє наше спілкування розпочалося, коли я стала студенткою вузу. Декан фізико-математичного факультету поважно входив до аудиторії й розпочинав бесіду. Його голос із гарними ораторськими інтонаційними переливами, спокійна і впевнена манера викладу створювали атмосферу довіри й теплоти. Вже з першого погляду Олександр Пантелеймонович вражав своїм імпозантним виглядом, викликав у студентства не тільки цікавість, а й повагу. Його батьківський стиль ведення розмов, шанобливе ставлення до співрозмовника подобалися студентам, які відчували себе представниками славної когорти фізматівців. У інституті ми не лише отримували передбачену програмою суму знань, яку вміла рука вкладала в нашу свідомість як певну систему, а поволі ставали іншими, маючи перед собою приклад високого професіоналізму та інтелігентності.

З великою пошаною, теплотою та любов'ю розповідав Олександр Пантелеймонович про свою маму, яка виростила його в тяжкі післявоєнні роки серед мальовничої природи Полтавського

краю. Малого Сашка цікавили і зорі, і Сонце. Його хвилювали всі зміни, які відбувалися навколо. Тож невипадково після закінчення школи вступив до Полтавського педагогічного інституту на фізико-математичний факультет, працював учителем фізики в одній із полтавських шкіл, асистентом кафедри загальної фізики, старшим викладачем, доцентом, а з 1978 року – деканом фізико-математичного факультету, яким успішно керував чверть століття.

Олександр Пантелеймонович завжди був і залишається талановитим педагогом і керівником, людиною, не байдужою до проблем студентського життя. Як турботливий батько, завжди цікавився не тільки навчальним процесом, а й дозвіллям та особистими проблемами студентів. Звичайно, на першому місці стояло навчання. «Нерадиві» студенти після розмов за зачиненими дверима деканату намагалися більше туди не потрапляти. Тим, котрі відзначалися у навчанні, завжди йшов назустріч, допомагав їм у всьому. Батькам відправляли листи-подяки. Швидко й непомітно пролетіли роки навчання.

Після закінчення інституту я отримала рекомендацію до аспірантури. Олександр Пантелеймонович був моїм першим порадником і помічником. Саме його порадами я скористалася при виборі теми кандидатської дисертації. Олександр Пантелеймонович вважав, що навчити плавати може не теорія, а тільки практика. Тому вже з перших днів перебування в аспірантурі він навчав нас критично ставитися до джерел та літератури, відокремлювати позитивні, кращі сторони досліджень, критично оцінювати виявлені недоліки та помилки. Саме вони й мали стати певною пересторогою для наукової діяльності аспіранта. Протягом усього періоду навчання я відчувала підтримку в моїх наукових дослідженнях. Він не шкодував свого особистого часу, для кожного знаходив тепле слово, добру пораду, чи то при розв'язанні складного завдання, чи при проведенні наукового експерименту. Мудрий наставник молоді допомагав словом і ділом, у разі необхідності заспокоював і підбадьорював. Від його батьківської доброї посмішки завжди йшла енергія теплоти, добра і впевненості, тому з ним було легко працювати і цікаво дискутувати над обраним проектом.

Проходять роки, але Олександр Пантелеймонович залишається таким же невгамовним, турботливим: цікавиться долею своїх вихованців, успіхами випускників, досягненнями колег – упевнено тримає руку на пульсі життя факультету.

Спасибі долі, що дала мені можливість зустріти такого вчителя і керівника – ЛЮДИНУ і НАУКОВЦЯ.

Сперкач Світлана Олексіївна,
кандидат фізико-математичних наук, учений секретар, в.о. завідуючого відділом наноструктурних матеріалів Технічного центру НАН України

ЛЮДИНА З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ

Високого зросту статечний чоловік з проникливим поглядом світлих очей, що дивляться наче в душу; з волоссям, вибіленим роками та щирими переживаннями за справу свого життя, рідний факультет, за близьких серцю людей; зі стриманою посмішкою, у якій – ні, та й проявиться життєрадісний юнак, сповнений творчого натхнення та впевненості в майбутньому. Саме таким я пам'ятаю Олександра Пантелеймоновича – «батька», як називали його всі випускники фізико-математичного факультету ПДПУ імені В.Г. Короленка. Кожному з нас – студентів – він намагався дати путівку в життя: порадою, науковою підтримкою чи дебелим моральним стусаном, що спонукав усвідомлювати справжні життєві цінності та діяти у правильному напрямку.

Усім відомо про неоціненний внесок О.П. Руденка до наукової скарбниці знань у галузі акустичної спектроскопії, з-під його пера вийшло безліч наукових публікацій у фахових виданнях за результатами досліджень.

Наукові доповіді, промови та настанови з вуст Олександра Пантелеймоновича завжди мали найвищий рівень ораторського мистецтва.

Руденко О.П. є також і другом від Бога. З якою повагою та чуйністю проникливо згадував про нього проф. В.С. Сперкач: «Як можна не захоплюватися людиною, яка настільки глибоко цінує свою ба́тьківщину, людиною великого натхнення, неосяжних можливостей, природного таланту, з іскрою в душі, з бажанням «не отримувати», а «віддавати». З такою теплотою зустрічала не кожна мати, а мама Руденка – тендітна, але сильна духом,

– навіть «ще одним сином» називала… Мабуть, тому, маючи багатий досвід сімейних цінностей, Руденко, як ніхто інший, умів піклуватися про своїх друзів та їх родини…»

Зазвичай О.П. Руденко проявляв себе як строгий, проте справедливий декан, і ми обожнювали його, бо саме з таким лідером відчували впевненість у завтрашньому дні.

Я рада з того, що мені та моєму чоловіку Ярославові Володимировичу пощастило бути аспірантами Олександра Пантелеймоновича, слухати його мудрі слова, відчувати в собі частинку його великого серця.

Зі щирими побажаннями здоров'я, натхнення, вічної молодості в нових наукових працях студентів та аспірантів, ми висловлюємо глибоку вдячність проф. О.П. Руденку та маємо за честь бути знайомими з ним – Людиною з великої літери.

Хлопов Андрій Михайлович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри виробничо-інформаційних технологій та БЖД ПНПУ імені В.Г. Короленка

Я вдячний долі за те, що на своєму життєвому шляху зустрів порядну та всебічно розвинену людину. Вперше зі своїм майбутнім науковим керівником я зустрівся восени 1987 року, коли прийшов записуватися на підготовчі курси для вступу на фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. Олександр Пантелеймонович зустрів мене дуже тепло, запросив до свого кабінету, задав деякі питання, уважно вислухав відповіді на них і сказав: «Ну, що ж, хлопче, працюй – і в тебе все вийде». Заняття проводилися двічі на місяць. Рік «пролетів» дуже швидко – і прийшла пора заключної співбесіди. Головою комісії був Руденко Олександр Пантелеймонович. Результат співбесіди для мене був позитивним, і я отримав рекомендацію для вступу на факультет.

Маючи зі школи срібну медаль і склавши профілюючий іспит із математики на «відмінно», 16 липня 1988 року я став студентом фізико-математичного факультету ПДПУ імені В.Г. Короленка, деканом якого і був Олександр Пантелеймонович (на той час кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри загальної фізики). Він зібрав таких, як я, і сказав: «У школі навчались Ви добре, про що свідчать Ваші медалі й успішно складний іспит, а тепер потрібно попрацювати руками і допомогти державі». І таким чином «благословив» нас на поїздку наступного дня до радгоспу імені Шевченка на збирання фруктів і ягід.

Коли у вересні розпочалися заняття, то пари починалися о 8.30. А декан факультету вже з 8.00, а дуже часто й раніше, обходив факультет і уважно придивлявся до кожної аудиторії, до кожної деталі з метою з'ясувати, що не зроблено, що потріб-

но ще зробити, щоб покращити обладнання в аудиторіях або зовнішній вигляд тієї чи іншої з них. І так кожного дня. Його можна було зустріти на факультеті і ввечері, після 17.00, коли закінчився робочий день. У нього завжди було багато роботи – він постійно був у турботах про факультет.

Ішов час. Одного березневого дня 1989 року, зустрівши мене зранку в коридорі інституту, Олександр Пантелеймонович запросив до свого кабінету на бесіду (потрібно зазначити, що до студентів він завжди звертався на ім'я і на «Ви»). Коли я зайшов, то він запропонував мені сісти і повідомив, що ним прийнято рішення про призначення нового старости групи, і спитав, кого я бачу старостою групи. Я назвав декілька кандидатур. Він уважно вислухав, подумав трохи і потім сказав: «Дякую за відвертість. Можете іти». Через кілька днів він зібрав нашу групу і повідомив, що старостою призначає мене.

Звичайно, під час навчання виникали непорозуміння: то група десь не почергувала, то студенти не зробили чогось, що потрібно. Але в Олександра Пантелеймоновича вистачало такту, мудрості, терпіння, щоб, не підвищуючи голосу, втлумачити студентам, що вони повинні це зробити. І ніхто й не думав, що може бути якось інакше.

По закінченні навчання при врученні диплому у липні 1993 року декан сказав, що бачить продовження нашої співпраці за умови мого навчання в аспірантурі, що і відбулося у 1996 році: я склав вступні іспити до аспірантури, а О.П. Руденко (на той час уже доктор фізико-математичних наук) став моїм науковим керівником.

Під час роботи над дисертацією він ніколи не нав'язував свої ідеї, а завжди спонукав підказками, де потрібно шукати істину, яку літературу можна почитати, щоб знайти вирішення тієї чи іншої проблеми. При проведенні експерименту постійно цікавився його ходом та результатами, дуже мудро надавав необхідні методичні консультації і вмів так порадити, що людина була впевнена у собі й, працюючи, досягала бажаного результату.

Робота була довгою, але плідною. Кожну деталь дослідження, кожну цифру, кожен факт Олександр Пантелеймонович перевіряв декілька разів, тому до наукових статей не було ніяких претензій з боку інших дослідників і редакторів наукових журналів. І результатом цієї роботи став успішний захист моєї кандидатської дисертації.

Я вдячний моєму науковому керівникові О.П. Руденку за те, що він відкрив мені дорогу в науку, навчив проводити наукові дослідження, робити з них логічно обґрунтовані висновки.

Наприкінці своєї невеликої розповіді про видатного науковця, про Людину з великої літери хочу згадати слова М.О. Некрасова, які повністю підходять і до Олександра Пантелеймоновича:

Учитель! Перед именем твоим
Позволь смиренно преклонить колени…

Шановний Олександре Пантелеймоновичу! Дякую Вам за доброту, щирість, вимогливість, мудрість і людяність.

Горда Ірина Михайлівна,

випускниця 2002 року фізико-математичного факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; старший викладач кафедри вищої математики і логіки Полтавської державної аграрної академії

УЧИТЕЛЮ, СЛАВЛЮ ІМ'Я ВАШЕ СВЯТЕ

Вишивала мати вишиванку сину,
На полотно клала нитку жовту й синю,
Щоб були в синочка Батьківщина й воля,
Очі волошкові і щаслива доля.

В.О. Швець

Холодного зимового дня 29 грудня 1938 року на хуторі Чекисине Лубенського району на Полтавщині з'явився на світ хлопчик Сашко. Можна тільки уявити собі його дитинство, бо скоро була Велика Вітчизняна війна. Всього довелося пережити дітям того часу – і голод, і холод, і страшні п'ять років, коли від грізних вибухів розколювалося небо, і здавалося, що тому не буде кінця. Але кінець настав. І була Перемога, і була велика радість, і було чисте небо – красиве і звабне, високе і недосяжне у своїй вічності.

У таких умовах формувався й загартовувався характер сина України – Олександра Пантелеймоновича Руденка. А «посібником» для виховання було саме життя з його трудовими буднями, святами, природою, піснями та казками.

Прийшов час – і потрібно було залишати рідне село, йти «в люди», бо дуже хотів Олександр Пантелеймонович учитися. Після закінчення середньої школи в 1958 році одразу продовжив навчання – і вже 1963 року одержав диплом вчителя фізики і математики в Полтавському педагогічному інституті на фізико-математичному факультеті. Далі були навчання в аспірантурі, захист кандидатської, а пізніше й докторської дисертації, одержання вченого звання професора в 1992 році…

Сьогодні Олександр Пантелеймонович – відомий учений у галузі молекулярної акустики, автор понад 450 наукових праць, керівник наукової школи в ПНПУ імені В.Г. Короленка.

Особисто мене доля звела з такою талановитою людиною влітку 1997 року, коли я, випускниця полтавської гімназії № 32, уперше переступила поріг Полтавського педагогічного університету, та так і залишилася в ньому на шість років. Але мені ще до цього хотілося тут навчатися, саме на фізматі, бо я вже чула розповіді студентів про цей факультет і його декана – О.П. Руденка, якого всі називали Батьком. Саме так – Батько, коротко і ясно, бо це означало і захищеність, і розуміння студентської душі, і просто спокійне життя, де ще й знання хороші одержиш та спеціальність, тобто можливість жити і працювати.

Я була така щаслива, навчаючись на фізико-математичному факультеті, і щодня в наших студентських клопотах був поряд з нами наш дорогий декан, якого всі поважали – від технічних працівників до наукових співробітників.

Пам'ятаю, як Олександр Пантелеймонович мене благословив на педагогічну діяльність та цікаве життя науковця, підбадьорив, сказавши: «Йди, працюй, нічого не бійся, все буде добре, тільки мене не підведи». Так із його легкої руки я стала працювати на кафедрі вищої математики в Полтавській державній аграрній академії, де працюю й зараз, та розпочала навчання в аспірантурі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Це Ваша заслуга, шановний Олександре Пантелеймоновичу. І я ніколи не забуваю Ваші слушні поради й ціную Вашу підтримку в різних ситуаціях.

А ще… Це вже почалися спогади… Бо хіба можна забути щорічні «Гуморини» на нашому факультеті, на які сходилося все студентство, і батьки, і викладачі? А концерти, а різні розважальні заходи, жоден з яких не відбувався без присутності та підтримки нашого декана О.П. Руденка?..

Спогади, спогади… Розворушили душу. Ставши дорослою, я зрозуміла, чому студентів так притягувало до Олександра Пантелеймоновича. Та тому ж, що він нас любив! А його професіоналізм, порядність, інтелігентність любимо і ми його. Ми добре засвоїли, що «навчання – ключ долі» і що «не вивчишся плавати – не перепливеш». Меткі йглибокі висловлювання, дотепні афоризми діють на студентів сильніше нотацій.

Якось так у нас, серед людей, не заведено признаватися відкрито, що когось поважаєш, дорожиш дружбою з ним, аж ніби незручно й ніяково. Мені випала нагода сказати гарні та добрі слова Олександрові Пантелеймоновичу з нагоди його ювілею. І я з хвилюванням говорю: вітаю Вас, дорогий Учителю, з Вашим святом! Нехай доля буде милостивою до Вас і нехай Вам гарно живеться на нашій милій Україні серед добрих людей!

Резніченко Зоя Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри соціальної і корекційної педагогіки ПНПУ імені В.Г. Короленка

Мені випала велика честь узяти участь у підготовці ювілейного збірника, присвяченого діяльності Патріарха Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Мудрість Олександра Пантелеймоновича впливає на його учнів повсякчас. У моєму випадку це сталося близько 20 років тому, коли, будучи студенткою педагогічно-індустріального факультету, я була вражена глибиною його знань із фізики, шкільний курс якої видався вкрай складним для студенток нашої групи. Притягував як магнітом нашу увагу той факт, що лектор виявився талановитим оратором, без жодного папірця розказував про складні фізичні процеси і явища, загрози у звичайному житті – від провисання дротів та ін.

Мені, як людині, яка має єдину четвірку в шкільному атестаті саме з фізики, наразі варто визнати, що серед студентів братнього факультету О.П. Руденко мав заслужений авторитет і повагу. Так, наприклад, зарахування лабораторних робіт із фізики відбувалося вимогливо й водночас доброзичливо, оскільки знання визначення основних понять з теми і точність розрахунків заповітного підпису в робочому зошиті не гарантувало. Професор розвивав у нас критичне мислення під час опитування, яке проводив у своєму кабінеті декана фізико-математичного факультету у вільні від основного масиву роботи хвилини. Зарахування звичайної, на перший погляд, «лабораторки» для нас було подією, якою ми пишалися. Проте просте студентське щастя довго не тривало – влітку ми успішно склали екзамен і гадали, що з фізикою справа закрита назавжди.

Але з роками стиль спілкування змінювався завдяки неабияким особистісним якостям нашого педагога. При зустрічі професор жваво цікавився нашим життям, до речі, студентів тоді ще педагогічно-індустріального факультету.

Взаємодія виявився ефективною – на фізико-математичному факультеті почав навчатися мій молодший брат, який із відзнакою закінчив навчання 2005 року.

Цього ж року я захистила кандидатську дисертацію, на плідну працю з науковим керівником якої, доктором педагогічних наук, професором Марією Петрівною Лещенко, відомою далеко за межами країни вченою, випускницею фізико-математичного факультету, і творчість у науці надихнув саме Олександр Пантелеймонович.

Мене дуже вразив і розчулив той факт, що академік Академії наук вищої школи України особисто привітав мене з захистом, званням кандидата педагогічних наук, подарував діловий щоденник. Де це бачено, справедливо зітхнуть читачі, щоб академіки кандидатам подарунки робили? Так, Олександр Пантелеймонович саме такий – людяний і щирий. І, вочевидь, це далеко не всі випадки, про які тепло згадують колишні й нинішні студенти Олександра Пантелеймоновича Руденка.

Шановний Олександре Пантелеймоновичу! Вітаємо Вас із ювілеєм, бажаємо залишатися в доброму здоров'ї, гарному гуморі протягом довгих років, а також натхнення на науковій ниві молекулярної акустики.

Матвієнко Юрій Сергійович,
старший викладач кафедри математичного аналізу та інформатики ПНПУ імені В.Г. Короленка

ВИКЛАДАЧ, ЯКИЙ ТВОРИТЬ ДИВА

Щоб бути гарним викладачем, потрібно любити те, що викладаєш, і любити тих, кому ти це викладаєш. Звісно, все це можна сказати і по відношенню до Олександра Пантелеймоновича. Та він для тисяч студентів і колег є не лише гарним, а взірцевим викладачем. Він не просто любить, а й користується беззаперечною любов'ю та повагою оточуючих. Не дарма в усі роки студенти заслужено називали і продовжують називати його батьком.

Я пригадую момент знайомства із Олександром Пантелеймоновичем. У якості декана факультету він зустрівся з першокурсниками, серед яких був і я. Сивочолий, статний, авторитетний, він вселяв трепет у «першачків». Говорив повільно, спокійно, так, ніби гіпнотизував першокурсників. І цьому гіпнозу ми залюбки піддавалися. Розпочалося навчання. Доля звела мене із командою КВН факультету, яка користувалася цілковитою підтримкою декана. Олександр Пантелеймонович вболівав за кожного з нас, радів перемогам не лише у навчанні, а й у спорті, КВН, художній самодіяльності. Факультет жив його сподіваннями. «Гуморинами» ми гучно заявляли про себе на весь інститут.

Бувало, ми заслужено отримували від батька наганяй, але то були не крики, не образи, не психологічний пресинг. Найбільшим горем для студента фізико-математичного факультету було почути на свою адресу від Олександра Пантелеймоновича чарівне «Свині Ви, свині…». О, як це бадьорило, хотілося швидко братися за роботу і досягати очікуваного результату.

Вже за кілька років Олександр Пантелеймонович викладав у мене молекулярну фізику. Вийшовши до дошки, розв'язавши

приклад, ми обов'язкого отримували якісні задачі. Наприкінці курсу кожен знав, чому рипить сніг під ногами, в яку пору року відлуння потягу буде краще чути на великій відстані та багато того, що доведеться з часом пояснювати не лише учням, а й своїм дітям.

Уже в якості заступника декана факультету з виховної роботи я мав честь разом з Олександром Пантелеймоновичем проводити співбесіди з абітурієнтами. Було дуже цікаво та повчально спостерігати за ним. Я був вражений і здивований тим, наскільки Олександр Пантелеймонович знає всіх без винятку вчителів математики та фізики, навіть у найвіддаленіших селах Полтавщини. Та не просто знає, бо то були його колишні студенти, яким він дав перепустку в життя. Їхня доля цікавила наставника навіть через десятиліття після випуску. Уважний він і до абітурієнтів, які подали документи на наш факультет. Він не лише переймається їхніми знаннями з фізики чи математики, а й прагне, аби студент фізмату був всебічно розвиненим, начитаним, талановитим, небайдужим до життя факультету.

Зі співбесідами було пов'язано багато кумедних історій. Ось одна з них. Олександр Пантелеймонович запитав абітурієнтку, з якого вона села. Почувши відповідь, поцікавився у неї, який пам'ятник стоїть у центрі її рідного села. «Ой, та я на тому боці села ніколи не була», – відповіла дівчина. Мене завжди дивувало, наскільки добре Олександр Пантелеймонович знає Полтавщину. Він завжди прагне виховувати в молоді любов до рідного краю.

Від учителів постійно вимагають дива, а коли воно відбувається, ніхто йому не дивується. Ось уже кілька десятиліть педагогічне диво на ймення Олександр Пантелеймонович Руденко осяває шлях майбутнім учителям, які здобувають свій фах на фізико-математичному факультеті. Він став уособленням факультету, його обличчям, совістю та живою історією.

Батьку, як і тисячі випускників, я маю повне право до Вас так звернутися. Я дякую Вам за кращі роки студентського життя, за професію, за знання, за мудрі поради. Ви живете в нас, ваших учнях, у наших вчинках, досягненнях, звитягах. Тож множте й надалі когорту своїх послідовників, а ми прагнутимемо виправдати високе звання учнів Олександра Пантелеймоновича Руденка.

Хорольський Олексій Вікторович,
асистент кафедри загальної фізики і математики, випускник аспірантури кафедри загальної фізики

Знайомство з Олександром Пантелеймоновичем відбулося на співбесіді з фізики при вступі на фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Вибір майбутньої Alma Mater здавався очевидним, адже йти «на фізмат до Руденка» порадив дідусь – Хорольський Євген Андрійович, випускник фізико-математичного факультету 1957 року. Вислухавши мою відповідь і перевіривши розв'язки задач, поважний сивочолий голова комісії несподівано задав питання з оптики, яке не стосувалося завдань екзаменаційного білету: «Скільки видів тонких лінз існує?». «Шість!» – не замислюючися, з переляку випалив я і заходився їх називати. Мабуть, не менше здивований Олександр Пантелеймонович посміхнувся й задоволено розвів руками – і співбесіда продовжилася…

З легкої руки Ювіляра мене було призначено старостою академгрупи. Дивним для мене було те, що незважаючи на свою колосальну зайнятість декан Руденко завжди знаходив час вислухати, допомогти і сказати дієві слова кожному студентові, який до нього звертався. Навіть на найсамовпевненіших він мав якусь магічну дію: у присутності Олександра Пантелеймоновича «розбишаки» опускали очі і слухали з мовчазною повагою.

Згадується одна з перших для мене конференцій – Всеукраїнська конференція в НТУУ «КПІ», на яку О.П. Руденко привіз своїх студентів-фізиків. Доповідати перед великою незнайомою аудиторією досвідчених науковців, молодих дослідників і амбіційних студентів для нас, четвертокурсників, здавалося жахом, який могли розвіяти й надати впевненості тільки спокійний

погляд і щира посмішка нашого наукового керівника. У напутніх словах перед конференціями він завжди наголошує на важливості доповіді та її обговоренні, формуванні вміння грамотно відповідати на каверзні й незручні запитання як на неоціненну школу наукового життя.

У процесі написання курсової роботи, а потім і магістерського дослідження під керівництвом Олександра Пантелеймоновича стало зрозуміло, що він скеровує на самостійність у пошуку і розвитку, схвалює і заохочує працьовитість, ініціативність і творчий підхід, наголошуючи на науковості, достовірності й обгрунтованості отриманих висновків.

Людяність, мудрість, порядність, чуйність, щирість, інтелігентність, науковий талант Олександра Пантелеймоновича викликали непереборне бажання навчатися в аспірантурі та під його керівництвом працювати над проблемами молекулярної акустики рідинних систем, актуальними питаннями якої мене зацікавив професор О.П. Руденко під час навчання в магістратурі. Непересічний талант Учителя подіяв на мене як магніт, а глибина Людини змусила замислитися над майбутнім…

«Під лежачий камінь вода не тече», – повторює професор О.П. Руденко своїм аспірантам. Строго, але доброзичливо і по-батьківськи тепло. Завжди готовий почути і зрозуміти, підказати й порадити, допомогти і скерувати – таким я бачу Олександра Пантелеймоновича як вимогливого і справедливого наукового керівника. Адже вміння спрямувати в науковому пошуку, запалити вогонь Прометея в душі молодого дослідника, на мою думку, і є майстерністю справжнього Наставника, щоб запропонована ідея «прижилася», розвинулася і викликала бажання завзято й натхненно братися до роботи. Пошук актуальної літератури, постійна увага до експерименту, до опрацювання отриманих даних, висвітлення їх у публікаціях – щоденна турбота Олександра Пантелеймоновича. Але на цьому вона не закінчується: він переймається здобутками й життєвими труднощами аспірантів, перепитує про батьків, родину, заспокоїть, розрадить, підбадьорить…

Під іншим кутом розкривається постать Олександра Пантелеймоновича як завідувача кафедри загальної фізики і математики. Невтомна робота на благо кафедри і формування науково-дослідного потенціалу, створення наукової школи і тернисті пошуки технічного забезпечення лабораторій лягли на плечі О.П. Руденка. Проте, на мою думку, безперечною заслугою Олек-

сандра Пантелеймоновича є формування професійного, сильного і дружнього колективу кафедри, а молодим науковцям є що перейняти і чому навчитися в Ювіляра. І, мабуть, насамперед – наполегливості, сумлінності та невгамовності.

Добре знаний доктор фізико-математичних наук, академік О.П. Руденко в наукових колах України, Білорусі та Росії, а в його авторитеті серед науковців я мав змогу пересвідчитися особисто: приємно, коли після доповіді у перерві знаний науковець запитує вас про «Руденка з Полтави» і передає йому вітання. Для багатьох Олександр Пантелеймонович – не тільки одногрупник, колега, знайомий, рецензент, керівник чи опонент на захисті дисертації, а Друг, який не відмовив у скрутній ситуації. І впевнений, що чарівна фраза «аспірант Руденка» відкриє ще не одні двері наукового світу.

Я з гордістю вважаю себе учнем Олександра Пантелеймоновича Руденка, а його – моїм науковим Батьком. Завдяки йому я став на наукову стежку, він прищепив пристрасть до науки…

Шановний Олександре Пантелеймоновичу! З глибокою повагою прийміть від нашої родини сердечні побажання кремезного здоров'я, незламного духу та добробуту в сім'ї.

Антонець Анатолій Вікторович,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вищої математики і логіки Полтавської державної аграрної академії

Моє знайомство з Олександром Пантелеймоновичем відбулось, коли я навчався ще в школі та готувався до майбутніх вступних іспитів на фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Одного разу я прийшов на кафедру математики з питаннями, які у мене виникли під час підготовки, й там випадково познайомився зі своїм майбутнім деканом. Він поцікавився, чому я тут, де навчаюсь, у нас зав'язалась предметна розмова. Додаткові та посилені завдання, які мені для самовдосконалення давав розв'язувати Олександр Пантелеймонович, значно допомогли мені при вступі.

З самого початку навчання на фізико-математичному факультеті я помітив, що для всіх студентів він був ніби батько, який за потреби завжди допоможе, але водночас строгий і справедливий. Незважаючи на суцільну зайнятість, Олександр Пантелеймонович встигав знаходити хвилинку, щоб поцікавитися не тільки нашими навчальними досягненнями, а й звичайною буденністю, справами в наших родинах, нашими захопленнями і сподіваннями. Для кожного він мав тепле слово і добру пораду.

Як із викладачем, з Олександром Пантелеймоновичем я познайомився під час вивчення дисципліни «Молекулярна фізика». Спокійний тон, щирість, серйозність гармонійно поєднувалися зі строгістю й вимогливістю викладача. Виклад матеріалу завжди був на надзвичайно високому рівні, чіткий, логічний і зрозумілий навіть для не завжди встигаючих студентів. Та найбільше вражали практичні заняття, де Олександр Пантелеймонович, окрім розв'язування обов'язкових за програмою завдань,

завжди наводив безліч цікавих прикладів і задач із життя, що стосувалися саме тієї теми, яку ми вивчали.

Успішно навчаючись на факультеті, я все ж навіть подумки не пов'язував своє майбутнє життя з науковою діяльністю і викладанням. Та коли закінчував навчання, Олександр Пантелеймонович несподівано запропонував мені спробувати себе у ролі педагога, хоча я не дуже й хотів. І він, як завжди, не помилився: мені дійсно сподобалося працювати за фахом – і тимчасова робота у ВНЗ перетворилася на постійну.

Хочеться відзначити, що Олександр Пантелеймонович завжди уболіває за долю своїх колишніх студентів, постійно намагається тримати з ними зв'язок, заохочує і спонукає їх до професійного та життєвого зростання, підтримує в добрих починаннях і щиро радіє за кожен їхній успіх. Він завжди готовий допомогти не тільки словом, а й ділом, підставити своє міцне плече у скрутній ситуації, в чому я не раз переконувався. Олександр Пантелеймонович допоміг мені з навчанням у магістратурі, а згодом, після його неодноразових порад інтенсивніше займатися наукою і моїх перших незграбних кроків у цьому напрямку, він познайомив мене з моїм майбутнім науковим керівником, за допомогою якого я успішно захистив дисертацію.

Олександр Пантелеймонович – яскрава особистість, талановитий науковець, висококваліфікований викладач, цікавий співрозмовник, мудра людина, яка вирізняється високою порядністю, щирістю та інтелігентністю. Не уявляю, як склалося б моє життя без його допомоги, порад та підтримки. За все це я щиро йому вдячний.

Зінченко Галина Юріївна,
голова студентської ради фізико-математичного факультету ПНПУ імені В.Г. Короленка

Професор, фізик, викладач від Бога –
Він батьком став для рідного фізмату…

І.О. Коваленко

За життя ми проходимо тисячі вулиць, провулків, бульварів. Деякі пам'ятаємо кілька хвилин, а деякі врізаються в пам'ять на все життя. Так і з людьми: одні забуваються за дні, місяці, роки, а інші залишаються з тобою, бодай у серці, думках, на все життя. А особливе місце у цих спогадах залишають ті, хто зробили нас кращими! Російський письменник Г. Ш. Чхартишвілі виділяв періоди історії за одним головним параметром: сприяли ті або інші часи «прогресу почуття власної гідності» чи навпаки. Я б дещо змінила в цьому критерії – виділяти періоди зі знаковими особистостями, які роблять нас кращими і спонукають до саморозвитку й удосконалення. За такої умови серед знакових постатей обов'язково був би Олександр Пантелеймонович Руденко.

Фізика як справа всього життя? Ні, швидше, фізика – як любов життя, як необхідна умова життя. Кожен студент, який був на парах Олександра Пантелеймоновича, отримав чудову мотивацію до вивчення цієї науки. Інакше просто неможливо – сповнені формулами, правилами і законами дисципліни викладач тісно переплітав із нашим життям, звичним і повсякденним. І нічого, що інколи бувало на парах страшно! Зате відповідати та пояснювати звичні явища та події ми навчилися у будь-який момент: чи стоїш ти біля дошки, чи поспіхом зазираєш до конспекту.

Особливо вдячними Олександру Пантелеймоновичу є ті студенти, та вже й викладачі, для яких він став науковим керів-

ником у написанні курсових, дипломних, магістерських робіт та кандидатських дисертацій. Професор уміє розгледіти потенціал навіть у тих, хто сам дещо невпевнений у своїх силах та задумується, чи той факультет і спеціальність обрав.

Педагогіка переконує, що найкращим стимулом для навчання є особистий приклад викладача. Цю педагогічну теорему Олександр Пантелеймонович Руденко довів: захоплений наукою, великий Викладач став для нас кращим прикладом! Тому «бажаємо до сотні літ прожити, нових ідей, натхнення і творінь!».

Выпускники 10-А класса средней школы № 6 г. Полтавы (1966 г.)

НАШЕМУ ДОРОГОМУ УЧИТЕЛЮ АЛЕКСАНДРУ ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧУ РУДЕНКО В ДЕНЬ ЮБИЛЕЯ ПОСВЯЩАЕТСЯ

Птица, чтобы взлететь,
должна стать гордой.

Стать гордым – это значит достойным самого себя. Гордость и человеку нужна для взятия своей высоты. Это она наполняет его силой духа, мужеством, достоинством. Ведь жизнь часто и преподносит нам уроки для того, чтобы мы стали сильнее и смогли взлететь. У Александра Пантелеймоновича таких уроков, жизненных испытаний с самого начала его пути было предостаточно. Наверное, именно они и смогли его закалить, дать силы для осуществления своего полета, своей мечты – и как учителя, и как ученого.

Мы познакомились с Александром Пантелеймоновичем в 1965 году. Нашему 9-А классу 6-й средней школы г. Полтавы с математическим уклоном представили нового классного руководителя, учителя физики А.П. Руденко. Перед классом стоял молодой симпатичный физик с добрыми глазами и приятной улыбкой, всего на 10 лет старше нас. Он напоминал нам старшего брата.

Коллектив наш был не совсем обычным для своего времени. В этот математический класс набирали отличников и хорошистов, которые любили математику, со всех школ города. Ребята были интересные, башковитые, неординарные, увлеченные

учебой, разными новинками. Каждый со своим непростым характером, амбициями, стремлениями к знаниям. Одним словом, для учителя мы были не очень типичными учениками. Наш опытный преподаватель математики Леонтий Иосифович Мозок сразу почувствовал в нас, учениках, воплощение своей мечты учителя – видеть заинтересованность своим предметом в глазах каждого. Молодому физику А.П. Руденко, который пришел к нам классным руководителем, предстояло еще найти такие пути-дороги, чтобы стать для нас настоящим наставником, другом и старшим товарищем. Впоследствии он это все блестяще осуществил.

Жить в нашем классе было интересно всем, и главное – не скучно. Учитель ценил и любил нас, а мы обожали его за искренность наших отношений, за любовь к предмету и к нам. Такую взаимосвязь редко встретишь в школе, но если она случается, то это великое счастье для всех. В классе царила атмосфера увлеченности, коллективной работы. Ценным было взаимоуважение и желание общаться. Когда пришел молодой учитель физики, мы как-то быстро поняли друг друга. Александр Пантелеймонович смог зажечь в нас те искры интереса к предмету, которые имел сам в большом количестве. Мы начали изучать физику глубже, увлеклись учебником Лансберга, конкурсными задачами. В классе было интересно обсуждать разные темы, мы устраивали диспуты, походы на природу, соревнования по волейболу-баскетболу. Вместе с классным руководителем жизнь бурлила, нам никогда не было скучно.

Мы, ученики и учитель, постигали друг друга и в чем-то учили друг друга. Спустя годы, обретя жизненный опыт, думаем, что этот взаимообмен знаниями и человеческими отношениями был хорошим стартом для нас и для Александра Пантелеймоновича в его будущей преподавательской деятельности. Наш классный руководитель сплотил наш класс еще больше, и эта сплоченность продлилась на долгие годы после окончания школы. Все ученики закончили тех-, мед-, педвузы Москвы, Киева, Харькова и Полтавы. На 40-летие окончания школы нас собралось 20 человек вместе с нашим классным руководителем. Мы вспоминали школу, юность, уроки, нашего Пантюшу, как мы его любя называли между собой. На встрече порадовались его заслугам. Все это было наполнено той же теплотой, как и раньше в школе.

Рядом с ним интересно всегда, спокойно и радостно, и как-то по-родственному близко, как со старшим братом.

Нас переполняет гордость, что наш учитель Руденко Александр Пантелеймонович достиг таких больших успехов в научной и общественной деятельности и является кумиром для многих поколений учеников и последователей.

Дорогой Александр Пантелеймонович! С юбилеем! Будьте счастливы! Пусть Ваша замечательная жизнь учителя будет наполнена удовлетворением от исполненной задачи: дать ученикам знания, дать им жизненный опыт, увлеченность, радость и многое другое.

Здоровья Вам крепкого, оптимизма неиссякаемого, счастья и удачи!

Гумористи 70-х років

Олександр Пантелеймонович для багатьох студентів-випускників залишається в пам'яті не лише як викладач, декан, а взагалі як людина, що завжди живе в ногу із часом, не байдужа до твоєї долі. Випусків студентів було здійснено не один десяток… Але яка пам'ять! Називати зв прізвищами та іменами усіх своїх студентів. Пам'ятати, куди кого було направлено на роботу, розповідати факти їхнього життя… Повірте – це феноменально. А скільки було випущено студентів? Проте під час розмови складається враження, що у нього був лише один випуск – твій! Олександр Пантелеймонович ніколи не втрачає почуття гумору. Завжди усміхнений, привітний та розсудливий. Завжди можна розраховувати на його батьківську пораду та допомогу. При зустрічі – завжди поцікавиться твоїм життям.

Пам'ятаємо його підтримку при підготовці «Гуморини», яка зароджувалася в наш час. Саме тоді популярність фізмату почала стрімко зростати. Студенти, викладачі нашого, і не тільки нашого, інституту чекали цієї події. Дістати запрошення на «Гуморину» була велика проблема! А потім тиждень, або і більше, обговорення цієї події.

З боку нашого декана завжди надавалася всіляка підтримка та допомога нам – гумористам: від написання та корегування сценаріїв до придбання кіноплівки «Свема», на яку знімалися фільми, що стали невід'ємною частиною «Гуморини». А як не згадати цілий загін художників-аматорів з числа студентів, які під керівництвом Олександра Пантелеймоновича своїми малюнками, шаржами, плакатами створювали дійсно святковий настрій на цьому Святі гумору.

Отримували ми від свого декана і певний захист перед керівництвом ВНЗ, яке інколи не сприймало наші сатиру, гумор та дружні шаржі. Олександр Пантелеймонович знаходив потрібні слова, щоб пояснити, що студентський гумор є виявом певної громадської думки, а не засобом глузування над представниками адміністрації. Недарма в кожного з нас, як найдорожча реліквія, зберігається червона книжечка – «Посвідчення почесного гумориста», підписане особисто Головою Ради гумористів фізмату Руденком Олександром Пантелеймоновичем.

Шановний ювіляре! Бажаємо Вам міцного здоров'я, великого людського щастя, нев'янучої душевної молодості, невичерпної енергії, натхнення та успіхів, творчих і професійних здобутків.

Щоб усі Ваші започаткування знайшли підтримку, мрії здійснилися і втілилися в життя. Щоб Ви відчували лише розуміння і дружню допомогу оточуючих.

Нехай доля буде щедрою на щасливі події, приємні звістки, добрі діла, любов рідних, повагу знайомих людей.

Козацькому роду нема переводу.
Хоч скроні вже сиві і спритність не та,
Але ще є порох – і він не вологий.
І думка про вдачу ще в небо зліта.
Ті роки, як в вирій птахи, пролетіли
У щасті і горі, в щоденнім труді.
І друзі, які Вас сьогодні вітають,
Відзнака того, що зробили в житті.
Не завжди гладким був Ваш шлях, і фортуна
Не завжди всміхалась. Було й навпаки.
Та всі прешкоди Ви чесно здолали,
І люди тяглися до Вас залюбки.

Від щирого сердця Вам зичимо щастя,
Юнацький вогонь зберегти.
Ту людяність, щедрість душі і наснагу
Крізь решту життя пронести.
Бажаєм здолать всі життєві незгоди,
Міцного здоров'я хай бог Вам дає.
Студенти фізмату як батька Вас люблять
І дякують долі, що Ви у нас є.

За дорученням покоління гумористів 70-х:
Козачков Сергій, Пономарьов Олександр,
Грабко Валерій, Чернобель Надія,
Петрусь Леонід

Гумористи 80-90-х років

КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ НА ФІЗМАТІ ВИРУВАЛО ЗАВЖДИ

Культурне життя на фізматі вирувало завжди.

Особливо це відчувалося з приходом весни.

Із вуст в уста передавалося чарівне слово «Гуморина» і запитання: «Ну, хто, хто буде її готувати цього разу?».

Першокурсники із заздрістю дивилися на старшокурсників і з надією чекали свого зіркового часу. Кожен студент фізмату знав, що «Гуморина» – це справа честі та великої відповідальності.

Так було і в далекому 1984 році.

Олександр Пантелеймонович вирішив, що прийшов час, щоб на фізматі з'явився самодіяльний театральний колектив, який об'єднає творчу молодь різних курсів і буде працювати на регулярній основі. Так народився студентський театр естрадних мініатюр – тобто СТЕМ. Так відбулася моя зустріч з людиною розумною, цікавою, інтелігентною, далекоглядною – деканом фізмату О. П. Руденком.

Олександр Пантелеймонович добре знав, що потрібно студентській душі! На факультеті було багато обдарованої молоді – і СТЕМ із задоволенням прийняв у свої обійми людей цікавих,

харизматичних, із почуттям гумору. І закипіла натхненна праця: репетиції, прем'єри, поїздки, фестивалі. Географія виступу колективу чимала: Чернівці, Черкаси, Курськ, Рівне, Одеса, вся Полтавська область. Але найголовніше – це визнання глядачів. Які чудові це були часи!!! А чого варті такі прізвища: Проша, Звержинський, Фундова, Кушніренко, Говор, Вовенко, Козуб, Ганечко, Тихенко, Нерук, Олефір, Бардін, Тютюнник, Гришко!

Ті, хто пройшов школу СТЕМу (а їх близько 100), стали всебічно розвиненими, творчими людьми, які люблять свою справу, – це і керівники установ, і бізнесмени, і науковці, і вчителі...

Сказати, що СТЕМівці любили свого декана, – не сказати нічого. Позаочі тоді та й тепер, коли за традицією зустрічаються в перші дні квітня, вони називають його «батьком».

А скільки пісень було присвячено йому з любов'ю! І він віддячував колективу тим же, бо розумів, що не тільки навчанням запам'ятаються студентські роки. Вміння самоорганізуватися на працю та відпочинок – ось головні риси учасників студентського театру. А щоб ми могли творити, Олександр Пантелеймонович брав на себе вирішення всіх організаційних та фінансових питань.

Дорогий наш ювіляре,

Що «світ –театр», ми знаємо не з преси.
Що ми актори – теж не новина…
Саме життя для всіх нас пише п'єси,
Де кожна дійова особа головна!

Дякуємо Вам за те, що подарували нам крила!!!

За дорученням СТЕМівців 1984-1996 р. режисер,
а нині заступник голови Октябрської районної
у м. Полтава ради
В.О. Власова

Слюсар (Литвиновська) Ірина Анатоліївна,

студентка фізико-математичного факультету 1985-1990 рр.,заступник декана фізико-математичного факультету з виховної роботи 1996-2004 рр., директор команди КВН «ФІМА» з 1996 по теперішній час, кандидат педагогічних наук, магістр державного управління

ПРИСВЯТА БАТЬКОВІ О.П. РУДЕНКУ

Яскравій особистості,
Поважному чоловікові,
Чуйній та енергійній людині,
Професіоналу з великої літери,
Відомому науковцеві,
Справжньому вчителю,
Хазяїну фізико-математичного факультету,
Дорогому для кожного студента

Батькові – Руденку Олександру Пантелеймоновичу – ювілей!

Ваш життєвий, професійний шлях – взірець відданості обраній справі.

Ваша щира любов, відкрита повага до людей – сенс Вашого життя.

Ваш досвід, знання – справжній скарб для студентів та Ваших учнів- науковців.

«Моє життя – це життя моєї сім'ї з назвою факультет» – Ваше життєве кредо.

І Ви, Олександре Пантелеймоновичу, не тільки вчитель, декан, доктор, професор, академік, Ви – Батько-наставник своїх дітей-студентів.

Вас і поважають, і побоюються, у Вас закохуються і Вами пишаються, до Вас дослухаються і Вас наслідують.

Ви – серце, мозок, очі, руки факультету.

Ви – початок аматорського студентського життя факультету.

Руденко О.П. – засновник відомої в Полтаві та за її межами ГУМОРИНИ.

1 квітня – червона дата факультетського календаря. Скільки випускників, студентської спільноти, гостей збирає кожного року факультет! Ця цифра гідна заявки до книги рекордів Гінеса. І цю традицію фізико-математичного факультету започаткував фізик і лірик в одному обличчі, щирий гуморист та оптиміст, чоловік з вічно юною душею – Руденко Олександр Пантелемонович.

Інститутський КВНівський рух – справа рук Олександра Пантелеймоновича. Саме з оселі фізико-математичного факультету вийшла відома на теренах України команда КВН «ФІМА». Вже понад 15 років Полтавській студентській сім'ї відомий девіз: «ФІМА» та Батько Руденко – єдині.

Ви – перший глядач і критик фімовських виступів, істинний поціновувач студентських дотепів і жартів.

Концерти, виступи, конкурси, гастролі, репетиції – все це було можливо тільки за постійної моральної та матеріальної підтримки нашого Батька – Олександра Пантелеймоновича.

А яка яскрава палітра по-справжньому не КВНівських професій! Випускники «ФІМИ» – це вчителі і керівники, хакери і брокери, програмісти і журналісти, бізнесмени і банкіри, теле- та радіоведучі, офіцери і діджеї… Та всі вони – діти однієї домівки, одного Батька на всі часи та віки – Руденка Олександра Пантелеймоновича.

Кажуть, що людина – не сонце, всіх не обігріє. Але є винятки з правил. Руденко Олександр Пантелеймонович – це сонце, яке осяяло життєвий шлях та обігріло теплом і добротою нескінченну когорту студентських сердець.

Такі люди, як Олександр Пантелеймонович, або не трапляються в житті, або зустрічаються один раз на все життя.

Спасибі Господу Богу за подарунок долі: Олександр Пантелеймонович був, є і завжди залишається зі мною на життєвих дорогах.

Я хочу сказати Вам, Батьку: ДЯКУЮ за досвід і знання, за батьківську любов та опіку, за кар'єру і науку, за правду життя.

Бажаю Вам, Олександре Пантелеймоновичу, міцного здоров'я, нескінченного творчого натхнення, великого людського щастя, душевного тепла, добробуту, миру і злагоди у Вашій родині.

Нехай життя буде багатим на радісні та світлі події.

Хай збуваються сокровенні бажання, а в душі буяє вічна весна!

ПОЕТИЧНИЙ ВІНОК НА ПОШАНУ ЮВІЛЯРА

Фісак Ірина Володимирівна,
старший викладач кафедри світової літератури ПНПУ імені В.Г. Короленка

Моєму землякові О.П. Руденку

Мов колос, вродився з землі української
І вижив у чорнім війни лихолітті.
Зміцнів, знань і мудрості соком налився –
І зерно посіяв на ниві освіти.

Він птахом шугає у небі науки:
Розправивши крила, сповнений сили,
Спрямовує лет до нових горизонтів,
Щоб всі відкриття його людям служили.

Мов Сонце – завжди випромінює світло,
Усіх, хто навколо, теплом обігріє,
А ще – не шкодує променів слави
І сонячні зайчики гумору сіє.

Він – фізик і лірик. І хоч сивочолий,
Та має потужний запал молодечий:
Неначе атлант, горде ймення фізмату
Невтомно тримає, підставивши плечі.

Козацький нащадок, невпинно і мужньо
Відстоює правду в життєвому герці.
Кумир багатьох – і Учитель, і Батько –
ЛЮДИНА З ВЕЛИКИМ ПАЛАЮЧИМ СЕРЦЕМ.

Самойленко Олександр Павлович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України ПДПУ імені В.Г. Короленка

Олександрові Пантелеймоновичу Руденку –
людині чудовій, мудрій, великій –
З повагою – автор
2 листопада 2000 року

Щодня Полтавою крокую,
Стрічаю Сонце
В голубій імлі …
Я тут живу,
Я тут працюю –
Господар я на цій Землі.
Тружуся так,
Як батько мій трудився,
Я звик трудитися,
А плакати не звик!
Р у д е н к о Я,
У Ромодані народився,
У тих краях,
Де народився й Кагамлик …
Люблю свій край,
Люблю любов'ю сина
І кожен день
На тій себе ловлю:
Люблю свою страждальну Україну
Во ім'я Батька
Й Матері – люблю …

Перепелкін Віктор Карпович

А що там вік! І що там роки,
Коли душа ще молода
І творчий розум крок за кроком
Той «храм» науки викладa.

Багато тернів за плечима,
Які зазнали з ранніх літ.
Та Ви щасливими очима
Довкола дивитесь на світ.

Я знаю – Вас ніщо не згубить
У цій взаємності буття.
Нехай життя Вас щиро любить,
Як Ви цінуєте життя!

На всі роки, де все незнане,
Наснаги Вам і перемог!
Нехай Вам грудень травнем стане
На всі роки! Храни Вас Бог!

Коваленко Ігор Олександрович,
студент групи М-51 фізико-математичного факультету ПНПУ імені В.Г. Короленка

Величний Рим, строкатії Афіни –
Їх міць і слава вічна ожива.
Та більше можемо сказати про людину,
Яка для нас взірцем є й ним завжди була.

Професор, фізик, викладач від Бога –
Він батьком став для рідного фізмату,
Хоч не легкою є життя дорога.
Таких людей ще треба пошукати,

Що крізь роки несли любов й терпіння
І до студентів, до колег-викладачів,
Що запалили в молодих серцях горіння–
У світ науки, пошуків нових.

Всіх теплих слів у ці рядки не помістити,
Про цю людину скаже вдячність поколінь.
Бажаємо до сотні літ прожити,
Нових ідей, натхнення і творінь!

Любимейшему из деканов
ПГПИ имени В.Г. Короленко

Заявка-шутка

Весенняя лирическая

На улице весна, день прибывает споро,
Бегут ручьи, кричат скворцы, звенит капель …
А знаете ли Вы, почтеннейший, что скоро
Настанет месяц с именем – апрель?

Апрель в природе, и апрель в сердцах,
И настроение – ну словно в именины …
Так не забудьте ж, уважаемый, в «бегах»
Нас пригласить на праздник «Юморины».

ПРИПЕВ:
Достаньте билеты, билеты не ярки,
Они, как фиалки, нам будут подарки,
В них дыханье весны, и их строчки полны
Теплым смехом студента,
А наука одна и скучна, и вредна
Уверяем Вас в этом!..
Достаньте ж билеты … Всего лишь 4 …

Л.И. Костенко,
Л.В. Лещенко

Александру Пантелеймоновичу Руденку

Декану нашему всего лишь пятьдесят.
Мы все его сердечно поздравляем,
Всех благ ему от всей души желаем,
Прибавив к ним еще лет шестьдесят.
Пантелеймонович у нас оригинал:
В работе он не знает остановки;
Иной на его месте бы устал,
Декан – на месте в разной обстановке.
В ПГПИ ступени роста все прошел:
Учился здесь, достойно защитился,
И институт в его лице нашел
Того, кем много лет гордится.
На все хватает у него терпенья:
С зари и до зари он на работе,
Тем наше заслужил он уваженье –
И будет наш декан всегда в почете.
Он наш физматовский корабль ведет умело
Сквозь штормы будней, суматоху дней.
И в будущее все мы смотрим смело –
Вперед, физмат! И не робей!
Наш капитан силен, отваги полон,
Команда, как один, все за него!
Не топнет никогда ногой об пол он,
Хотя заботы все – на плечи одного …
Так пусть и впредь он будет бодр и весел
И сердца не коснется боль потерь,
Хоть прожито немало, но … «не спето столько песен».
Когда ж дерзания вершить, как не теперь?!
И радость творчества, научные дерзанья
Пусть никогда не покидают Вас.
Откроете еще Вы тайны мирозданья –
И не последним счастьем будет этот час!
Желаем Вам здоровья, счастья и улыбок,
Успехов и всегда быть в настроении!
Ваш опыт Вас избавит от ошибок,
И пусть не иссякает Ваше вдохновенье!

29.12.1988 г.
Коллеги.

Уважаемый Александр Пантелеймонович!

Верьте же в наше участье,
Пусть стороной Вас обходит несчастье,
Пусть дети и близкие Вас уважают,
Внуки не забывают.
Будьте же всегда такой;
Заботливый и простой.
От жены и друзей – уваженья!
И на каждый Ваш день – терпенья.
Желаем, чтоб усталости не знали,
Чтоб седины своей не замечали.
Нам бы только сессию сдать,
Остальное б делали Вам все на «5».
Чтоб Вам не было с нами печали.
Чтоб спокойно Вы спали.
Вот чего мы от чистого сердца хотим,
И мы с Вами во всем победим.
С юбилеем Вас поздравляем,
Счастья, здоровья желаем,
И успехов, и настроенья,
Творчества Вам, вдохновенья
На долгие годы во многих делах!
Виват!

Студенты и преподаватели
факультета физмат.

* * *

Нашему декану – 50
С таким замечательным юбилеем
Мы его сердечно поздравляем.
От души всех благ ему желаем.
Студенты и преподаватели
Все математикоискатели.
Александр Пантелеймонович
у нас оригинал:
Кто-то бы работать уже устал,
А он все твердит свое:
Дисциплина, порядок – кредо его.
Он в ПГПИ учился
И здесь защитился.
Все ступени роста он здесь прошел
И тут свое место в работе нашел.
Воспитывает он всех внимательно,
И получается все замечательно.
Дает он каждому приказ
подходящий – прямо не в бровь, а в глаз.
Коллеги уважают его,
Декана своего.
С других спрашивает строго –
И сам работает много.
Каждому умеет подсказать
И своим примером показать,
Как работать, как учить,
Что ненавидеть, а что любить.
Мы, студенты, рады за него очень,
Пожелать от души хочется,
Чтоб молодым всегда он был,
Чтобы студентов любил,
Как отец родной и даже сильнее,
Был бы всех деканов добрее,
Чтоб знал, что студенты его понимают,
Его действия одобряют,
Послушно влакут свой удел,
Зная всему предел.

Коллектив физмата

* * *

Ми зібрались, як ведеться,
Й зайняли оці місця,
Привітать О.П.Руденка,
Бо йому, бач, – 60!

60? Це зовсім мало:
Це лиш тричі 20 літ,
Хоч життя не раз лишало
У волоссі білий цвіт.

Він уже і академік,
Вже давно й лауреат.
За труди його щоденні
БАТЬКОМ зве увесь фізмат.

Від світанку – в гуртожитку,
В кабінеті – до смеркань.
В коловерті цій прожив так
20 років наш ДЕКАН.

Як для космосу узяти
20 літ – це мить одна.
Та як 20 ЗАВфізматом –
Чаша випита сповна.

Все було: і будні, й свята,
Й «Гуморина» (це свято!).
Є й музеї на фізматі,
Й аспіранти, і т.д.

Список довгий. Цих дебатів
Результат, як є, – один.
Не змінивсь душею БАТЬКО:
Він і сивий – молодий.

І скажу я вам відверто:
Хай ще вчить дітей, внучат
Багатьох своїх студентів –
Це ж лиш ПЕРШІ 60!

Годі! Досить говорити –
Все не вміститься в слова.
Час уже за ДАТУ пити.
Наливаймо – і до дна.

Колеги

Шановному О.П. Руденку в день 60-річчя

Коли запорошило першим сніжком всі поляни
Й стояли морозні, напрочуд красивії дні,
Родилися Ви в Миргородському чарівному краї
На славу козацтву, на радість великій рідні.

Нелегко було хлопчаку повоєнної долі,
Хоч дуже заманливо мрії козацькі цвіли.
Стежину в майбутнє у рідному краї своєму
Ви якось відразу надійно і мудро знайшли.

Вас всі цінували: колеги, і друзі, й студенти.
За щедрість і розум любили і місто, й село.
Пізніше лягли нагороди високі на груди,
Велике і щире визнання прийшло.

В цей день, коли обрій морозним вогнем закипає,
Коли ювілею назріла врожайна пора,
Шановний Добродію, ми Вам сердечно бажаєм
Здоров'я і щастя, наснаги, удачі й добра.

Нехай Вам скоряються віхи й вершини,
Долайте успішно дороги у науки круті,
Як слід гетьмануйте на цьому шляху, що обрали,
А Ваші відзнаки хай будуть лише золоті.

Надалі нехай Вас шанує уся Україна.
Бажаєм вагомих наснажених творчістю днів,
А діти, онуки і Ваша чарівна дружина
Хай множать і далі козацький курінь Руденків.

Хай втоми не знають ні помисли Ваші, ні крила.
Плекайте у серці душевності світлу красу.
Й неспокою вічні блакитні і пружні вітрила
Нехай Вас надійно в майбутнє століття несуть.

З повагою, любов'ю і найкращими побажаннями
сім'я Варченків

НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА О.П. РУДЕНКА

Матяш (Джепа) Людмила Олександрівна

Джепа Л.О. Механізм акустичної релаксації в водних розчинах нітратів двозарядних катіонів: дис... канд. фіз.-мат. наук: 01.04.14 / Джепа Людмила Олександрівна. – Полтава, 1999. – 137 с.

Джепа Л.О. Механізм акустичної релаксації в водних розчинах нітратів двозарядних катіонів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз.-мат. наук: спец. 01.04.14 «Теплофізика і молекулярна фізика» / Джепа Людмила Олександрівна. – Полтава, 1999. – 16 с.

Об'єкт дослідження: механізми акустичної релаксації ряду водних розчинів нітратів двозарядних катіонів; температурні та концентраційні залежності їх рівноважних, кінетичних і теплофізичних властивостей.

Предмет дослідження – структурно-динамічні властивості водних розчинів нітратів двозарядних катіонів ($Mg(NO_3)_2$; $Co(NO_3)_2$; $Ca(NO_3)_2$; $Zn(NO_3)_2$) різних концентрацій.

Мета роботи полягає в вивченні механізмів акустичної релаксації водних розчинів нітратів двозарядних катіонів, отриманні достовірних експериментальних даних по рівноважним і кінетичним властивостям ряду водних розчинів нітратів ($Mg(NO_3)_2$; $Co(NO_3)_2$; $Ca(NO_3)_2$; $Zn(NO_3)_2$); у встановленні механізмів релаксаційних процесів, які спостерігаються методами акустичної спектроскопії, в визначенні їх кінетичних параметрів, у вивченні зв'язку між структурно-динамічними властивостями досліджених об'єктів, їх рівноважними, кінетичними та теплофізичними властивостями.

Методи дослідження – пікнометрія, капілярна віскозиметрія, акустична спектроскопія в інтервалі температур 278-353 К за допомогою резонансного методу в діапазоні частот 5-150 МГц та нерезонансного методу в діапазоні частот 300-3000 МГц.

Наукова новизна роботи. Вперше проведені систематичні дослідження структурно-динамічних властивостей водних розчинів нітратів двозарядних катіонів у широкому діапазоні частот, температур та концентрацій. За результатами експериментальних досліджень розраховано релаксаційні параметри, обговорюється їх фізична природа. Отримано невідомі раніше експериментальні результати, які дозволили по-новому підійти до пояснення механізмів релаксаційних процесів у досліджених розчинах. З'ясовано, що, незважаючи на різноманіття взаємопов'язаних процесів розпаду та утворення агрегатів із сольватокомплексів, метод акустичної спектроскопії дає змогу визначити швидкості цих процесів, установити молекулярні механізми та вивчити низку важливих особливостей їх протікання. На захист винесені наступні основні положення: отримані достовірні експериментальні дані густини, коефіцієнта зсувної в'язкості, швидкості та поглинання звуку в ряді водних розчинів нітратів двозарядних катіонів; висновки про запропоновані механізми нерівноважних процесів, які протікають при тепловому русі в досліджених водних розчинах; методи розрахунку рівноважних та кінетичних параметрів акустичної релаксації; закономірності структурної релаксації, інтерпретацію температурної залежності часів структурної релаксації в досліджуваних рідинних системах.

Теоретичне значення роботи. Знайдені закономірності в акустичних, термодинамічних і в'язкопружних властивостях досліджених розчинів мають як теоретичне, так і практичне значення. Вони можуть бути використані для розвитку теорії іон-іонної та іон-молекулярної взаємодії, при вивченні механізмів швидких процесів у фізичній хімії, для визначення структурно-динамічних характеристик інших розчинів електролітів.

Практичне значення роботи. Робота є частиною досліджень, які проводяться в рамках теми Міністерства освіти України «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів у гомогенних і гетерогенних системах методом реології та акустичної спектроскопії» (№ держ. реєстр. 0197V000067) та теми «Дослідження динамічних і теплофізичних властивостей рідин та невпорядкованих систем у широкому діапазоні термодинамічних параметрів за даними PVT методу, ультразвукових та нейтронних досліджень».

Результати досліджень показали, що фізичні властивості водних розчинів нітратів двозарядних катіонів залежать від розміру катіона. Проведений аналіз експериментальних даних за допомогою методів нерівноважної термодинаміки та хімічної кінетики дав можливість по-новому підійти до пояснення механізму акустичної релаксації в досліджуваних розчинах. Встановлено, що вивчення швидкості та поглинання звуку дають інформацію як про структуру розчинів електролітів, так і про фізичні та хімічні процеси, що протікають у них.

Основні результати наукового пошуку

1. Проведені дослідження густини, коефіцієнта зсувної в'язкості, швидкості поширення та коефіцієнта поглинання звуку в водних розчинах $Mg(NO_3)_2$, $Co(NO_3)_2$, $Ca(NO_3)_2$, $Zn(NO_3)_2$ в інтервалі температур 278-353 K в області розведених і насичених концентрацій. Вимірювання коефіцієнта поглинання звуку проводили в діапазоні частот (5-2500) МГц, а швидкість поширення звуку вимірювали на частотах 5, 10, 30, 500 МГц.

2. Проаналізовано механізм в'язкої течії досліджених водних розчинів у рамках моделі, яка описує процеси утворення і розпаду активного комплексу. Розраховані активаційні параметри в'язкої течії. Для досліджених водних розчинів електролітів однакової концентрації при $T=const$ значення величини коефіцієнта зсувної в'язкості проходить через максимум, що вказує на вплив катіону на рівноважні та нерівноважні властивості розчинів.

3. У досліджених водних розчинах $Zn(NO_3)_2$ з $\varphi > 2.7$ моль/л і $Ca(NO_3)_2$ з $\varphi = 3.3$ і 4.09 моль/л спостережувана область акустичної релаксації описується рівнянням з одним часом релаксації, а у водних розчинах $Ca(NO_3)_2$ з $\varphi = 6.09$ моль/л та $Co(NO_3)_2$ з $\varphi = 3.6$ і 4.5 моль/л – з двома часами релаксації. За допомогою методів нерівноважної термодинаміки виконано аналіз імовірних механізмів релаксаційних процесів, визначені їх термодинамічні та кінетичні параметри.

4. Низькочастотна область релаксації в водних розчинах $Zn(NO_3)_2$ визначається взаємодією між сольватокомплексами та утворенням агрегатів з них, а в водних розчинах $Ca(NO_3)_2$ та $Co(NO_3)_2$ визначається двоступеневою реакцією асоціації-дисоціації. Поглинання звуку в водних розчинах $Co(NO_3)_2$, $Zn(NO_3)_2$, $CoCl_2$, $ZnCl_2$ зменшується зі збільшенням радіуса аніону.

5. Аналіз залежності поглинання та швидкості поширення звуку від концентрації показав, що дані величини в розведених і концентрованих розчинах електролітів значно відрізняються один від одного. Цю особливість можна пов'язати з впливом на поглинання й швидкість поширення звуку процесів гідратації та комплексоутворення.

6. Запропонована модель, згідно якої для розчину електроліти, як і для води $\tau_S \approx \tau_V$, справедливість якої підтверджується співпаданням розрахованих нами швидкостей звуку на гіперзвукових частотах і експериментально одержаних значень швидкостей іншими авторами, отриманих методом Мандельштам-Бріллюенівського розсіяння світла.

Матяш Людмила Олександрівна,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри загальної фізики і математики
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

Бендес Юрій Петрович

Бендес Ю.П. Акустична спектроскопія ряду олігомерних гліколів: дис... канд. фіз.- мат. наук: 01.04.14 / Бендес Юрій Петрович. – Полтава, 1999. – 130 с.

Бендес Ю.П. Акустична спектроскопія ряду олігомерних гліколів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз.-мат. наук: спец. 01.04.14 «Теплофізика і молекулярна фізика» / Бендес Юрій Петрович. – Полтава, 1999. – 16 с.

Об'єкт дослідження – молекулярні механізми нерівноважних процесів, що протікають при тепловому русі в політетраметиленоксидних та поліетиленоксидних ланцюгах із різними кінцевими функціональними групами.

Предмет дослідження – поліетиленгліколі (ПЕГ з молекулярною масою ММ – 300 і 1527) і політетраметиленгліколі (ПТМГ з ММ – 1048 і 2000) різними кінцевими (ОН, CH_3, СООН, СООNa) групами, телехеві та галатотехелеві полімери на основі ПТМГ-2000.

Мета роботи полягає в дослідженні динаміки поліефірних (політетраметиленоксидних та поліетиленоксидних) ланцюгів із різними кінцевими (ОН, CH_3, СООН, СООNa) групами методами акустичної спектроскопії та реології.

Методи дослідження – пікнометрія, капілярна віскозиметрія, акустична спектроскопія в інтервалі температур 300-360 К за допомогою резонансного методу в діапазоні частот 5-150 МГц та нерезонансного методу в діапазоні частот 300-3000 МГц.

Наукова новизна роботи. Вперше отримано ізотерми акустичних спектрів модельних коротко ланцюгових поліефірів у залежності від природи кінцевих (ОН, CH_3, СООН, СООNa) функціональних груп у широкому інтервалі частот і температур. Одержано характеристики модифікуючого впливу довжини ланцюга і природи кінцевих функціональних груп на параметри релаксаційних процесів. На захист винесені наступні основні положення: моделі механізмів поворотно-ізомерної релаксації з трикратним потенціалом обертання та структурної релаксації ближнього оточення молекулярних сегментів, акус-

тично спостережуваних релаксаційних процесів у досліджених олігомерах; закономірності поворотно-ізомерної та структурної релаксації у досліджуваних поліефірних ланцюгах з різними кінцевими групами; банк експериментальних даних по швидкості і поглинанню ультразвукових хвиль, густині і в'язкості ряду поліефірних (політетраметиленоксидних та поліетиленоксидних) ланцюгів з різними кінцевими групами.

Теоретичне значення роботи. Отримані нові результати з рівноважних і кінетичних властивостей рідких олігомерних систем у широкому діапазоні параметрів стану, які мають велике значення для розв'язання ряду завдань з молекулярної фізики і теплофізики, фізичної і колоїдної хімії, біофізики тощо. Результати дисертації корисні для глибшого розуміння фізичних процесів, що відбуваються при тепловому русі в олігомерах і дають матеріал для подальшого розвитку молекулярної теорії конденсованих середовищ.

Практичне значення роботи. Експериментальні дані з густини, коефіцієнта зсувної в'язкості, швидкості та поглинання звуку в досліджених рідких олігомерах можна рекомендувати державній службі довідкових даних. Вищезазначені сполуки є основою для створення більш розгалужених систем полімерів, таких як поліефіри, поліуретани, різні телехелеві (ТХП) та галатотелехелеві (ГТХП) полімери, які є дуже перспективними для сучасних технологій, як нові поверхнево-активні речовини і матеріали для твердих полімерних електролітів, здатних реалізувати одноіонний (катіонний) механізм провідності. Наукові дослідження виконані за темою Міністерства освіти України «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів в гомогенних і гетерогенних системах методом реології та акустичної спектроскопії» (№ держ. реєстр. 0197U000067).

Основні результати наукового пошуку

1. Експериментально отримані ізотерми швидкості та коефіцієнта поглинання ультразвуку модельних поліефірних (політетраметиленоксидних та поліетиленоксидних) ланцюгів з різними кінцевими (OH, CH_3, COOH, COONa) групами в широкому діапазоні частот (5-3000 МГц) та інтервалі температур (приблизно 300-360 К). На основі експериментально отриманих значень швидкості ультразвуку, густини та зсувної в'язкості розраховані низькочастотний і високочастотний модулі пружності,

високочастотний модуль зсуву, ентальпія та ентропія активації в'язкої течії ряду олігомерів.

2. На основі отриманих експериментальних даних розраховані частоти релаксації, релаксаційні сили та активаційні параметри двох областей акустичної релаксації, виявлених у дослідженому діапазоні частот та інтервалі температур.

3. Встановлено, що в ПЕГ-300, ПЕГ-1500, ПТМГ-1000, ПТМГ-2000, ацильованих ПЕГ-300, ПЕГ-1500, ПТМГ-1000, ПТМГ-2000 та, синтезованих на основі ПТМГ-2000, ТХП і ГТХП низькочастотна область акустичної релаксації обумовлена поворотно-ізомерною релаксацією, а високочастотна – структурними перебудовами ближнього оточення молекулярних сегментів.

4. Збільшення довжини поліетиленоксидного і політетраметиленоксидного ланцюгів з кінцевими ОН і СН3 групами приводить до збільшення часів поворотно-ізомерної та структурної релаксації. Заміна кінцевих ОН груп групами СН3 в ПЕГ-300 викликає збільшення часів поворотно-ізомерної (τ_1) та структурної (τ_2) релаксації, а заміна в ПЕГ-1500, ПТМГ-1000, ПТМГ-2000 – до зменшення часів.

5. Розраховані константи швидкостей реакцій та концентрації конформерів у моделі поворотно-ізомерної релаксації з трикратним потенціалом обертання, а також ентальпія та ентропія активації структурної релаксації. Збільшення довжини ланцюгів ПЕО і ПТМГ з кінцевими ОН і CH_3 групами приводить до збільшення ентальпії та ентропії активації структурної релаксації.

Бендес Юрій Петрович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
декан факультету інформаційних та телекомунікаційних
технологій і систем Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Тютюнник Олексій Михайлович

Тютюнник О.М. Акустична спектроскопія полімерних електролітів на основі розчинів $LiClO_4$ в поліетиленоксидах: дис... канд. фіз.-мат. наук: 01.04.14 / Тютюнник Олексій Михайлович. – Полтава, 2000. – 165 с.

Тютюнник О.М. Акустична спектроскопія полімерних електролітів на основі розчинів $LiClO_4$ в поліетиленоксидах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз.-мат. наук: спец. 01.04.14 «Теплофізика і молекулярна фізика» / Тютюнник Олексій Михайлович. – Полтава, 2000. – 16 с.

Об'єкт дослідження. Молекулярні механізми нерівноважних процесів теплового руху в системах на основі поліетиленоксидів (ПЕО) з різними кінцевими (ОН, $COCH_3$) групами та різними концентраціями солі $LiClO_4$.

Предмет дослідження – поліетиленоксиди (ПЕО з молекулярною масою 300, 1500, 4500) з кінцевими групами (ОН, $COCH_3$); розчини ацитильованих ПЕГ-300, ПЕГ-1500 і ПЕГ-4500 з різними концентраціями $LiClO_4$.

Мета роботи полягає у встановленні молекулярних механізмів нерівноважних процесів, які протікають у поліетиленоксидних (ПЕО) ланцюгах з ацильними та гідроксильними кінцевими групами при тепловому русі, та впливу солі $LiClO_4$ на їх динаміку.

Методи дослідження – пікнометрія, капілярна віскозиметрія, акустична спектроскопія резонансним методом в діапазоні частот 5-150 МГц та нерезонансним методом в діапазоні частот 300-3000 МГц.

Наукова новизна роботи. Вперше отримано ізотерми акустичних спектрів полімерних електролітів на основі розчинів модельних коротколанцюгових поліефірів з сіллю $LiClO_4$ в залежності від природи кінцевих (ОН, CH_3) функціональних груп та довжини ланцюга ПЕО в широкому інтервалі концентрацій, частот і температур. Визначено характер впливу кінцевих функціональних груп та довжини ланцюга поліетиленоксиду на механізм комплексоутворення в полімерних електролітах (ПЕ) типу поліефір-лужний метал. У роботі впер-

ше досліджена поведінка полімерних систем та полімерних електролітів типу поліефір-лужний метал у широкому діапазоні параметрів стану. Запропоновано основні положення: закономірності молекулярних механізмів конформаційних перетворень та перебудови ближнього оточення молекулярних сегментів (сегментальних рухів) у досліджених полімерах та ПЕ; модель молекулярних механізмів комплексоутворення в досліджених ПЕ; достовірність одержаних експериментальних даних по швидкості поширення і поглинанню ультразвукових хвиль, густині і в'язкості ряду поліетиленоксидів з різними кінцевими (OH, CH_3) групами та ПЕ на основі їх розчинів із сіллю $LiClO_4$.

Теоретичне значення роботи. Дослідження містить у собі результати спеціально спланованих експериментальних досліджень, які мають велике значення для розв'язання ряду завдань молекулярної фізики і теплофізики, хімії високомолекулярних сполук, хімії поверхнево-активних речовин, сучасного синтезу полімерних електролітів. Отримані висновки корисні для перевірки існуючих модельних уявлень про нерівноважні процеси, що протікають при тепловому русі в рідких полімерних електролітах, та можуть бути використані для подальших теоретичних розробок у галузі молекулярної теорії конденсованих середовищ. Одержані результати дозволяють встановити можливий механізм провідності полімерних електролітів на основі розчинів поліетиленоксид-лужного металу.

Практичне значення роботи. Досліджені наповнені полімерні системи за рахунок високої іонної провідності та здатності солюбілізувати велику кількість неорганічних солей знайшли широке застосування в різних електрохімічних пристроях, таких як твердотільні батареї на основі лужних металів, електрохромні дисплеї, сенсори тощо. Дослідження виконані в рамках тем Міністерства освіти та науки України «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів в гомогенних і гетерогенних системах методом реології та акустичної спектроскопії» (№ держ. реєстр. 0197U000067) та «Вивчення теплофізичних та релаксаційних властивостей поліетилен-, поліпропіленгліколів, їх водних розчинів, поліуретанів та дисперсних систем на основі полімерів» (№ держ. реєстр. 0195U005731).

Основні результати наукового пошуку

1. На даному етапі розробки проблеми не вдається однозначно встановити механізми молекулярних процесів, які протікають у полімерних електролітах при тепловому русі, незважаючи на значні експериментальні можливості сучасних методів дослідження. Отже, проблема релаксаційної поведінки полімерних молекул, а також вплив на їх властивості низькомолекулярної солі потребувала спеціально спланованих експериментальних досліджень.

2. Встановлено, що релаксаційна поведінка в низькочастотній області акустичної релаксації полімерних розчинів може бути описана в рамках моделі конформаційних перетворень, а високочастотна – локальними структурними перебудовами молекул досліджених полімерів.

3. Визначено, що для розчинів $LiClO_4$ в ПЕГ-300 в акустичний спектр роблять внесок процеси, які базуються на взаємодії іонів Li^+ і ClO_4^- з молекулами ПЕГ.

4. Показано, що ентальпія та ентропія активації реакції розриву міжмолекулярних зв'язків зростають з підвищенням концентрації солі, що обумовлено впливом зв'язків C-O…Li^+.

5. Доведено, що ймовірність виникнення в активному комплексі перехідного стану в поліелектролітах на основі неацильованого ПЕГ-300 більша, ніж у поліелектролітах на основі ацильованого ПЕГ-300.

Тютюнник Олексій Михайлович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
працює на керівних посадах газорозподільних підприємств
системи НАК «Нафтогаз України», ВАТ «Газпром»

Сперкач Ярослав Володимирович

Сперкач Я.В. Акустичні та реологічні дослідження ряду рідких поліефірів: дис... канд. фіз.-мат. наук: 01.04.19 / Сперкач Ярослав Володимирович. – Полтава, 2002. – 175 с.

Сперкач Я.В. Акустичні та реологічні дослідження ряду рідких поліефірів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз.-мат. наук: спец. 01.04.19 «Фізика полімерів» / Сперкач Ярослав Володимирович. – Полтава, 2002. – 18 с.

Об'єкт дослідження. Молекулярні механізми нерівноважних процесів, що протікають при тепловому русі в поліетерах: зв'язок між будовою досліджених об'єктів та їх кінетичними і теплофізичними властивостями.

Предмет дослідження – поліетиленгліколі (ПЕГ з молекулярною масою ММ – 200, 300, 400, 600, 1000, 1500, 4000, 4500, 5060); політетраметиленоксиди (ПТМГ і ПТМА з ММ – 1000 і 2000); водні розчини ПЕГ-400, ПТМГ – толуол (C_7H_8), ПЕГ-300 – CH_3CN.

Мета дослідження полягає в експериментальному дослідженні реологічних та акустичних спектрів ряду поліетерів (поліетиленгліколях - ПЕГ, політетраметиленгліколях – ПТМГ), встановленні імовірних молекулярних механізмів нерівноважних процесів, які протікають в поліетерах з різними кінцевими (-ОН, -ОС(О)CH_3) групами; у вивченні зв'язку між будовою об'єктів і їх кінетичними та термодинамічними властивостями.

Методи дослідження – методи реології, пікнометрія, акустична спектроскопія в діапазоні частот 2,5-2800 МГц в інтервалі температур від температури плавлення до 363 К.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше систематично проведені дослідження поглинання та швидкості поширення звуку в ряді рідких поліетерах в залежності від кількості та довжини оксиетиленових ланцюгів, природи кінцевих груп (-ОН,-ОС(О)CH_3) у діапазоні частот від 2,5 до 2800 МГц і інтервалі температур від температури плавлення до 363 К. У тому ж інтервалі температур проведені виміри густини і

коефіцієнта кінематичної в'язкості. Встановлено, що акустичний спектр становить собою дві дискретні релаксаційні області. Проведена в роботі розшифровка результатів акустичних вимірів та їх аналіз за допомогою методів нерівноважної термодинаміки й хімічної кінетики дозволила кількісно охарактеризувати процеси поворотно-ізомерної та структурної релаксацій, встановити адекватність використаних моделей. Визначено характер впливу кінцевих функціональних груп, кількості та довжини ланцюга олігомера на механізми спостережуваних релаксаційних процесів. Розрахунки термодинамічних і кінетичних параметрів структурної релаксації в запропонованій моделі є більш визначеними, ніж у ланцюжковій моделі.

Теоретичне значення роботи. Результати можуть бути використані для визначення структурно-динамічних характеристик олігомерних систем у широкому діапазоні параметрів стану, при вивченні механізмів швидких нерівноважних процесів у фізиці полімерів, фізичній хімії та молекулярній фізиці. Отримані висновки корисні для перевірки існуючих модельних уявлень про механізми нерівноважних процесів, що протікають внаслідок теплового руху в рідких полімерних системах і дають матеріал для подальшого розвитку молекулярної теорії конденсованих середовищ.

Практичне значення роботи. Експериментальні дані з густини, коефіцієнта зсувної в'язкості, швидкості поширення та поглинання звуку в досліджених рідких поліетерах можна рекомендувати державній службі довідкових даних. Існуючі в даний час неповні та суперечливі пояснення спостережень релаксаційних процесів обумовлені тим, що акустичні дослідження полімерів, як правило, виконані у широкому температурному та вузькому частотному діапазонах. Тому практичне значення роботи обумовлене необхідністю отримання нових експериментальних відомостей про молекулярний механізм процесів, які протікають при тепловому русі в ряді рідких простих поліефірах. Робота виконана в рамках наукової теми «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів в гомогенних і гетерогенних системах методом реології і акустичної спектроскопії» (№ держ. реєстр. 0197U000067) та підтримана INTAS № 1997-1936, INTAS project 99-1852.

Основні результати наукового пошуку

1. Уперше проведенні систематичні дослідження поглинання та швидкості поширення звуку в ряді простих поліефірів у залежності від природи кінцевих (-OH, -OC(O)CH_3) функціональних груп, кількості й довжини оксиетиленових груп у діапазоні частот від 2,5 до 2800 МГц та інтервалі температур від температури плавлення до 363 К. Проведені виміри густини і коефіцієнта зсувної в'язкості. Показано, що в досліджених об'єктах спостерігається дві області релаксації.

2. Встановлено, що низькочастотна область релаксації обумовлена конформаційними перетвореннями в молекулах досліджених об'єктів, високочастотна – локальною перебудовою структури. Запропоновано молекулярні квазіхімічні моделі для опису механізмів нерівноважних процесів, визначені їх кінетичні та термодинамічні параметри.

3. Встановлено, що в поліетиленгліколях з числом оксиетиленових груп ($n \leq 22$) для структурної релаксації спостерігається кінетичний компенсаційний ефект. Розраховані значення величин термодинамічних та кінетичних параметрів структурної релаксації. Показано, що величина теплового ефекту структурної релаксації залежить від кількості й довжини оксиетиленових груп, а також від природи кінцевих груп.

4. Встановлено, що відношення коефіцієнтів об'ємної та зсувної в'язкостей залежить від молекулярної маси олігомера, температури й не відповідає теоретичним значенням 2/3.

5. При аналізі механізму в'язкої течії встановлено, що ентальпія активації в'язкої течії для ПЕГ з $n \leq 22$ не залежить від кількості оксиетиленових груп. Це означає, що в елементарному акті течії бере участь не вся молекула, а течія здійснюється рухом окремих коротких ділянок – сегментів, розмір яких не залежить від повної довжини макромолекул.

6. Показано, що зі збільшенням кількості оксиетиленових груп (ПЕГ) і їх довжини (ПТМГ) все менший внесок у тепловий ефект структурної релаксації вносять процеси розриву й утворення міцних водневих зв'язків *O–H...O* (утворені атомами водню та кисню гідроксильних груп). При $n \leq 22$ тепловий ефект, в основному, обумовлений процесами розриву й утворення менш міцних міжмолекулярних зв'язків (утворені атомами водню гідроксильних груп з атомами кисню ефірної групи).

7. Встановлено, що при однаковій кількості оксиетиленових груп у досліджених олігомерах заміна кінцевих –ОН груп на групи $–OC(O)CH_3$ приводить до зменшення величини теплового ефекту структурної релаксації, що обумовлено відсутністю міцних водневих зв'язків *O–H...O* у них.

Сперкач Ярослав Володимирович,

кандидат фізико-математичних наук,
старший науковий співробітник відділу інформаційних
технологій Державного підприємства «УкрНДНЦ»

Сперкач Світлана Олексіївна

Сперкач С.О. Акустична спектроскопія полімерних електролітів на основі поліпропіленгліколь-$LiClO_4$: дис... канд. фіз.-мат. наук: 01.04.19 / Сперкач Світлана Олексіївна. – Полтава, 2005. – 156 с.

Сперкач С.О. Акустична спектроскопія полімерних електролітів на основі поліпропіленгліколь-$LiClO_4$: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз.-мат. наук: спец. 01.04.19 «Фізика полімерів» / Сперкач Світлана Олексіївна. – Полтава, 2005. – 19 с.

Об'єкт дослідження: експериментальні залежності часів релаксації та швидкості звуку в полімерних електролітах на основі поліетерних ланцюгів і солей різної природи при широкій варіації структури компонентів, концентрацій та температур.

Предмет дослідження – поліпропіленгліколі (ППГ з молекулярною масою 400, 1500, 2025); ППГ-2080 з різними кінцевими групами (ацильні та гідроксильні); система ППГ-2025/ LiClO4 з різними концентраціями перхлорату літію, ПЕГ-300 з різним вмістом амонійної солі та перхлорату літію.

Мета дослідження полягає у знаходженні для полімерних електролітів (ПЕ) залежностей кількісних характеристик спектрів швидкості та поглинання звуку для полімерних ланцюгів різної природи, їх молекулярних мас, природи кінцевих груп макромолекул, величини сольватуючого катіону солі та вмісту солевого компоненту в широкому інтервалі частот і температур.

Методи дослідження. Широкополосна акустична спектроскопія в діапазоні частот 2,5-2800 МГц в ізотермічному режимі при 303-353 К.

Наукова новизна роботи полягає у встановленні закономірностей релаксаційної поведінки поглинання та швидкості поширення звуку в полімерних електролітах у залежності від кількості оксипропіленових ланцюгів, природи кінцевих груп (–ОН, $–OC(O)CH_3$), різних концентрацій солевого допанту в діапазоні частот від 2,5 до 2800 МГц та інтервалі температур від 303 до 353 К. Встановлено, що акустичний спектр у досліджених об'єктах являє собою дві дискретні релаксаційні області. Визначено характер впливу кінцевих функціональних груп, кількості

та довжини ланцюга ПЕ на механізми спостережуваних релаксаційних процесів. Встановлено, що збільшення концентрації солі в полімерелектролітній системі призводить до зменшення її вільного об'єму, тобто сіль ущільнює систему. Зменшення молекулярної маси ПЕ супроводжується збільшенням швидкості звуку, отже, до зменшення вільного об'єму.

Теоретичне значення роботи. Висновки за результатами досліджень є корисними для перевірки і доповнення модельних уявлень щодо механізму нерівноважних процесів у полімерних електролітних матеріалах. Серед чисельних методів дослідження динаміки іон-провідних полімерів акустична спектроскопія виділяється досить широким спектральним вікном (1…10^4 МГц) і (на відміну від діелектричної спектроскопії) повною відсутністю маскуючого впливу провідності на основні складові релаксаційного процесу, що й обумовлює високу перспективність акустичної спектроскопії в дослідженнях динаміки ПЕ.

Практичне значення роботи. Отримані релаксаційні дані для модельних систем ППГ–$LiClO_4$ є перспективними для використання в процесах розробки нових ПЕ для літієвих батарей та акумуляторів. Експериментальні дані зі швидкості поширення та поглинання звуку в досліджених полімерних електролітах можна рекомендувати державній службі довідкових даних. В основу дисертації покладені результати наукових досліджень, виконані за темою «Вивчення молекулярних механізмів релаксаційних процесів в гомогенних і гетерогенних системах методом реології і акустичної спектроскопії» (№ держ. реєстр. 0101U003162).

Основні результати наукового пошуку

1. З використанням методу широкополосної акустичної спектроскопії проведені систематичні дослідження спектрів для різних розчинів полімер-сіль у відповідних інтервалах частот, температур та концентрацій і встановлені закономірності зміни релаксаційних та активаційних параметрів досліджених систем.

2. При збільшенні молекулярної маси ППГ як полімерного розчинника збільшується величина коефіцієнта поглинання звуку, що супроводжується зсувом релаксаційних частот в сторону менших частот; часи релаксацій в області раузівських та сегментальних мод зростають; у високочастотній області зі збільшенням ММ зростають значення енергії активації.

3. Зміна природи полімерного розчинника (заміна ППГ на ПЕГ) приводить до зростання енергії активації у високочастотній області та до її зменшення в області раузівських мод і супроводжується зростанням швидкості поширення звуку.

4. Заміна гідроксильних кінцевих груп на ацильні приводить до зменшення величин енергії активації в низькочастотній області. Для сегментальної рухливості ефективні значення енергії активації не залежать від природи кінцевих груп.

5. Заміна малого сольватуючого катіону ($LiClO_4$) у полімерному електроліті на катіон значно більших розмірів (амонійна сіль) приводить до зменшення величин часів τ_1 і τ_2 обох типів релаксації для системи; зменшення швидкості поширення звуку. Перхлорат літію, до складу якого входить менший катіон, у більшій мірі впливає на динаміку полімерного електроліту, ніж амонійна сіль.

6. Зростання концентрації солі приводить до збільшення величин надлишкового поглинання; збільшення швидкості поширення звуку (швидкість звуку обернено пропорційна вільному об'єму, при збільшенні концентрації солі в системі її вільний об'єм зменшується, отже, сіль ущільнює систему); зростання часу релаксації області сегментальних мод, та його зменшення в низькочастотній області; зростання енергії активації в області сегментальних мод.

Сперкач Світлана Олексіївна,
кандидат фізико-математичних наук,
учений секретар, в.о. завідувача відділом
наноструктурних матеріалів
Технічного центру НАН України

Хлопов Андрій Михайлович

Хлопов А.М. Реологічні та акустичні властивості фторзаміщених метоксибензолу: дис... канд. фіз.-мат. наук: 01.04.19 / Хлопов Андрій Михайлович. – К., 2010. – 179 с.

Хлопов А.М. Реологічні та акустичні властивості фторзаміщених метоксибензолу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз.-мат. наук: спец. 01.04.14 «Теплофізика та молекулярна фізика» / Хлопов Андрій Михайлович. – К., 2010. – 19 с.

Об'єктом дослідження є механізми релаксаційних процесів, які реєструються методами акустичної спектроскопії, визначення кінетичних параметрів ароматичних сполук із фтором, киснем, сіркою (метоксибензол і його замісники: метоксидифторбензол $C_6H_5OCHF_2$, метоксидифторхлорбензол $C_6H_5OCClF_2$, метокситрифторбензол $C_6H_5OCF_3$, фенілметилсульфід $C_6H_5SCH_3$, фенілдифторметилсульфід $C_6H_5SCHF_2$, фенілтрифторметилсульфід $C_6H_5SCF_3$, фенілдифторметилсульфат $C_6H_5SO_2CHF_2$, фенілтрифторметилсульфат $C_6H_5SO_2CF_3$, 1,3-бістрифторметилбензол $C_6H_4(CF_3)_2$).

Предмет дослідження – структурно-динамічні властивості досліджених ароматичних сполук, зв'язок між будовою цих об'єктів та їх кінетичними й теплофізичними властивостями.

Мета роботи полягає в отриманні достовірних експериментальних даних про реологічні та акустичні властивості ряду фторпохідних метоксибензолу, дослідження залежностей їх термодинамічних властивостей від температури та заміни атомів водню атомами фтору; аналіз взаємозв'язку між будовою об'єктів та їх кінетичними та термодинамічними властивостями; з'ясування природи зсувної в'язкості бензолу та його похідних.

Методи дослідження – пікнометрія, капілярна віскозиметрія, акустична спектроскопія в інтервалі температур 293-363 К за допомогою резонансного методу в діапазоні частот 5-150 МГц.

Наукова новизна роботи. Вперше проведені систематичні експериментальні дослідження густини, в'язкості, коефіцієнта поглинання та швидкості поширення ультразвуку у фторпохід-

них ароматичних вуглеводнів, синтезованих в Інституті органічної хімії НАН України. Проведено порівняння експериментальних даних кожного об'єкта з відповідними експериментальними даними бензолу та метоксибензолу як характерних представників ароматичних вуглеводнів, встановлено вплив заміни атомів водню атомами фтору, кисню, сірки на фізичні властивості фторзаміщених метоксибензолу. За результатами експериментальних досліджень розраховано динамічну, об'ємну в'язкості та пружні характеристики досліджуваних рідин, а також час релаксації в'язкої течії, активаційні параметри, час акустичної релаксації, залежність швидкості поширення звуку від молекулярної маси. Результати вимірювання густини і в'язкості рідин показали, що заміна атомів водню атомами фтору, кисню або сірки приводить до збільшення густини та в'язкості. Встановлено залежність модуля пружності від температури, показано, що модуль пружності визначається зміною вільної ентальпії. Проведено порівняльний аналіз поведінки зсувної в'язкості бензолу й аргону та встановлено подібність кінематичних зсувних в'язкостей.

Теоретичне значення роботи. Отримані експериментальні результати корисні для перевірки існуючих модельних уявлень про нерівноважні процеси, що протікають при тепловому русі у фторпохідних ароматичних вуглеводнях. Завдяки використанню методів нерівноважної термодинаміки і хімічної кінетики для аналізу акустичних спектрів досліджуваних рідин з'являється можливість встановлення зв'язку між фізичними властивостями фторзаміщених органічних сполук та їх будовою.

Практичне значення роботи. Вагомість отриманих результатів визначається вибором об'єктів дослідження рідин, які використовуються або є перспективними для використання в медицині, атомній енергетиці, радіоелектроніці, холодильній техніці, а також харчовій промисловості. Дисертаційна робота є частиною досліджень за темою «Дослідження фізико-хімічних властивостей бінарних систем в конденсованому стані» (№ держ. реєстр. 0103U001233) та узгоджена з планами роботи за науково-дослідними темами «Діагностика рівня інтоксикації різного генезу в онкологічних хворих методом ультразвукової спектроскопії» (№ 0401) й «Акустичні дослідження молекулярних процесів у сироватці крові, що моделюють процеси життя людини, хворої на онкологічні захворювання» (№ 0601).

Основні результати наукового пошуку

1. Систематично досліджені в'язко-пружні та акустичні властивості ряду ароматичних сполук із фторвмісними замісниками, які вперше одержані методом синтезу, в інтервалі температур 293–363 К. Проведені виміри густини, коефіцієнта зсувної в'язкості, швидкості поширення та коефіцієнта поглинання ультразвуку в таких рідинах: бензол, метоксибензол, метоксидифторбензол, метоксидифторхлорбензол, метокситрифторбензол, фенілметилсульфід, фенілдифторметилсульфід, фенілтрифторметилсульфід, фенілдифторметилсульфат,фенілтрифторм етилсульфат, 1,3-біс-трифтор-метилбензол.

2. Результати вимірювання густини ρ і коефіцієнта зсувної в'язкості η_s показали, що заміна атома водню в молекулах атомами фтору або груп (CH_3), $(CH_3)_2$ – групами CF_3 приводить до збільшення густини і в'язкості. Температурна залежність коефіцієнта зсувної в'язкості η_s у похідних і фторпохідних метоксибензолу описується рівнянням Ейрінга. Визначено часи релаксації τ_η та активаційні параметри $\Delta G_\eta^{\neq}$, $\Delta H_\eta^{\neq}$, $\Delta S_\eta^{\neq}$ в'язкої течії. Проведений аналіз механізму в'язкої течії дає підстави стверджувати, що час релаксації в'язкої течії у фторпохідних приблизно в два рази більший, ніж у нефторованих аналогів. Збільшення τ_η пояснюється тим, що в процесі в'язкої течії у фторпохідних об'єктах беруть участь великі асоціати в порівнянні із нефторованими об'єктами.

3. На основі загальної теорії в'язкості рідин отримано прості співвідношення, що описують кінетику і механізм тих процесів теплового руху, котрі обумовлені зсувною й об'ємною в'язкістю фторпохідних метоксибензолу. Відмінні лише значення η_s: у фторпохідних вони більші, ніж у нефторованих.

4. Уперше досліджено акустичні параметри фторпохідних метоксибензолу. На основі експериментальних даних про поглинання та швидкість поширення звуку у фторпохідних метоксибензолу в низькочастотній області розраховано температурні залежності об'ємної в'язкості, класичного поглинання та часу релаксації. Експериментальні значення поглинання звуку перевищують поглинання звуку, обумовлене зсувною в'язкістю, що вказує на наявність релаксаційних процесів. Показано, що поглинання звуку у фторпохідних метоксибензолу обумовлене переважно структурною релаксацією.

5. На основі отриманих експериментальних даних по густині ρ, швидкості поширення ультразвуку c розрахований модуль пружності K_0. Встановлено, що зменшення швидкості звуку, модуля пружності у фторпохідних метоксибензолу обумовлено зменшенням міжмолекулярної взаємодії зі збільшенням молекулярної маси.

Хлопов Андрій Михайлович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри виробничо-інформаційних технологій та БЖД
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

Кузьменко Григорій Михайлович

Кузьменко Г.М. Формування пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики: дис. … кандидата пед. наук: 13.00.02 / Кузьменко Григорій Михайлович. – Полтава, 2011. – 210 с.

Кузьменко Г.М. Формування пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізика)» / Г.М. Кузьменко. – К., 2011. – 20 с.

Об'єкт дослідження: процес навчання загальної фізики студентів вищих технічних навчальних закладів.

Предмет дослідження: пізнавальна мотивація студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики.

Мета дослідження: обґрунтування, розроблення та експериментальна перевірка методичних підходів до формування пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики з використанням елементів контекстного навчання.

Методи дослідження: педагогічне спостереження, усне й письмове опитування, анкетування і тестування, констатуючий експеримент, формуючий експеримент, аналіз результатів навчальної діяльності академічних груп, методи математичної статистики (визначення дисперсії, критерію Пірсона, t-критерію Стьюдента, метод регресійного числення, метод лінійного кореляційного аналізу, метод рангової кореляції за Спірменом).

Наукова новизна роботи. Вперше запропоновано методичні підходи до формування пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики засобами контекстного навчання. Дістала подальшого розвитку проблема керування навчально-виховним процесом з метою забезпечення мотивованої навчальної діяльності студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики. Удосконалено методику навчання

загальної фізики студентів вищих технічних навчальних закладів з використанням елементів контекстного навчання.

Теоретичне значення роботи. З'ясовано особливості формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих технічних навчальних закладів при вивченні загальної фізики як психолого-педагогічної проблеми. Визначено методичні основи контекстного навчання загальної фізики студентів вищих технічних навчальних закладів та умови, за яких реалізація такого навчання є найбільш ефективною.

Практичне значення роботи. Розроблено методичні підходи до формування пізнавальної мотивації студентів у процесі вивчення загальної фізики з використанням елементів контекстного навчання. Підготовлено методичні підходи до керування творчою діяльністю студентів у напрямку формування в них професійної компетентності. Розроблено методичні підходи до використання кредитно-модульної системи організації навчального процесу в напрямі стимуляції пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів. Розроблено й видано збірник професійно спрямованих задач із фізики для вищих навчальних закладів зв'язку. Результати педагогічного дослідження можуть бути використані в навчально-виховному процесі з загальної фізики вищих технічних навчальних закладів, а також при створенні навчально-методичного забезпечення для формування пізнавальної мотивації студентів.

Основні результати наукового пошуку

1. На основі аналізу літературних джерел встановлено, що мотивація особистості являє собою ієрархічну систему зовнішніх і внутрішніх мотивів, які визначають спрямованість та особистісний зміст навчально-пізнавальної діяльності студентів. Сукупність мотивів, які формуються і розвиваються протягом навчання, утворює мотиваційну сферу. З мотиваційної сфери виділяється підсистема пізнавальних мотивів, які є основними чинниками формування пізнавальної мотивації студентів.

2. Визначено, що формування пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів зводиться до формування пізнавального інтересу, у зв'язку з чим дослідження методичних основ його формування є важливою проблемою на шляху вдосконалення навчально-виховного процесу з фізики. Обґрунтовано, що розвиток пізнавального інтересу студентів

найкраще відбувається при використанні контекстного навчання, в умовах якого реалізується фундаменталізація та професіоналізація студентів шляхом включення до змісту навчання фізики основ професійних дій. Доведено, що найбільш ефективно пізнавальна мотивація студентів формується при впровадженні елементів контекстного навчання на різних етапах їх навчальної діяльності.

3. Розроблено методичні підходи до формування пізнавальної мотивації студентів у процесі вивчення загальної фізики з використанням елементів контекстного навчання, а саме: методика проведення лекційних занять; методика проведення практичних занять; методика проведення лабораторних робіт; методика використання модульно-рейтингового оцінювання. Розроблено методичні основи спецкурсу, а саме: модульну програму спецкурсу та методику його викладання. Розроблено та видано збірник професійно спрямованих задач із фізики для вищих військових навчальних закладів зв'язку.

4. Експериментально доведено ефективність запропонованих методичних підходів до формування пізнавальної мотивації студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі вивчення загальної фізики з використанням елементів контекстного навчання. Показано, що розроблене навчально-методичне забезпечення може бути використане в навчально-виховному процесі з загальної фізики вищих технічних навчальних закладів, у навчально-виховному процесі з використанням елементів контекстного навчання, а також при створенні методик формування пізнавальної мотивації студентів.

Кузьменко Григорій Михайлович,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної фізики і математики
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ РУДЕНКА ОЛЕКСАНДРА ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧА

1969

1. **Применение лампы ДРЛ в эпидиаскопе** / А. П. Руденко, А. Я. Михайлик // Физика в школе. – 1969. – № 6. – С. 55.

1970

2. **Влияние конструкции рефлекторов и поглотителей на точность ультраакустических измерений** / А. П. Руденко, В. Н. Заливчий, В. И. Мокляк // Материалы 4-го симпозиума по ультраакустическим методам исследования вещества. – М., 1970. – С. 25.

1971

3. **Концентрационная и температурная зависимость коэффициента поглощения ультразвуковых волн в бинарных системах уксусная кислота – толуол** / А. П. Руденко, В. И. Мокляк // Труды VII Всесоюзной акустической конф. : тез. – Л., 1971. – С. 89.

1974

4. **Исследование акустических свойств некоторых жидкостей с водородными связями** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина, А. З. Голик, Д. К. Юрилова // Тезисы докладов X Всесоюз. акустической конф. по физике жидкого состояния вещества. – Самарканд, 1974. – С. 59.

1975

5. **Дослідження пружних і в'язких властивостей мінеральних масел** / О. П. Руденко, О. З. Голик, П. П. Чолпан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 1975. – № 16. – С. 32–37. – (Серія: Фізика).
6. **Исследование гиперзвуковых свойств некоторых вязких жидкостей** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина, Д. К. Юрилова, Э. Д. Ищенко // Физика жидкого состояния. – К., 1975. – Вып. 3. – С. 112–119.

7. **Исследование акустических свойств жидких диэлектрических систем с эвтектическими свойствами** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина, Д. К. Юрилова, Э. Д. Ищенко // Тезисы докладов I Украинского республик. совещания по физико-химическому анализу. – Полтава, 1975. – С. 22.

1976

8. **Акустические свойства некоторых органических жидкостей** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина // Физика жидкого состояния. – 1976. – Вып. 4. – С. 111–115.
9. **Вязкость и поглощение ультразвуковых волн в полиметилфенилсилоксанах** / А. П. Руденко, П. Ф. Чолпан // Физика жидкого состояния. – 1976. – Вып. 4. – С. 100–104.
10. **Исследование вязкоупругих свойств фторпроизводных бензола вдоль линии равновесия жидкость-пар** / А. П. Руденко, А. З. Голик, П. Ф. Чолпан // Сборник докл. I Всесоюз. симпозиума по акустооптической спектроскопии. – Ташкент, 1976. – С. 50–51.
11. **Исследование упругих и вязких свойств минеральных масел МГ-30 и ВМГ-3** / А. П. Руденко, А. З. Голик, П. Ф. Чолпан // Известия высших учебных заведений. – 1976. – № 9. – С. 58–61. – (Серия: Нефть и газ).
12. **О температурной зависимости модуля упругости и его связи с теплотой парообразования в жидких парафинах** / А. П. Руденко, А. З. Голик, В. С. Сперкач, П. Ф. Чолпан // Сборник докл. I Всесоюз. симпозиума по акустооптической спектроскопии. – Ташкент, 1976. – С. 192–195.
13. **Поглинання ультразвуку в мінеральних маслах** / А. П. Руденко, П. Ф. Чолпан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 1976. – № 17. – С. 48–50. – (Серія: Фізика).

1977

14. **Исследование упругих и вязких свойств молекулярных жидкостей : автореф. дис. на соискание науч. ступени канд. физ.-мат. наук : спец. 01.04.14 «Теплофизика и молекулярная физика»** / А. П. Руденко. – К., 1977. – 21 с.
15. **Исследование упругих и вязких свойств молекулярных жидкостей : дис. … канд. физ.-мат. наук : 01.04.14** / Александр Пантелеймонович Руденко. – К., 1977. – 155 с.

1978

16. **Акустические и другие свойства эвтетических систем нафталин-ментол, нафталин-диэтиламин** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина, Г. П. Кинзерская, Д. К. Юрилова // Тезисы докладов. – Севастополь, 1978. – С. 73.
17. **Изучение акустических свойств дифенила и его производных в ультра- и гиперзвуковом диапазонах частот** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина, Г. П. Кинзерская // Акустическая спектроскопия. Квантовая акустика. Акустоэлектроника : материалы II Всесоюз. симпозиума по акустической спектроскопии. – Ташкент, 1978. – С. 100–102.
18. **исследование коэффициента поглощения и скорости распространения ультразвука в некоторых полиметилсилоксанах** / А. П. Руденко, В. Н. Заливчий // Акустическая спектроскопия. Квантовая акустика. Акустоэлектроника : материалы II Всесоюз. симпозиума по акустической спектроскопии. – Ташкент, 1978. – С. 46–47.
19. **Ультразвуковая релаксация в некоторых перфторполиэфирах** / А. П. Руденко, А. З. Голик, В. С. Сперкач, П. Ф. Чолпан // Акустическая спектроскопия. Квантовая акустика. Акустоэлектроника : материалы II Всесоюз. симпозиума по акустической спектроскопии. – Ташкент, 1978. – С. 47–49.

1979

20. **Как писать дипломную работу по методике физики : метод. разработка** / А. П. Руденко. – Полтава, 1979. – 27 с.

1980

21. **Акустическая релаксация в некоторых короткоцепочных полимерах** / А. П. Руденко, В. Н. Заливчий, В. С. Сперкач ; Киевский нац. ун-т имени Т. Шевченка. – К., 1980. – 18 с. – Деп. в ВИНИТИ 29.01.80, № 369-80.
22. **Некоторые вопросы методики применения ТСО в лекционном курсе физики** / А. П. Руденко // Совершенствование пед. мастерства преподавателей вуза : тез. докл. Всесоюз. науч. конф. – Полтава, 1980. – С. 21–23.

1981

23. **Акустическая релаксация в некоторых перфторполиэфирах** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, Г. Ф. Горбачев, П. Ф. Чолпан. – Мн., 1981. – 9 с. – Деп. в ВИНИТИ 02.02.81, № 798-81.

24. **Акустическая релаксация в некоторых перфторполимерах** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, П. Ф. Чолпан // Инженерно-физический журнал. – Мн., 1981. – Т. 41, № 3. – С. 550.
25. **Акустические характеристики и упругие свойства дифенила и его производных** / А. П. Руденко, Г. П. Рощина // Физика жидкого состояния. – К., 1981. – Вып. 9. – С. 83–89.
26. **Безвідвалка з точки зору фізики** / О. П. Руденко, Ю. К. Гулак // Зоря Полтавщини. – 1981. – 15 серп. – С. 2–3.
27. **Исследование упругих свойств бензотрифторида вдоль кривой равновесий** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Журнал физической химии. – 1981. – Т. 55, № 4. – С. 1054–1055.
28. **К открытию тонкой структуры кольца Сатурна и пояса Астероидов** / А. П. Руденко, Ю. К. Гулак // Астр. циркуляр. – 1981. – № 1165. – С. 5–8.

1982

29. **Акустическая релаксация в бензотрифториде** / А. П. Руденко, Н. В. Кондратенко, В. С. Сперкач, Л. М. Ягупольский // Акустический журнал. – 1982. – Т. 28, № 1. – С. 128–129.
30. **Исследование упругих свойств перфтортолуола вдоль кривой равновесия жидкость-пар** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Теплофизика высоких температур. – 1982. – Т. 20, № 1. – С. 190–191.
31. **О роли физики в формировании личности учителя биологии** / А. П. Руденко // Тезисы Всесоюз. конф. преподавателей методики пед. институтов. – Полтава, 1982. – С. 47–48.
32. **О температурной зависимости модуля упругости и его связь с теплотой парообразования в жидких углеводородах** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, В. Н. Заливчий // Применение ультраакустики к исследованию вещества. – 1982. – № 33. – С. 15–19.

1983

33. **Активизация познавательной деятельности студентов при изучении физики в педвузе** / А. П. Руденко, Е. В. Коршак, А. Я. Михайлик, В. Н. Новикова // Активизация познавательной деятельности студентов при осуществлении межпредметных связей : межвуз. сб. науч. трудов. – Ростов-на-Дону., 1983. – С. 52–56.
34. **Використання структурно-логічної блок-схеми у процесі узагальнюючого повторення** / О. П. Руденко, П. Я. Михайлик // Комплексне використання дидактичних засобів у навчанні фізики. – К., 1983. – С. 22–26.
35. **До спільного знаменника** / О. П. Руденко // Зоря Полтавщини. – 1983. – 15 лип. – С. 3.

36. **О температурной зависимости модуля упругости и его связь с теплотой парообразования жидких олефинов** / А. П. Руденко, В. Н. Заливчий // Применение ультраакустики к исследованию вещества. – М., 1983. – С. 15–19.

1984

37. **Методические указания выпускникам-стажерам : метод. рекомендации** / А. П. Руденко, Г. В. Брагина. – Полтава, 1984. – 17 с.

1985

38. **Задачи текстового контроля знаний по физике (механика, молекулярная физика, электричество) : метод. рекомендации** / А. П. Руденко, С. И. Куликовский. – Полтава, 1985. – 6 с.
39. **О механизмах теплового движения в жидких углеводородах по данным акустической спектроскопии** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // IV Всесоюзный симпозиум по физике и акусто-гидродинамике. – Ашхабад, 1985. – С. 35–37.

1986

40. **Механизмы сверхбыстрых процессов в жидких фторпроизводных толуола** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, Т. О. Бродовая // Химия и применение неводных растворов : тез. докл. I Всесоюз. конф. – Иваново, 1986. – С. 145.
41. **М. В. Остроградский и исследования капиллярных явлений** / А. П. Руденко, С. И. Куликовский, Ю. К. Гулак // Чтения памяти М. В. Остроградского. – Полтава, 1986.
42. **Экспериментальные исследования коллективных процессов в жидкостях** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Химия и применение неводных растворов : тез. докл. I Всесоюз. конф. – Иваново, 1986. – С. 46–47.

1987

43. **Акустическая спектроскопия жидких систем** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Материалы Всесоюзной научной конференции. – К., 1987.
44. **Воспитание диалектико-материалистического мировосприятия на уроках физики : метод. рекомендации** / А. П. Руденко, М. Б. Гейдельберг. – Полтава, 1987. – 24 с.
45. **Межмолекулярное взаимодействие и конформационное превращение в жидких углеводородах** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Материалы Всесоюзной научной конференции. – К., 1987.

46. **Методические рекомендации по составлению учебных программ по физике для студентов физико-математического факультета** / А. П. Руденко, С. И. Куликовский. – Полтава, 1987. – 16 с.

1988

47. **Акустическая спектроскопия вода-ПАВ** / А. П. Руденко, А. В. Гамера, В. С. Сперкач // VII Всесоюзная конференция по ПАВ. – Шебекино, 1988. – С. 464.
48. **Запитання з фізики для учнів середньої школи (механіка, молекулярна фізика, електрика, оптика) : метод. рекомендації** / О. П. Руденко, М. Б. Гейдельберг. – Полтава, 1988. – 26 с.
49. **Исследования равновесных свойств некоторых фторпроизводных бензола** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, Т. О. Бродовая, В. Н. Попов // Теплофизика высоких температур. – 1988. – №15. – С. 178–180.
50. **Методические указания к комплексу учебных программ по физике для 9 класса : метод. рекомендации** / А. П. Руденко, С. И. Куликовский. – Полтава, 1988. – 36 с.
51. **О молекулярных механизмах коллективных процессов в жидкостях** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Тезисы докладов Всесоюзной конференции. – Самарканд, 1988. – С. 187–189.

1989

52. **Графо-комбинаторное моделирование дидактических задач** / А. П. Руденко, Э. Б. Яворский, К. С. Редчук // Методология и методы современных педагогических исследований : материалы Всесоюз. науч. конф. – Полтава, 1989. – С. 31–33.
53. **О структурной релаксации и межмолекулярном взаимодействии в алканах** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Инженерно-физический журнал. – 1989. – Т. 71.
54. **Шкільний курс фізики в графіках : метод. рекомендації** / О. П. Руденко, П. Я. Михайлик. – Полтава, 1989. – 41 с.
55. **Acoustic spectroscopy of disperse system** / A. P. Rudenko, V. S. Sperkach // Abstracts of 26th Colloquium Spectroscopicum Internationale, (Sofia, Bulgaria, July 2-9, 1989). – Sofia, 1989. – P. 140.

1990

56. **О механизмах теплового движения в алканах по данным акустической спектроскопии** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач. – Деп. в ВИНИТИ 16.02.1990, № 1966-90.

57. **О структурной релаксации и межмолекулярном взаимодействии в н-алканах** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач. – Деп. в ВИНИТИ ЦИОНТ 1990, № 966-90.

1991

58. **Акустические спектры толуола. Поворотно-изомерная релаксация** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Журнал физической химии. – 1991. – Т. 65, № 7. – С. 1917–1920.
59. **Акустические спектры толуола. Структурная релаксация. Коллективные процессы в толуоле** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач // Журнал физической химии. – 1991. – Т. 65, № 7. – С. 1912–1916.
60. **Внесок Остроградського у розвиток акустичної спектроскопії конденсованих і дисперсних систем** / О. П. Руденко, Л. І. Фененко, В. С. Сперкач, С. В. Гривко // Життєвість науково-педагогічних поглядів академіка М. О. Остроградського : метод. розробка для студ. та вчителів / ред. О. П. Руденко ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; Творча спілка математиків Полтавщини. – Полтава, 1991. – С. 28–31.
61. **Acoustical spectroscopy of disperse systems** / A. P. Rudenko, A. V. Gamera, V. S. Sperkach // Proceedings of the Fourth Simposium on Mining Chemistry, (Kiev, 6–9 October 1992). – Kiev, 1991. – P. 28.

1992

62. **Аналогії в шкільному курсі фізики** / О. П. Руденко, М. Б. Гейцельберг // Значимість принципів Я. А. Коменського для творчого вивчення математики : наук.-метод. розробка для вчителів та студ. / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; Творча спілка математиків Полтавщини. – Полтава, 1992. – С. 55–63.
63. **Визначення параметрів структури деяких водневих розчинів електролітів за електроакустичними даними** / О. П. Руденко, Д. К. Дорош, В. С. Сперкач // Український фізичний журнал. – 1992. – Т. 37, № 8. – С. 1147–1151.
64. **Вступ** / О. П. Руденко // Наукові задуми Ю. В. Кондратюка – О. Г. Шаргея в практиці сьогодення : конф., присвяч. 95-річчя з дня народження піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка / ПДПІ імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації і космонавтики. – Полтава, 1992. – С. 1–2.
65. **Експериментальні методи визначення поглинання звуку в рідинах : метод. рекомендації для студентів фізичних спеці-**

альностей / О. П. Руденко, В. С. Сперкач. – Полтава, 1992. – 69 с.

66. **Життя і наукова діяльність піонера космонавтики Ю.В. Кондратюка** / О. П. Руденко // Тези доповідей III Міжнародної конференції, присвяченої 95-річчю з дня народження піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 1992. – С. 3.
67. **Исследование механизмов быстрых процессов в толуоле и ряде фторпроизводных** / А. П. Руденко, Л. И. Фененко, С. А. Теренчук, В. С. Сперкач // Структурно-динамические процессы в неупорядоченных средах : сб. статей. – Самарканд, 1992. – С. 55.
68. **Исследование механизмов быстрых процессов в толуоле и его фторпроизводных** / А. П. Руденко, А. Н. Бурмистров, Л. И. Фененко, В. С. Сперкач // Структурно-динамические процессы в неупорядоченных средах. – Самарканд, 1992. – С. 56.
69. **Исследование теплофизических и кинетических свойств фторпроизводных бензола и толуола** / А. П. Руденко, Л. И. Фененко, С. А. Теренчук, В. С. Сперкач // Тезисы международной научной конференции. – Махачкала, 1992. – С. 26.
70. **Кондратюк і крилаті ракети** / О. П. Руденко, Л. А. Булавін, Л. А. Гришко // Наукові задуми Ю. В. Кондратюка – О. Г. Шаргея в практиці сьогодення : конф., присвяч. 95-річчя з дня народження піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації і космонавтики. – Полтава, 1992. – С. 29–30.
71. **Механизмы теплового движения в жидких углеводородах : [метод. разработка для студентов ПГПИ]** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, Л. В. Булавин. – Полтава, 1992. – 28 с.
72. **Перспективність ідей Ю. Кондратюка** / О. П. Руденко, В. С. Сперкач // Наукові задуми Ю. В. Кондратюка – О. Г. Шаргея в практиці сьогодення : конф., присвяч. 95-річчя з дня народження піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації і космонавтики. – Полтава, 1992. – С. 5.

1993

73. **Акустичні спектри в дисперсній системі аеросил-поліпропіленгліколь** / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, А. В. Водолага // Макаренківські читання / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка ; редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пащенко, Н. І.Казирод, М. І. Степаненко, Л. Ф. Українець. – Полтава, 1993. – С. 87–88.
74. **Акустична спектроскопія рідких гомогенних і гетерогенних**

систем / О. П. Руденко, В. С. Сперкач // Структура і фізичні властивості невпорядкованих систем : тези доп. І Української конф. – Львів, 1993. – С. 179.

75. **Акустические спектры некоторых фторпроизводных бензола и толуола** / А. П. Руденко, О. М. Бурмистров, В. С. Сперкач. – Деп. в ГНТБ Украины 28.10.1993, № 2136.
76. **Вивчення механізмів релаксаційних процесів акустооптичним методом у рідких ізомерних ксилолах та їх фторованих аналогах** / О. П. Руденко, О. М. Бурмістров, В. С. Сперкач // Структура і фізичні властивості невпорядкованих систем : тези доп. І Української конф. – Львів, 1993.
77. **Вивчення механізмів релаксаційних процесів акустичним методом в рідких і залежних ксилолах та їх фторованих аналогах** / О.П. Руденко, О.М. Бурмістров, В.С. Сперкач // Структура і фізичні властивості невпорядкованих систем : тези доп. І Української конф. – Львів, 1993. – С. 177.
78. **Исследование агрегации частиц методом акустической спектроскопии** / А. П. Руденко, А. П. Стребулевич, В. С. Сперкач // Материалы комплекса научных и научно-технических мероприятий стран СНГ : тезисы Междунар. науч. конф. – Одесса, 1993.
79. **Молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра фіз.-мат. наук : спец. 01.04.14 «Теплофізика і молекулярна фізика»** / О. П. Руденко ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1993. – 29 с.
80. **Молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді гомогенних і гетерогенних рідких систем : дис. … д-ра фіз.-мат. наук : 01.04.14** / Олександр Пантелеймонович Руденко. – Полтава, 1993. – 307 с.
81. **О механизме акустической релаксации в диспресной системе аэросил-полипропиленгликоль** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, А. А. Стрибулевич, Т. П. Танцюра // Український фізичний журнал. – 1993. – Т. 38, № 12. – С. 1793–1796.
82. **О механизмах вязкого течения в ряде ароматических соединений и их фторированных аналогах** / А. П. Руденко, О. М. Бурмистров, В. С. Сперкач. – Деп. в ГНТБ Украины 28.10.1993, № 2135.
83. **Про механізми нерівноважних процесів ряду рідких вуглеводних сполук** / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, Л. М. Гаркуша, П. П. Чолпан // Структура і фізичні властивості невпорядкованих систем : тези доп. І Української конф. – Львів,1993. – С. 157.

84. **Середні величини в шкільному курсі фізики і математики : метод. рекомендації** / О. П. Руденко, П. Я. Михайлик. – Полтава, 1993.

1994

85. **Акустические спектры перфторфтолуола. Поворотно-изомерная релаксация** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, В. И. Мокляк, З. М. Даценко // Теплофизика высоких температур. – 1994. – Т. 32.
86. **Акустические спектры перфторфтолуола. Структурная релаксация, коллективные процессы в толуоле** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, С. Э. Ефименко, Л. А. Джепа // Теплофизика высоких температур. – 1994. – Т. 32.
87. **Исследование равновесных свойств некоторых фторорганических соединений** / А. П. Руденко, В. С. Сперкач, А. Н. Бурмистров, Л. М. Ягупольский // Теплофизика высоких температур. – 1994. – Т. 32.
88. **The Study of Processes of Micellar Formation in Agueous Solutions of Surfactants and the Influence of Charged Impurities on if** / O. P. Rudenko, V. S. Sperkach, S. A. Terenchuk, Z. M. Datsenko // Proceedings of the 1st Hungarian-Ukrainian Conference on Carpathian Euroregion Ecology «CERECO-94». – Uzhgorod, Ukraine, 1994. – P. 75.

1995

89. **Акустические спектры в дисперсной системе аэросил-полипропиленгликоль-425** / А. П. Руденко, А. В. Гамера, В. С. Сперкач, Л. И. Фененко // Инженерно-физический журнал. – Мн., 1995. – Т. 68, № 2. – С. 229–232.
90. **В'язкопружні властивості ряду олігометилсилоксонів** / О. П. Руденко, В. М. Заливчий, В. С. Сперкач // Розвиток технічної хімії в Україні : тези доп. міжнар. наук.-техн. конф., (Харків, 1–3 листоп. 1995 р.). – Х., 1995. – Вип. 1–2.
91. **Іваненко Дмитро Дмитрович** / О. П. Руденко, О. А. Комеліна // Історія Полтавського педагогічного інституту в особах : матеріали конф., присвяченої 80-річному ювілею ін-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 66–70.
92. **Мазуренко Дмитро Миколайович** / О. П. Руденко, О. А. Комеліна // Історія Полтавського педагогічного інституту в особах : матеріали конф., присвяченої 80-річному ювілею ін-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 78–79.

93. **Механізми в'язкої течії в ряді ароматичних сполук та їх фторованих аналогах** / О. П. Руденко [та ін.]. – Деп в ДНТБ України 1995 р., № 2363 - Ук. 95.
94. **Механізми релаксаційних процесів в ароматичних сполуках та їх фторованих аналогах** / О. П. Руденко [та ін.]. – Деп. в ДНТБ України 1995 р., № 2362 – Ук. 90.
95. **Пасічник Митрофан Васильович** / О. П. Руденко, О. А. Комеліна // Історія Полтавського педагогічного інституту в особах : матеріали конф., присвяченої 80-річному ювілею ін-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995.– С. 83–86.
96. **Про механізм в'язкої течії деяких водних розчинів роданідів лужних металів** / О. П. Руденко, О. В.Саєнко, В. І. Мокляк, В. С. Сперкач // Розвиток технічної хімії в Україні : тези доп. міжнар. наук.-техн. конф., (Харків, 1–3 листоп. 1995 р.). – Х., 1995. – Вип. 1–2.

1996

97. **Исследование физических свойств водных растворов ОБС и ОДНФ. 1. Плотность, вязкость** / А. П. Руденко. – К., 1996. – 19 с. – ДПАУ Деп. в ДНТБ Украины, 1996.
98. **Исследование физических свойств водных растворов ОБС и ОДНФ. 2. Скорость и поглощение** / А. П. Руденко. – К., 1996. – 20 с. – ДПАУ Деп. в ДНТБ Украины, 1996.
99. **Исследование физических свойств водных растворов ОБС и ОДНФ. 3. Механизм акустической релаксации** / А.П. Руденко – К., 1996. – 18 с. – ДПАУ Деп. в ДНТБ Украины, 1996.
100. **Про структурну релаксацію і міжмолекулярну взаємодію в н-алканах : метод. посіб.** / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, С. Е. Єфіменко. – Полтава, 1996. – 19 с.

1997

101. **Акустические спектры перфторфтолуола. Структурная релаксация, коллективные процесы в перфторфтоуоле** / А. П. Руденко // Теплофизика высоких температур. – 1997. – Т. 35, № 6. – С. 991–994.
102. **Акустические спектры перфтортолуола. Поворотно-изомерная релаксация** / А. П. Руденко // Теплофизика высоких температур. – 1997. – Т. 35, № 5. – С. 833–835.
103. **Вклад Ю. В. Кондратюка в теорію багатоступінчатих ракет** / О. П. Руденко, О. А. Комеліна, Л. А. Гришко // Людина. Земля. Космос : матеріали міжнар. наук. конф., присвяченої

100-річчю від дня народження видатного укр. вченого в галузі космонавтики, талановитого інженера-винахід. Ю. В. Кондратюка / Полтав. обл. держ. адміністрація, Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації та космонавтики ім. Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 1997. – С. 102–105.

104. Генеральний конструктор / О. П. Руденко, О. А. Комеліна, В. К. Онацько // Людина. Земля. Космос : матеріали міжнар. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня народження видатного укр. вченого в галузі космонавтики, талановитого інженера-винахід. Ю. В. Кондратюка / Полтав. обл. держ. адміністрація, Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації та космонавтики ім. Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 1997. – С. 108–111.

105. Зоряне ім'я в історії Вітчизни [про В. М. Челомея] / О. П. Руденко, В. Г. Онацько, О. А. Комеліна ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : ПДПІ, 1997. – 24 с.

106. Исследование равновесных свойств некоторых фторорганических соединений / А. П. Руденко // Теплофизика высоких температур. – 1997. – Т. 35, № 3. – С. 498–500.

107. Кондратюк Ю. В. – доля генія / О. П. Руденко // Людина. Земля. Космос : матеріали міжнар. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня народження видатного укр. вченого в галузі космонавтики, талановитого інженера-винахід. Ю. В. Кондратюка / Полтав. обл. держ. адміністрація, Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації та космонавтики ім. Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 1997. – С. 6–11.

108. Методи дослідження космосу : метод. рек. для вчителів і студ. фіз. спец. / О. П. Руденко, О. В. Дударенко, В. Г. Онацько ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В.Г.Короленка. – Полтава, 1997. – 24 с.

109. Механизм теплового движения в жидких углеводородах / А. П. Руденко. – Полтава, 1997.

110. Міжмолекулярні зв'язки та атомна взаємодія / В. С. Сперкач, О. П. Руденко, С. Е. Єфіменко ; Київ. держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1997. – 100 с.

111. Мрії стають реальністю / О. П. Руденко, О. Бабич // Людина. Земля. Космос : матеріали міжнар. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня народження видатного укр. вченого в галузі космонавтики, талановитого інженера-винахід. Ю. В. Кондратюка / Полтав. обл. держ. адміністрація, Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації та космонавтики ім. Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 1997. – С. 98–102.

112. Оригінальний спосіб / О. П. Руденко, А. А. Новгородцев // Людина. Земля. Космос : матеріали міжнар. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня народження видатного укр. вченого в галузі космонавтики, талановитого інженера-винахід. Ю. В. Кондратюка / Полтав. обл. держ. адміністрація, Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Полтав. музей авіації та космонавтики ім. Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 1997. – С. 105–108.

113. Спосіб діагностики запальних ускладнень після хірургічного лікування раку шлунку. Патент України № 14976А А61В 8/00 / О. П. Руденко, О. В. Москаленко, В. М. Заливчий, В. С. Сперкач. – № 96124551; заявл. 05.12.96; опубл. 04.03.97.

1998

114. Акустична спектроскопія поліоксиетиленгліколів / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес, В. В. Шилов, В. В. Шевченко, В. С. Сперкач, Н. С. Клименко // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін. – Рівне, 1998. – Вип. 5. – С. 67–70. – (Наукові записки Рівненського педінституту).

115. Акустичні спектри поліетиленгліколя (ПЕГ-300) в його розчині з $LiClO_4$ / О. П. Руденко, О. М. Тютюнник, В. В. Шилов, В. В. Шевченко, В. С. Сперкач, Н. С. Клименко // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін. – Рівне, 1998. – Вип. 6. – С. 20–22. – (Наукові записки Рівненського педінституту).

116. Акустичні спектри політетраметиленгліколю. Поворотно-ізомерна релаксація / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес, В. С. Сперкач, В. В. Шилов, В. В. Шевченко // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін. – Рівне, 1998. – Вип. 6. – С. 61–63. – (Наукові записки Рівненського педінституту).

117. Акустичні спектри розчинів поліетиленгліколь – $LiClO_4$ / О. П. Руденко, О. М. Тютюнник, В. В. Шилов, В. В. Шевченко // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини : І міжнар. конф. – Полтава, 1998. – С. 20–22.

118. Акустична спектроскопія поліокситетраметиленгліколю / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес, В. С. Сперкач, В. В. Шилов // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини : І міжнар. конф. – Полтава, 1998.

119. Акустическая спектроскопия ароматических соединений и

их фторированных аналогов / О. П. Руденко, Л. М. Ягупольский, В. С. Сперкач // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини : І міжнар. конф. – Полтава, 1998.

120. **Використання методу акустичної спектроскопії для вивчення структури і теплового руху молекул у ряді водних розчинів 2-1 електролітів** / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, А. К. Дорош, В. С. Сперкач // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін. – Рівне, 1998. – Вип. 6. – С. 94–96. – (Наукові записки Рівненського педінституту).
121. **Використання методу акустичної спектроскопії для вивчення структури і теплового руху молекул в ряді водних розчинів електролітів** / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, А. К. Дорош, В. С. Сперкач // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини : І міжнар. конф. – Полтава, 1998. – С. 92–94.
122. **Дослідження водних розчинів нітратів кальцію і кобальту методом акустичної спектроскопії** / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, А. К. Дорош, В. С. Сперкач // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін. – Рівне, 1998. – Вип. 6. – С. 92–94. – (Наукові записки Рівненського педінституту).
123. **Дослідження водних розчинів нітратів кальцію та кобальту методом акустичної спектроскопії** / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, А. К. Дорош, В. С. Сперкач // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини: І міжнар. конф. – Полтава, 1998. – С. 95–96.
124. **Дослідження водних розчинів нітратів кобальту методом акустичної спектроскопії** / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, О. В. Саєнко, В. С. Сперкач // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : матеріали ІІІ Всеукр. наук. конф. / НПУ. – К., 1998. – Ч. ІІ. – С. 153–154.
125. **Дослідження в'язкопружних властивостей ряду органічних сполук** / О. П. Руденко, А. М. Хлопов, О. М. Тютюнник // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : матеріали ІІІ Всеукр. наук. конф. / НПУ. – К., 1998. – Ч. ІІ.– С. 306–309.
126. **Дослідження в'язко-пружних властивостей галогенпохідних бензолу** / О. П. Руденко, О. В. Бабич, А. М. Хлопов // Вісник Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка : зб. наук. праць. – Полтава, 1998. – Вип. 3. – С. 143–149.
127. **Концентрационные и температурные зависимости спектрально-акустических характеристик водных растворов**

нитрата цинка / А. П. Руденко, Л. А. Джепа, В. С. Сперкач // Журнал физической химии. – 1998. – Т. 72, № 7. – С. 1213–1219.

128. Механізм акустичної релаксації у водних розчинах ОБС та ОДНФ / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, О. А. Комеліна // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – Вип. 3. – С. 80–96. – (Серія: «Фізико-математичні науки»).

129. Механізми в'язкої течії в поліетиленгліколях і їх розчинах з $LiClO_4$ / О. П. Руденко, О. М. Тютюнник, В. С. Сперкач // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини : І міжнар. конф. – Полтава, 1998. – С. 64–65.

130. Оптична установка для дослідження акустичних властивостей рідин оптичним методом з використанням лазера / О. П. Руденко, В. М. Макаренко, О. М. Тютюнник, В. М. Заливчий, В. К. Калаптурівський // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 132–135. – (Серія: «Фізико-математичні науки»).

131. Пам'яті видатного земляка / О. П. Руденко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – Вип. 3. – С. 194–195. – (Серія: «Фізико-математичні науки»).

132. Про механізм акустичної релаксації в концентрованих водних розчинах нітратів цинку / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, В. С. Сперкач // Український фізичний журнал. – 1998. – Т. 43, № 6. – С. 696–699.

133. Про механізми в'язкої течії в поліетиленгліколях і їх розчинах з $LiClO_4$ / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, О. М. Тютюнник // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін-т. – Рівне, 1998. – Вип. 6. – С. 63–64. – (Наукові записки Рівненського пединституту).

134. Про механізми в'язкої течії в політетраметиленгліколі / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес, В. С. Сперкач // Фізика конденсованих високомолекулярних систем / Рівнен. держ. пед. ін-т. – Рівне, 1998. – Вип. 6.– С. 102–103. – (Наукові записки Рівненського пединституту).

135. Структурно-динамічні властивості водних розчинів октилбензолсульфонату натрію / О. П. Руденко, О. М. Бурмістров, Б. Т. Елеусінов // Релаксаційні явища конденсованого стану речовини : І міжнар. конф. – Полтава, 1998.

136. Структурно-динамічні властивості поліокситетраметиленгліколю в рідкому стані / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес,

В. С. Сперкач, В. В. Шилов // Український фізичний журнал. – 1998. – Т. 43, № 8. – С. 928–931.

137. Структурно-динамічні властивості поліетиленгліколю / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес, Я. В. Сперкач // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : матеріали III Всеукр. наук. конф. / НПУ. – К., 1998. – Ч. II. – С. 126–129.

138. Структурно-динамічні властивості водних розчинів нітратів цинку / О. П. Руденко, Л. О. Джепа, В. С. Сперкач // Український фізичний журнал. – 1998. – Т. 43, № 6. – С. 692–695.

139. В. О. Сухомлинський про роль вчителя в естетичному вихованні учнів / В. І. Мокляк, Л. М. Мокляк, О. П. Руденко // Теорія і практика сучасного естетичного виховання у контексті педагогічної спадщини В. Сухомлинського : зб. наук. праць / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 73–76.

140. Установка для вимірювання електричних властивостей рідин в діапазоні частот 10 Гц-100 кГц / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, В. В. Шилов, В. М. Нестеренко, В. К. Калаптурівський // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – Вип. 3. – С. 72–75. – (Серія: «Фізико-математичні науки»).

141. Фізико-математичний факультет у персоналіях / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка ; уклад. О. П. Руденко. – Полтава, 1998. – 72 с.

1999

142. Автоматизация вычислений при определении плотности жидкости пикнометрическим способом / А. П. Руденко, А. В. Бабич // Физика конденсированных сред : VII республик. науч. конф. студентов и аспирантов. – Гродно, 1999.

143. Акустическая спектроскопия водных растворов хлорида алюминия / А. П. Руденко, Я. В. Сперкач // Физика конденсированных сред : VII республик. науч. конф. студентов и аспирантов. – Гродно, 1999.

144. Акустична релаксація в деяких коротколанцюгових полімерах / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, Л. О. Джепа, Ю. П. Бендес // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 68–72. – (Сер. Фізико-математична).

145. Акустична спектроскопія політетраметиленгліколей / О. П. Руденко, Ю. П. Бендес, В. С. Сперкач, В. В. Шилов // Вісник Київ. держ. ун-ту імені Тараса Шевченка. – К., 1999. – Вип. 2. – С. 415–418. – (Серія: Фізико-математичні науки).

146. Березюк Сергій Олексійович / О. П. Руденко, О. А. Комеліна // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 103–106. – (Сер. Фізико-математична).

147. Величини та формули в елементарній фізиці / О.П.Руденко,Ю.П.Бендес,О.В.Дударенко // Науковізаписки: зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 99–102. – (Сер. Фізико-математична).

148. Вивчення активаційних параметрів в'язкої течії полімерних електролітів / О. П. Руденко, О. М. Тютюнник, В. С. Сперкач, В. В. Шилов // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : матеріали IV Всеукр. наук. конф. – Миколаїв, 1999. – С. 27–29.

149. Використання методу аналогії при вивченні теми «Застосування закону рівноваги важеля до блоку» / О. П. Руденко, А. А. Карпенко, О. А. Комеліна // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 102–103. – (Сер. Фізико-математична).

150. Дослідження в'язкопружних властивостей метоксибензолу / О. П. Руденко, О. В. Бабич, А. М. Хлопов, Л. М. Ягупольський. – К., 1999. – 9 с. – Укр. Деп. в ДНТБ України.

151. Исследование вязкоупругих свойств метоксибензола / А. П. Руденко, А. В. Бабич, А. М. Хлопов // Физика конденсированных сред : VII республик. науч. конф. студентов и аспирантов. – Гродно, 1999. – С. 10–11.

152. Історія фізико-математичного факультету / О. П. Руденко // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 5–12. – (Сер. Фізико-математична).

153. Кімната-музей піонера космонавтики Ю.В. Кондратюка в Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка : [путівник] / О. П. Руденко ; Полтав. держ. пед. ін-т В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – 63 с.

154. Підвищення ефективності роботи п'єзокварцевих перетворювачів в імпульсних акустичних спектрометрах / О. П. Руденко, В. К. Калаптурівський, В. М. Заливчий, О. В. Саєнко // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 64–68. – (Сер. Фізико-математична).

155. Побєдоносцев Олександр Андрійович / О. П. Руденко, А. М. Хлопов // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат.

фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 108–109. – (Сер. Фізико-математична).

156. **Побєдоносцев Юрій Олександрович** / О. П. Руденко, А. М. Хлопов // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 106–108. – (Сер. Фізико-математична).
157. **Про механізми акустичної релаксації в мезитилені та перфтормезитилені** / О. П. Руденко, О. М. Бурмістров, Л. О. Джепа, В. С. Сперкач // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 58–64. – (Сер. Фізико-математична).
158. **Програми для фізико-математичного факультету** / під керів. О. П. Руденко. – Полтава, 1999. – 17 с.
159. **Розв'язування задач на закон Архімеда методом аналогії** / О.П. Руденко, П. Я. Михайлик, М. Тертичний // Фізика в школах Полтавщини : [наук.-метод. зб.]. –Полтава, 1999. – Вип. І.
160. **Синдром ендогенної інтоксикації та акустичні методи його реєстрації** / О. П. Руденко, О. В. Москаленко, В. М. Заливчий, та ін. // Проблеми екології та медицини / Українська медична стоматологічна академія. – Полтава, 1999. – Т. 3., № 5.
161. **Спосіб контролю розвитку ендотоксикозу. Патент України №32002А МПК (2006) G01N 33/48, G01N 29/02.** / О. В. Москаленко, В. М. Заливчий, О. П. Руденко, В. С. Сперкач, В. К. Калаптурівський, О. В. Саєнко. – № 98126466; заявл. 08.12.1998; опубл. 15.12.2000, бюл. № 7.
162. **Челомей Володимир Миколайович** / О. П. Руденко, О. А. Комеліна // Фізики Полтавщини : метод. посіб. для вчителів і учнів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, технікумів та вузів / Полтав. ін-т післядипломної освіти пед. працівників імені М. В. Остроградського. – Полтава, 1999. – С. 46–49.
163. **Шутовський Володимир Олексійович** / О. П. Руденко, А. М. Хлопов // Наукові записки : зб. ст. до 80-річчя фіз.-мат. фак-ту / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 109–111. – (Сер. Фізико-математична).

2000

164. **Автоматизация вычислений при определении вязкости жидкости по методу Стокса** / А. П. Руденко, А. В. Бабич // Физика конденсированных сред : тез. докл. VIII республик. конф. студентов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2000. – С. 14–15.
165. **Акустична дисперсія поліпропіленгліколю (ППГ-2000) і його розчинах з $LiClO_4$** / О. П. Руденко, Я. В. Сперкач,

В. І. Рачков., Н. С. Клименко // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : тези доп. V Всеукр. наук. конф. – К., 2000. – С. 211.

166. Акустична релаксація у водних розчинах хлориду кадмію / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, Я. В. Сперкач // Укр. фіз. журн. – 2000. – Т. 45, № 6. – С. 675–678.

167. Акустична спектроскопія розчинів телехевого олігомера з протийонами / О. П. Руденко [та ін.] // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2000. – Вип. 1 (19). – С. 193–195. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

168. Акустична спектроскопія та феноменологічна теорія релаксаційних процесів у гомогенних рідинних системах / О. П. Руденко, В. С. Сперкач // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2000. – Вип. 1 (19). – С. 87–96. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

169. Акустична спектроскопія поліокситетраметиленгліколів / О. П. Руденко, Я. В. Сперкач, П. Піссіс, С. О. Сперкач // Фізика конденсованих високомолекулярних систем : наук. записки / Рівнен. гуманітарний ун-т. – Рівне, 2000. – Вип. 8.– С. 44–46.

170. Акустичні спектри ацильованого поліетиленгліколю (ПЕГ-4500) / О. П. Руденко [та ін.] // Екологічні аспекти застосування природних розчинів та мінералів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2000.

171. Визначення структури та розмірів агрегатів в дисперсних системах методом акустичної спектроскопії / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, Я. В. Сперкач, В. С. Сперкач // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : тези доп. V Всеукр. наук. конф. – К., 2000. – С. 212.

172. Використання енергії термічної води / О. П. Руденко, Т. А. Шарун // Збірник матеріалів наукової конференції, присвяченої піонеру космонавтики Ю. В. Кондратюку. – Полтава, 2000. – С. 21–27.

173. Дослідження динаміки політетраметиленоксидних ланцюгів з різними кінцевими групами / О. П. Руденко [та ін.] // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2000. – Вип. 1 (19). – С. 144–146. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

174. Дослідження фізичних властивостей бішофіту / О. П. Руденко [та ін.] // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Полтава,

2000. – Вип. 1 (19). – С. 107–111. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

175. Екскурс в історію фізико-математичного факультету / О. П. Руденко // Імідж сучасного педагога. – 2000. – С. 12–16.

176. Енергія Сонця та її використання / О. Руденко, В. Опришко // Збірник матеріалів наукової конференції, присвяченої піонеру космонавтики Ю. В. Кондратюку. – Полтава, 2000. – С. 18–24.

177. Исследование механизма поглощения звука в дисперсных системах на основе гидротированного и метилированного аеросилов с амиловым спиртом / А. П. Руденко, Я. В. Сперкач // Физика конденсированных сред: тез. докл. VIII республик. конф. студентов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2000. – С. 303–305.

178. Кімната-музей піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка / О. П. Руденко // Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка мовою музейних експонатів. (Нариси про музеї, музейні кімнати, музейні аудиторії) / ред. В. Н. Жук, Н. В. Жигилій. – Полтава, 2000. – С. 63–77.

179. Олександр Дмитрович Засядько (1779–1838) : навч.-метод. посіб. для студ., учнів ст. кл. та вчителів / О. П. Руденко, О. А. Комеліна ; ПДПУ імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – 30 с. – (Полтавці – ракетно-космічній науці).

180. Першопрохідці крилатих ракет / О. П. Руденко // Збірник матеріалів наукової конференції, присвяченої піонеру космонавтики Ю. В. Кондратюку. – Полтава, 2000.

181. Расчет акустических и термодинамических параметров 1,4-бис-трифторметилбензола по результатам акустических измерений / А. П. Руденко, А. В. Бабич, А. М. Хлопов // Физика конденсированных сред : тез. докл. VIII республик. конф. студентов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2000. – С. 16–17.

182. Реологічні властивості ацильованого поліетиленгліколю (ПЕГ-1500) / О. П. Руденко [та ін.] // Екологічні аспекти застосування природних розчинів та мінералів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2000.

183. Розрахунок термодинамічних та акустичних властивостей галоїд-1-нафтоїдних кислот / О. П. Руденко, О. В. Бабич // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : тези доп. V Всеукр. наук. конф. – К., 2000. – С. 183.

184. Схема Місячної траси / О. П. Руденко, В. М. Мокляк // Збірник матеріалів наукової конференції, присвяченої піонеру космонавтики Ю. В. Кондратюку. – Полтава, 2000. – С. 30–36.

185. Хемографія: нові можливості візуалізувати гетерогенні процеси наднизької інтенсивності / О. П. Руденко, О. І. Єлізаров, М. О. Єлізаров // Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики : тези доп. V Всеукр. наук. конф. – К., 2000. – С. 205.

2001

186. Акустические измерения в растворах галоген-1-нафтоидных кислот / А. П. Руденко, А. В. Бабич // Тезисы докл. IX Республик. конф. студентов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2001. – С. 12–13.

187. Динамічне спостереження за рівнем ендотоксикозу у хворих на рак шлунка / О. П. Руденко, О. В. Москаленко, В. І. Мокляк, О. В. Саєнко, О. В. Тимошенко // Матеріали X з'їзду онкологів України. – К., 2001. – С. 121.

188. Дмитро Дмитрович Іваненко / О. П. Руденко // Видатні фізики-полтавці : метод. посіб. – Полтава, 2001.

189. Дослідження акустичних властивостей метоксибензолу / О. П. Руденко, А. М. Хлопов. – К., 2001.

190. Дослідження механізмів поглинання звуку у дисперсній системі на основі аеросил з водою / О. П. Руденко, Я. В. Сперкач // Збірник матеріалів наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрів та студентів фізико-математичного факультету ПДПУ. – Полтава, 2001. – С. 18–23.

191. Дослідження фізичних властивостей галоїд-1-нафтоїдних кислот / О. П. Руденко, О. В. Бабич // Збірник матеріалів наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрів та студентів фізико-математичного факультету ПДПУ. – Полтава, 2001. – С. 6–10.

192. Исследование теплофизических свойств фенола / А. П. Руденко, В. Н. Нестеренко // Тезисы докл. IX Республик. конф. студентов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2001. – С. 221–222.

193. Людина, яка прагнула до зірок / О. П. Руденко, О.А.Комеліна//Історичнапам'ять:наук.зб./ред.:В.О.Пащенко; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – Вип. 1–2. – С. 169–171.

194. Механізм акустичної релаксації у водних розчинах ОДНФ і ОБС / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, Л. М. Ягупольський // М. В. Остроградський – видатний математик, механік і педагог : матеріали міжнар. конф. присвяченої 200-річчю з дня народження М. В. Остроградського, (Полтава, 26–27 верес.

2001 р.) / Ін-т мат. НАН України, Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – С. 62–66.

195. Нерівноважна термодинаміка / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, М. І. Шахпаронов // Проблеми молекулярної теорії рідин : зб. наук. праць / Полтав. держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2001. – Вип. 2 (16). – С. 72–84. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

196. Полтавець Володимир Челомей – творець космічної ракети-носія «Протон» / О. П. Руденко : бесіду вів В. Лис // Робітнича газета. – 2001.

197. Полтавець Іваненко – теоретик будови атомного ядра / О. П. Руденко // Робітнича газета. – 2001. – 18 лип. –С. 4.

198. Продовжувачі ідей Кондратюка / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2001. – С. 3–5.

199. Ракети полтавця Засядька / О. П. Руденко : бесіду вів В. Лис // Робітнича газета. – 2001. – 22 трав. – С. 7.

200. Рассчет термодинамических параметров в октафтортолуоле / А. П. Руденко, А. М. Хлопов // Тезисы докл. IX Республик. конф. студентов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2001. – С. 316–317.

201. Світ шукає, а нам – сам Бог велів / О. П. Руденко // Полтавський вісник. – 2001. – № 36. – С. 5.

202. Явище електромагнітної індукції : метод. посіб. / О. П. Руденко, Г. П. Чепіга. – Полтава, 2001. – 21 с.

203. Acoustic relaxation of liquid poly (tetramethylene oxide) / A. P. Rudenko, Ya. V. Sperkach, A. L. Strybulevych // International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (Kyiv, 14–19 September, 2001). – Kyiv, 2001. – P. 120.

204. Investigation of elastic properties methoxybenzol along a curve of an equilibrium / A. P. Rudenko, A. M. Khlopov // International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (Kyiv, 14–19 September, 2001). – Kyiv, 2001. – P. 126.

2002

205. Акустические спектры полипропиленгликолей и дисперсных систем на их основе / А.П. Руденко, А.В. Бабич, В.Н. Нестеренко // Тез. докладов X Республик. науч. конф. студентов, магистрантов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2002. – С. 20–22.

206. Акустична релаксація в ацельованих поліпропіленгліколях

/ О. П. Руденко, С. О. Сперкач, Я. В. Сперкач, В. І. Рачков // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – Вип. 1 (22). – С. 53–60. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

207. Видатні фізики-полтавці. Микола Леонідович Духов : навч.-метод. посіб. для студ., учнів старших кл. та вчителів / О. П. Руденко ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – 48 с.

208. Використання алгоритмів в процесі розв'язування задач на закон Архімеда : метод. розробка / О. П. Руденко, М. В. Тертичний, Д. Самофалов. – Полтава, 2002.

209. Вязкоупругие свойства полипропиленгликолей и дисперсных систем на их основе / А. П. Руденко, А. В. Бабич, В. Н. Нестеренко // Тез. докладов X Республик. науч. конф. студентов, магистрантов и аспирантов / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2002. – С. 18–20.

210. К определению граничных параметров квантовых состояний материи / А. П. Руденко, В. А. Абламский // Наукові записки Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – С. 4–7. – (Фізико-математичні науки ; Вип. 1(3)).

211. Кондратюк Ю. В. – скарб світової науки (до 105-річниці народження) / О. П. Руденко // Наукові записки Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – С. 3–4. – (Фізико-математичні науки ; Вип. 1(3)).

212. Механізми в'язкої течії розчинів $LiClO_4$ в поліетиленоксиді (ПЕГ – 300 ацилований) / О. П. Руденко, С. О. Сперкач, Я. В. Сперкач, О. В. Саєнко, С. Г. Остапенко // Вопросы химии и химической технологи : науч.-техн. журн. – Днепропетровск, 2002. – № 3 (Спец. вып.). – С. 235–236.

213. Михаил Иванович Шахпаронов / О. П. Руденко, В. С. Сперкач // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – Вип. 1 (22). – С. 160–162. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

214. Основоположник вітчизняного ракетного двигунобудування Валентин Петрович Глушко : навч.-метод. посіб. для студ., учнів старших кл. та вчителів / О. П. Руденко ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – 34 с.

215. Пам'яті видатного математика, механіка і педагога М. В. Остроградського / О. П. Руденко // Історія Полтавського краю. М. В. Остроградський – перший український матема-

тик світового масштабу. – Полтава, 2002. – С. 4–9. – (Сер. 3).

216. Теоретические основы исследования неравновесных процессов / О. П. Руденко, М. І. Шахпаронов, В. С. Сперкач // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – Вип. 1 (22). – С. 20–29. – (Серія «Фізико-математичні науки»).

217. Ультразвуковая спектроскопия сыворотки крови в диагностике уровня интоксикации разного генеза у онкологических больных / А. П. Руденко, А. В. Москаленко, В. И. Мокляк, О. В. Саенко, В. Н. Лукашенко, А. Н. Тимошенко // Material of the first international conference «High medical technologies in XXI century», (Benidorm, Spain, November 2–9, 2002,). – Benidorm, 2002.

2003

218. Акустические спектры дисперсных систем на основе полипропиленгликолей ППГ-425 и аэросила А-300 / А. П. Руденко, В. М. Нестеренко, С. В. Бовсуновский, А. М. Хлопов // Физика конденсированного состояния : тезисы докл. XI республик. науч. конф. студентов, магистров, аспирантов. – Гродно, 2003. – С. 167–170.

219. Акустична спектроскопія біологічних об'єктів / О. П. Руденко, О. В. Москаленко, О. В. Саєнко, В. М. Нестеренко, А. М. Гетало // Фізичні процеси та поля технічних і біологічних об'єктів : матеріали II Всеукр. наук.-техн. конф. / Кременчуцький держ. політех. ун-т. –Кременчук, 2003. – Т. 1, № 4. – С. 138–140.

220. Акустична спектроскопія розчинів $LiClO_4$ у поліпропіленгліколях / О. П. Руденко, С. О. Сперкач, Я. В. Сперкач, Н. С. Клименко, О. В. Саєнко // Український фізичний журнал. – 2003. – Т. 48, № 1. – С. 33–36.

221. Відновлювальні джерела енергії / О. П. Руденко, С. А. Стеценко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 31–35.

222. Вязкоупругие свойства в ряде кремнийорганических соединений / А. П. Руденко // Физика конденсированного состояния : тезисы докл. XI республик. науч. конф. студентов, магистров, аспирантов. – Гродно, 2003. – С. 50–52.

223. Головний конструктор ракетно-космічних систем Михайло Кузьмич Янгель : метод. рекомендації / О. П. Руденко. – Полтава, 2003. – 54 с.

224. Діелектрична спектроскопія рідин в області частот 10 Гц-200 кГц / О. П. Руденко, В. К. Калаптурівський, В. В. Омеліч

// Збірник наукових праць викладачів і студентів / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 3–5.

225. Дослідження впливу ацилювання на фізичні властивості поліпропіленгліколітів / О. П. Руденко, В. К. Калаптуровський, С. О. Сперкач // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип.6 (33). – С. 75–80. – (Фізико-математичні науки).

226. Значення наукової творчості Ф. А. Цандера / О. П. Руденко, С. Коваленко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 28–31.

227. Исследование упругих свойств аспарагина вдоль кривой равновесия / А. П. Руденко, А. В. Москаленко, А. В. Мокляк., В. Н. Нестеренко // Физика конденсированного состояния : тезисы докл. XI республик. науч. конф. студентов, магистров, аспирантов. – Гродно, 2003. – С. 154–156.

228. Кімната-музей піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка в Полтавському державному педагогічному університеті (фізико-математичний факультет) / О. П. Руденко. – Полтава, 2003. – 63 с.

229. Низькочастотна акустична релаксація у концентрованих водних розчинах хлориду нікелю / А. М. Хлопов, О. В. Саєнко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип. 6 (33). – С. 66–72. – (Фізико-математичні науки).

230. Определение релаксационных параметров жидкости с помощью ЭВМ / А. П. Руденко // Физика конденсированного состояния : тезисы докл. XI республик. науч. конф. студентов, магистров, аспирантов. – Гродно, 2003. – С. 21–23.

231. Основні роботи Ю. В. Кондратюка в області ракетно-космічної техніки / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 3–6.

232. Підвищення якості професійної освіти студентів / О. П. Руденко, В. П. Пелипенко // Шляхи оптимізації педагогічної взаємодії у системі викладач–студент в умовах реформування вищої школи : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2003. – С. 97–99.

233. Піонери ракетної техніки: Роберт Ясно-Пельтрі та Генрі Оберт / О. П. Руденко, Л. Кавурко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 17–27.

234. Про практичне значення наукових і технічних пропозицій К. Е. Ціолковського в області ракетної техніки / О. П. Руденко, М. Тертичний // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 6–14.

235. Роберт Хітчінгс Годдард / О. П. Руденко, Г. Козубенко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 14–17.

236. Співдружність викладача та студента і шляхи вдосконалення освіти / О. П. Руденко, В. П. Пелипенко // Шляхи оптимізації педагогічної взаємодії у системі викладач–студент в умовах реформування вищої школи : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2003. – С. 99–101.

237. Спуск і посадка космічних апаратів на планети без атмосфери / О. Руденко, Ю. Матвієнко // Збірник наукових праць викладачів і студентів / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 25–30.

238. Ультразвукова спектроскопія як метод контролю стану рідких середовищ організму людини / О. П. Руденко, В. М. Нестеренко, О. В. Саєнко, О. М. Тимошенко, О. В. Москаленко // Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах : матеріали 10-ї річної міжнар. наук.-техн. конф. – Хмельницьк, 2003. – С.41–43.

239. Цикл лабораторних робіт з молекулярної фізики для студентів фізико-математичного факультету (спеціальність «Математика») : метод. рекомендації / О. П. Руденко. – Полтава, 2003. – 16 с.

2004

240. Адіабатична стисливість водних розчинів нітрату цинку / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, Л. О. Матяш, В. С. Сперкач // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 97–102.

241. Акустичні дослідження водних розчинів хромокислого калію / О. П. Руденко, В. І. Мокляк, А. М. Гетало, О. В. Саєнко, В. К. Калаптурівський // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 6 (39). – С. 56–60. – (Фізико-математичні науки).

242. Акустическая установка для измерения акустических свойств в сыворотке крови / А. П. Руденко, А. В. Бабич, А. М. Хлопов, С. В. Бовсуновський // Физика конденсированного состояния / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2004. – С. 322–325.

243. Генеральний конструктор / О. П. Руденко, С. В. Заводовський // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 152–155.

244. Графічний аналіз даних акустичних вимірювань в середовищі AXUM / О. П. Руденко, О. В. Бабич // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 127–130.

245. Дослідження рівноважних властивостей розчинів хромовокислого калію / О. П. Руденко, В. І. Мокляк, О. В. Саєнко, В. К. Калаптурівський, А. М. Хлопов // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 94–97.

246. Зависимость реологических параметров от температуры в октаметилтрисилоксанах и гептаметилтрисилоксанах / А. П. Руденко, С. В. Бовсуновський, А. М. Гетало, В. М. Нестеренко // Физика конденсированного состояния / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2004. – С. 148–150.

247. Д. Д. Іваненко – видатний фізик-теоретик, педагог (присвячено 100-річчю від дня народження) / О. П. Руденко // Д. Д. Іваненко – видатний фізик-теоретик, педагог : матеріали міжнар. наук. конф., (Полтава, 23–24 верес. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 3–6.

248. Історія створення ракетоносія УР-500 Протон / О. П. Руденко, М. В. Тертичний // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті В. М. Челомея / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 12–15.

249. Исследование акустических свойств альбумина / А. П. Руденко, С. В. Бовсуновський, А. М. Хлопов, А. В. Мокляк // Физика конденсированного состояния / Грод. гос. ун-т. – Гродно, 2004. – С. 134–137.

250. Ю. В. Кондратюк і ГІРД / О. П. Руденко, М. В. Тертичний // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 13–16.

251. Кондратюк Ю. В. і реальність / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 3–5.

252. Космос і невагомість / О. П. Руденко, І. О. Сердюк // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 146–149.

253. Крилаті ракети (до 90-річчя від дня народження конструктора космічних ракет В. М. Челомея) / О. П. Руденко, А. М. Гетало, В. В. Прокопенко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 134–140.

254. Людина, яка прагнула до зірок (Юрій Костянтинович Гулак) / О. П. Руденко, О. А. Комеліна // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 41–43.

255. Міжнародна космічна станція «Альфа» / О. П. Руденко, С. С. Коваленко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті В. М. Челомея / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 9–11.

256. Пам'яті видатного фізика-теоретика, педагога Д. Д. Іваненка / О. П. Руденко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 6 (39). – С. 62–63. – (Фізико-математичні науки).

257. Погляди В. П. Ветчинкіна на діяльність Юрія Васильовича Кондратюка / О. П. Руденко, С. В. Заводовський // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 22–26.

258. Поціновувач краси фізичної науки (Василь Миколайович Заливчий) / О. П. Руденко // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 60–62.

259. Протонно-нейтронна теорія будови ядра Д. Д. Іваненка / О. П. Руденко, С. А. Стеценко // Д. Д. Іваненко – видатний фізик-теоретик, педагог : матеріали міжнар. наук. конф., (Полтава, 23–24 верес. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 63–68.

260. Пульсуючий двигун / О. П. Руденко, С. А. Стеценко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті В. М. Челомея / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 25–29.

261. Роль параболічних дзеркал для одержання електричної енергії / О. П. Руденко, С. А. Стеценко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 5–13.

262. Творець важких танків (до 100-річчя від дня народження конструктора, винахідника М. Л. Духова) / О. П. Руденко, С. В. Бовсуновський // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 134–137.

263. Фізик за покликанням (Олександр Андрійович Побєдоносцев) / О. П. Руденко // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 133–134.

264. Фізик-методист (Сергій Олексійович Березюк) / О. П. Руденко // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 7–10.

265. Формування пізнавального мотиву навчання фізики у студентів вищого технічного закладу освіти / О. П. Руденко, Г. М. Кузьменко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викл., асп., магістрантів і студ. фіз.-мат. ф-ту, (Полтава, 30 берез. 2004 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 140–143.

266. Чижевський О. Л. та Ю. В. Кондратюк: суть та витоки проблеми / О. П. Руденко, С. С. Коваленко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 19–22.

267. Штрихи до портрету вченого (Володимир Олексійович Шутовський) / О. П. Руденко // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 167–169.

2005

268. Головний конструктор ракетно-космічних систем Михайло Кузьмич Янгель : навч.-метод. посіб. / О. П. Руденко / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – 54 с.

269. Дослідження пружних властивостей ортохлортолуолу вздовж кривої рівноваги рідина-пара / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, А. М. Хлопов, А. М. Гетало // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 8 (47). – С. 76–80. – (Фізико-математичні науки).

270. Іван Микитович Францевич – батько радянської порошкової металургії / О. П. Руденко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 8 (47). – С. 80–83. – (Фізико-математичні науки).

271. Контекстне навчання фізики на практичному занятті з теми «Інтерференція електромагнітних хвиль» / О. П. Руденко, Г. М. Кузьменко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту, (Полтава, 29 берез. 2005 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Фіз.-мат. фак-т. – Полтава, 2005. – С. 153–157.

272. Космонавт – професія особлива і дуже складна / О. П. Руденко, В. М. Перевозкін // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 34–37.

273. Космос з його невагомістю, глибоким вакуумом і радіацією / О. П. Руденко. О. В. Хорольський // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 37–40.

274. Космос – різкий перепад температур / О. П. Руденко, В. В. Прокопенко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 40–42.

275. Людина легендарної долі / О. П. Руденко, Л. В. Кавурко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 21–26.

276. Майбутнє енергетики – АЕС / О. П. Руденко, В. М. Перевозкін // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту, (Полтава, 29 берез. 2005 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Фіз.-мат. фак-т. – Полтава, 2005. – С. 168–171.

277. Особливості роботи космонавтів на орбіті / О. П. Руденко, А. М. Зенько // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 31–34.

278. Побєдоносцев Ю. О. – піонер ракетної техніки / О. П. Руденко, С. А. Стеценко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту, (Полтава, 29 берез. 2005 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Фіз.-мат. фак-т. – Полтава, 2005. – С. 172–178.

279. Принципи модульного навчання студентів / О. П. Руденко, В. П. Пелипенко, О. В. Пелипенко, О. А. Губачова // Шляхи упровадження нових форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи та шкалу ECTE : тези навч.-метод. конф. / ВДНЗУ УМСА. – Полтава, 2005. – С. 68.

280. Проблеми і перспективи ядерної енергетики / О. П. Руденко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту, (Полтава, 29 берез. 2005 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Фіз.-мат. фак-т. – Полтава, 2005. – С. 99–103.

281. Роль чоловічої гімназії № 2 в становленні особистості Ю. В. Кондратюка (О. Г. Шаргея) / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 3–4.

282. Формування пізнавального інтересу студентів на лабораторних заняттях з фізики / О. П. Руденко, Т. Ю. Рижкова, Г. М. Кузьменко // Особистісно-орієнтоване навчання математики: сьогодення і перспективи : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 6–7 груд. 2005 р.) / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 241–243.

283. Чому людина летить у космос? / О. П. Руденко, С. А. Стеценко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 26–31.

284. Шлях до зірок Всесвіту / О. П. Руденко, А. М. Зенько // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту, (Полтава, 29 берез. 2005 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Фіз.-мат. фак-т. – Полтава, 2005. – С. 164–168.

285. Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей): філософія життя і творчості як спосіб досягнення істини / О. П. Руденко,

Н. К. Кочерга // Слов'янський збірник. – Полтава, 2005. – Вип. 4. – С. 251–267.

286. Features of conductance of feeble water solutions in heterosystems and visualization of corrosion processes / О. П. Руденко, М. О. Єлізаров, В. В. Богобоящий // 3rd International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (May 27–31, 2005). – Kyiv, 2005. – P. 124.

287. Study of processes of micellar formation in aqueous solutions of surfactants / О. П. Руденко, В. С. Сперкач, С. А. Теренчук, А. К. Дорош // 3rd International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (May 27–31, 2005). – Kyiv, 2005. – P. 154.

288. The investigation of nickel chloride aqueous solutions with the help of the method of acoustic spectroscopy / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, А. М. Хлопов, А. М. Гетало, В. К. Калаптуровський // 3rd International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (May 27–31, 2005). – Kyiv, 2005. – P. 151.

2006

289. 75 років кафедрі загальної фізики / О. П. Руденко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – С. 91–95.

290. Вибрані питання фізики : навч. програма / О. П. Руденко. – Полтава : ПДПУ, 2006. – 5 с.

291. Експериментальна фізика : навч. програма / О. П. Руденко / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка.. – Полтава : ПДПУ, 2006. – 5 с.

292. Пам'яті видатного фізика-теоретика, педагога Д. Д. Іваненка / О. П. Руденко // Інформаційний вісник Академії наук Вищої школи України. – 2006. – № 1 (47). – С. 70–71.

293. Поширення звуку в середовищі : навч.-метод. посіб. / О. П. Руденко / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПДПУ, 2006. – 152 с.

294. Про розвиток ідей Кондратюка в сучасній космонавтиці / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячені пам'яті Ю. В. Кондратюка / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – С. 3–5.

295. Ультразвукова діагностика в медицині / О. П. Руденко // Інформаційний вісник Академії наук Вищої школи України. – 2006. – № 2 (48). – С. 93–97.

2007

296. Акустична релаксація у фторпохідних метоксибензолу / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, А. М. Хлопов, О. В. Хорольський // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 115–116.

297. Акустична спектроскопія водних розчинів поліетиленоксиду / О. П. Руденко, О. В. Саєнко, В. В. Прокопенко // XI українська конференція з високомолекулярних сполук : тези доповідей / ДВНЗ «УДХТУ». – Дніпропетровськ, 2007. – С. 56–57.

298. Вивчення пружних властивостей рідин з гідроксильною групою / О. П. Руденко, С. А. Стеценко, Л. Г. Дзюба, А. М. Гетало, Ю. М. Йосипенко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 119–121.

299. Використання енергії Сонця / О. П. Руденко, Л. О. Матяш // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 144–148.

300. Використання фізичних методів дослідження в медицині / О. П. Руденко, О. В. Хорольський, В. В. Бакай // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 152–155.

301. Дослідження рівноважних властивостей гідроксильних похідних ментану / О. П. Руденко, А. М. Гетало, А. М. Хлопов, В. В. Прокопенко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 1987. – С. 117–119.

302. Застосування фотоплівки для візуалізації гетерогенних реакцій надлишкових інтенсивностей / О. П. Руденко, О. І. Єлізаров, М. О. Єлізаров // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии. Физика. Биофизика – 2007 : материалы 3-ей Всеукр. науч.-техн. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых, (Севастополь, 23–27 апр. 2007 г.) / Севастопольский нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2007. – С. 597–600.

303. Исследование вязко-упругих свойств метоксибензола / А. П. Руденко, А. М. Хлопов, А. В. Бабич // Состояние и перспективы развития электротехнологии : тезисы докл. междунар. науч.-техн. конф. / Иванов. гос. энергетический ун-т. – Иваново, 2007. – С. 136–137.

304. Кондратюк-Шаргей Ю. В. – інженер-винахідник / О. П. Руденко // Кондратюківські читання, присвячені українському вченому-винахіднику, піонеру теоретичної космонавтики Юрію Кондратюку / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 18–19.

305. Космічна тема у сучасній освіті: особистості, події, факти / О. П. Руденко, В. А. Смирнов. – Полтава : Техсервіс, 2007. – 225 с.

306. Орбіти головного конструктора / О. П. Руденко // Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 2007. – С. 4–8.

307. Особистий вклад С. П. Корольова в практику космонавтики / О. П. Руденко, В. В. Бакай, А. М. Зенько // Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 2007. – С. 9–12.

308. Особливості електропровідності дисперсних систем вологого ґрунту / О. П. Руденко, О. І. Єлізаров, М. О. Єлізаров // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2007. – Вип. 2. – С. 371–377. – (Фізико-математичні науки).

309. Сузір'я Михайла Янгеля (присвячується 95-річчю від дня народження академіка Михайла Янгеля) / О. П. Руденко, Т. В. Герасименко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 149–151.

310. Ультразвукова діагностика в медицині / О. П. Руденко // Проблеми фізико-математичної і технічної освіти і науки України в контексті євроінтеграції : зб. наук. праць за матеріалами наук.-метод. конф. «Вища освіта–2006» / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К., 2007. – С. 277–280.

2008

311. Багатоступенева ракета: від ідеї до сьогодення / Т. В. Герасименко, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 25–29.

312. Вклад Годдарда й Есно-Пельтрі у теоретичні засади міжпланетних польотів / О. А. Бобир, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 10–14.

313. Газові дихальні суміші у космонавтиці / О. В. Хорольський, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 30–32.

314. Домашні тематичні роботи. Кінематика / О. П. Руденко, В. М. Сучкова, В. П. Чепіга, О. В. Назаренко. – Гадяч, 2008. – 32 с.

315. Дослідження в'язких властивостей мінерального масла АМГ-10 / О. П. Руденко, В. В. Прокопенко, А. Янко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 107–108.

316. Дослідження в'язкості і густини силоксанів в інтервалі температур 293-363 К / О. П. Руденко, В. Савісько, Д. В. Корнійко // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 121–122.

317. Дослідження пружних властивостей фенілтрифторметилсульфіду вздовж кривої рівноваги / О. П. Руденко, А. М. Хлопов // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – К., 2008. – № 3. – С. 264–266. – (Фізико-математичні науки).

318. Дослідження сополімеру-3 методом акустичної спектроскопії / О. П. Руденко, О. В. Хорольський, О. Приймак // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 105–106.

319. Дослідження швидкості ультразвуку у вуглеводневих рідинах / О. П. Руденко, А. М. Гетало, М. Момот // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 112–114.

320. Історія, сьогодення і перспективи розвитку ракетного палива / Т. А. Лучинська, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 21–25.

321. Його народила полтавська земля / О. П. Руденко, О. В. Хорольський, А. М. Гетало // Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ.

конф., (Полтава, 30–31 жовт. 2008 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 127–130.

322. **Кондратюк і Ціолковський – подвійна зоря вітчизняної космонавтики** / О. І. Сіряк, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 18–20.
323. **Костянтин Ціолковський та його космічні формули** / О. П. Руденко, В. А. Смирнов. – Полтава : Техсервіс, 2008. – 196 с. – (Фізика для всіх).
324. **Над чим думають фізики** / О. П. Руденко // Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 30–31 жовт. 2008 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 4–7.
325. **Нанотехнології в космосі. Космічний ліфт** / І. В. Сухопаров, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 43–47.
326. **О температурной зависимости коэффициента сдвиговой вязкости фенилтрифторметилсульфида** / А. П. Руденко, А. М. Хлопов, А. В. Хорольский // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии «БФФХ – 2008» : материалы IV Всеукр. науч.-техн. конф., (Севастополь, 21–26 апр. 2008 г.) / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2008. – С. 79–82.
327. **Психологічні аспекти перебування у космосі** / В. О. Крицький, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 37–42.
328. **Реологічні властивості поліметилсилоксану-5** / О. П. Руденко, С. А. Стеценко, О. Бобир // Наукові записки : матеріали звітної наук. конф. викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 111–112.
329. **Творчий пошук та життєві парадигми Юрія Кондратюка** / В. П. Солод, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 15–17.
330. **Фізико-хімічні проблеми кріобіології** / О. П. Руденко, О. В. Хорольський // Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 30–31 жовт. 2008 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008.– С. 44–48.
331. **Фізіологія людини в космічному польоті** / Р. А. Ніязов, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 33–36.

332. Юрій Кондратюк – планета Місяць / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2008. – С. 3–4.

333. About temperature dependence of shear viscosity coefficient of phenyldifluoridemethylsulphate / A. Rudenko, O. Saienko, A. Khlopov, A. Khorolskiy // 4rd International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (May 23–26, 2008). – Kyiv, 2008. – P. 50.

334. Research of balanced properties of some fluorine aromatic connections / A. Rudenko, A. Khlopov, S. Stetsenko, V. Procopenko // 4rd International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (May 23–26, 2008). – Kyiv, 2008. – P. 51.

335. The research of speed velocity in fluovine phenilmethylsulphide / A. Rudenko, A. Khlopov, O. Saienko, A. Getalo // 4rd International Conference PHYSICS OF LIQUID MATTER: MODERN PROBLEMS, (May 23–26, 2008). – Kyiv, 2008. – P. 52.

2009

336. „Бачите над елеватором Місяць? Я полечу туди» (Ю. Кондратюк) / О. П. Руденко, Т. А. Лучинська // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2009. – С. 40–43.

337. Геотермальна енергетика / О. П. Руденко, С. Є. Швачко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2009. – С. 60–65.

338. Деякі питання електродинаміки шкільного курсу фізики : метод. посіб. для учнів шкіл і студ. фіз.-мат. ф-ту / В. П. Чепіга, О. П. Руденко ; Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : Рибалка Д.Л., 2009. – 104 с.

339. Дослідження рівноважних властивостей рідких фторзаміщених фенілметилсульфону / А. М. Хлопов, О. П. Руденко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – № 10. – С. 48–50. – (Серія: Фізика).

340. Звіт про науково-дослідну роботу «Акустичні дослідження молекулярних процесів у сироватці крові, які модулюють процеси життя людини, хворої на онкологічні захворювання» / О. П. Руденко [та ін.] ; М-во освіти і науки України. – К., 2009. – 30 с. – Деп. в УкрІНТЕІ №0209U008303.

341. Исследование равновесных свойств жидких фторпроизводных фенилметилсульфата / А. В. Хорольский, С. А. Стеценко, А. П. Руденко // Естественные науки и современность: проблемы и перспективы исследований : материалы

I Всеросс. науч.-практ. (заочная) конф., (Москва, 1–30 сент. 2009 г.). – М., 2009. – Вып. 1. – С. 115–118.

342. **Исследование сдвиговой и объемной вязкости фторпроизводных фенилметилсульфида** / А. В. Хорольский, А. М. Хлопов, А. П. Руденко // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии «БФФХ-2009» : материалы V Междунар. науч.-техн. конф., (Севастополь, 21–25 апр. 2009 г.) / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2009. – С. 40–43.

343. **Кондратюк Ю. В. про гіроскопічні стабілізатори** / О. П. Руденко, О. В. Хорольський // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2009. – С. 36–39.

344. **Космізм у творчості Ю. В. Кондратюка (О. Г. Шаргея)** / О. П. Руденко, О. О. Передерій // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2009. – С. 49–51.

345. **Механізм в'язкої течії мезитилену** / О. В. Хорольський, А. М. Гетало, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – С. 118–120.

346. **О температурной зависимости акустических параметров фенилдифторметилсульфида** / А. П.Руденко, О. В. Саенко, А. В. Хорольский // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии «БФФХ-2009» : материалы V междунар. науч.-техн. конф., (Севастополь, 21–25 апр. 2009 г.) / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2009. – С. 36–39.

347. **Про температурну залежність модуля пружності та його зв'язок з теплотою пароутворення в рідких органічних теплоносіях** / О. В. Приймак, О. А. Бобир, Д. В. Корнійко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – С. 110–111.

348. **Рівноважні властивості ароматичних з'єднань** / В. В. Прокопенко, С. А. Стеценко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. ф-ту / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – С. 127–129.

349. **Розвиток ракетної техніки в Україні** / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2009. – С. 3–5.

350. Роль Ю. В. Кондратюка у розвитку радянської ракетної техніки / О. П. Руденко, О. І. Сіряк // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2009. – С. 29–32.

351. Сучасні підходи до постановки фізичних експериментів / Я. Ю. Дима, О. П. Руденко, О. В. Саєнко // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського нац. університету імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 15: Управління якістю підготовки майбутніх учителів фізики та трудового навчання. – С. 132–135. – (Серія педагогічна).

352. Фізика-7 : практичний курс / О. П. Руденко, В. С. Смирнов, М. М. Касьяненко : посібник для самостійної роботи та самоконтролю учнів 7 класу. – Полтава : Техсервіс, 2009. – 260 с. – (Шкільна бібліотека)

353. Research of balanced properties of aromatic compounds with atoms of fluorine / A. P. Rudenko, A. V. Khorolskiy, A. N. Getalo // Abstracts of the XVII International Conference on Chemical Thermodynamics in Russia: In 2 Volumes; Vol. 2. – Kazan: Innovations Publishing House „Butlerov Heritages» Ltd, 2009. – P. 131.

2010

354. Акустическая спектроскопия водных растворов L- и D-арабинозы / А. П. Руденко, А. В. Хорольский, О. В. Саенко // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии. БФФХ-2010 : в 2 т. Т. 2. Биофизика и биофизическая медицина : материалы VI междунар. науч.-техн. конф. / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2010. – С. 45–48.

355. Акустические свойства фторированных фенилметилсульфатов / А. М. Хлопов, А. В. Хорольский, А. П. Руденко // Ультразвук и термодинамические свойства вещества : сб. науч. тр. : материалы II Междунар. науч. конф. «Актуальные проблемы молекулярной акустики и теплофизики» / Курский гос. ун-т. – Курск, 2010. – Вып. 37. –С. 80–83.

356. Акустичні властивості ментолу в рідкій фазі / О. В. Хорольський, С. А. Стеценко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (до 100-річчя від дня народження Миколи Федоровича Гур'єва) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2010. – С. 137–139.

357. Акустичні дослідження розчинів деяких галоїд-1-нафтоїдних кислот / О. П. Руденко, В. В. Прокопенко, О. В. Хорольський // Фізика конденсованих високомолекуляр-

них систем : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітарний ун-т. – Рівне, 2010. – Вип. 14. – С. 36–39.

358. Біомедичні дослідження полімерів / О. П. Руденко, О. В. Хорольський // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2010. – С. 41–44.

359. Боголюбов М. М. та поступ фізико-математичної думки XX століття / О. П. Руденко, О. В. Хорольський // Питання історії науки і техніки. – 2010. – № 1 (13). – С. 41–46.

360. Вязкие и оптические свойства октафторпентанола-1 / А. П. Руденко, А. Н. Гетало, А. В. Хорольский // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии. БФФХ-2010 : в 2 т. Т. 1. Общие вопросы физики и химии : материалы VI Междунар. науч.-техн. конф. / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2010. – С. 48–51.

361. Дослідження акустичних властивостей нафталіну / О. П. Руденко, А. М. Гетало, О. В. Хорольський // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (до 100-річчя від дня народження Миколи Федоровича Гур'єва) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2010. – С. 152–153.

362. Дослідження швидкості поширення ультразвуку у фторпохідних метоксибензолу на лінії насичення / О. П. Руденко, С. А. Стеценко, О. В. Хорольський, А. М. Гетало // Фізика конденсованих високомолекулярних систем : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітарний ун-т. – Рівне, 2010. – Вип. 14. – С. 31–34.

363. Із когорти достойників полтавських математиків Ліхін Володимир Васильович / О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (до 100-річчя від дня народження Миколи Федоровича Гур'єва) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2010. – С. 125–126.

364. Изучение упругих свойств фторированных спиртов вдоль кривой равновесия / А. Н. Гетало, О. В. Саенко, А. П. Руденко, А. В. Хорольский // Ультразвук и термодинамические свойства вещества : сб. науч. тр. : материалы II Междунар. науч. конф. «Актуальные проблемы молекулярной акустики и теплофизики» / Курский гос. ун-т. – Курск, 2010. – Вып. 37. – С. 54–57.

365. Исследование температурной зависимости вязкости фторпроизводных фенилметилсульфида / А. П. Руденко, С. А. Стеценко, А. М. Хлопов, А. В. Хорольский // Физика конденсированного состояния : тезисы докладов XVIII республик.

науч. конф. аспирантов, магистрантов и студентов, (Гродно, 21–23 апр. 2010 г.) / Грод. гос. ун-т имени Янки Купалы. – Гродно, 2010. – С. 230–232.

366. Исследование упругих свойств фенилдифторметилсульфида вдоль кривой равновесия / С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко, А. П. Руденко // Ультразвук и термодинамические свойства вещества : сб. науч. тр. : материалы II междунар. науч. конф. «Актуальные проблемы молекулярной акустики и теплофизики» / Курский гос. ун-т. – Курск, 2010. – Вып. 37. – С. 76–79.

367. Механизм вязкого течения водных растворов арабинозы / А. П. Руденко, С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко // Актуальные вопросы теоретической и прикладной биофизики, физики и химии. БФФХ-2010 : в 2 т. Т. 2. Биофизика и биофизическая медицина : материалы VI Междунар. науч.-техн. конф. / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2010. – С. 48–51.

368. Механізм в'язкої течії деяких фтор заміщених аліфатичних спиртів / О. П. Руденко, С. А. Стеценко, А. М. Гетало // Фізика конденсованих високомолекулярних систем : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітарний ун-т. – Рівне, 2010. – Вип. 14. – С. 34–36.

369. О механизме вязкого течения фторпроизводных фенилметилсульфона / А. П. Руденко, С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко, А. В. Хорольский // Физика конденсированного состояния : тезисы докладов XVIII республик. науч. конф. аспирантов, магистрантов и студентов, (Гродно, 21–23 апр. 2010 г.) / Грод. гос. ун-т имени Янки Купалы. – Гродно, 2010. – С. 187–189.

370. Олександр Дмитрович Засядько – видатний конструктор бойових ракет / О. П. Руденко // Питання історії науки і техніки. – 2010. – № 2 (14). – С. 64–69.

371. Особливості температурної залежності кінематичної зсувної в'язкості фторпохідних бензолу / М. П. Маломуж, О. П. Руденко, А. М. Хлопов, Л. М. Ягупольський // Український фізичний журнал. – 2010. – Т. 55, № 3. – С. 283–288.

372. Применение эмпирических уравнений температурной зависимости вязкости к фторпроизводным метоксибензола / А. П. Руденко, С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко, А. В. Хорольский // Физика конденсированного состояния : тезисы докладов XVIII республик. науч. конф. аспирантов, магистрантов и студентов, (Гродно, 21–23 апр. 2010 г.) / Грод. гос. ун-т имени Янки Купалы. – Гродно, 2010. – С. 204–206.

373. **Про механізм в'язкої течії в дифенілметані** / В. В. Прокопенко, А. М. Гетало, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (до 100-річчя від дня народження Миколи Федоровича Гур'єва) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2010. – С. 137–139.
374. **Реологічні властивості нафталіну** / С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (до 100-річчя від дня народження Миколи Федоровича Гур'єва) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2010. – С. 149–151.
375. **Реологічні та оптичні властивості 2,2,3,3-тетрафторпропанолу-1** / О. П. Руденко, О. В. Хорольський, А. М. Гетало, О. В. Саєнко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2010. – № 1. – С. 223–227. – (Фізико-математичні науки).
376. **Слово про вчителя** / О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (до 100-річчя від дня народження Миколи Федоровича Гур'єва) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2010. – С. 3–5.
377. **Сонячна ракета Кондратюка** / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2010. – С. 3–5.
378. **Спосіб організації експерименту з фізики Пат. України на корисну модель № 48113 МПК (2006) G09F 27/00 G10H 1/00.** / Дима Я.Ю., Саєнко О.В., Руденко О.П. – № u200908875; заявл. 25.08.2009; опубл. 10.03.2010, бюл. № 5.
379. **Україні – космічне майбутнє** / О. П. Руденко, Р. С. Ярамішян // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2010. – С. 30–33.
380. **Behavior of Shear and Volume Viscosity of Fluorsne Substituted Phenylmethylsulfones** / A. P. Rudenko, V. V. Procopenko, A. M. Khlopov // Abstracts of the 5th International Conference «Physics of Liquid Matter: Modern Problems», (May 21-24, 2010). – Kyiv, 2010. – P. 50.
381. **Dependence of Elastic Properties of Liquids as a Result of Introduction of Fluorine Atoms to Molecule of Aromatic Compound** / A. P. Rudenko, O. V. Saienko, A. V. Khorolskiy // Abstracts of the 5th International Conference «Physics of Liquid Matter: Modern Problems», (May 21-24, 2010). – Kyiv, 2010. – P. 63.

382. Mechanism of Viscous Flow in Fluorine-substituted Toluenes // A. Rudenko, S. Stetsenko, A. Getalo // Abstracts of the 5th International Conference «Physics of Liquid Matter: Modern Problems», (May 21-24, 2010). – Kyiv, 2010. – P. 62.

2011

383. Акустические спектры водных растворов L-аспарагина / А. П. Руденко, О. В. Саенко, А. В. Хорольский // Актуальні питання біологічної фізики та хімії: БФФХ-2011 : матеріали VII Міжнар. наук.-техн. конф., (Севастополь, 26–30 квіт. 2011 р.) / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2011. – С. 179–181.

384. В'язкопружні властивості АСВ-6 / О. П. Руденко, С. В. Пархомчук // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 175–176.

385. В'язкопружні та термодинамічні характеристики дифенілметану / О. П. Руденко, О. В. Хорольський, О. В. Саєнко // Актуальні проблеми прикладної фізики : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. / Севастопольський нац. ун-т ядерної енергії та промисловості. – Севастополь, 2011. – С. 157–159.

386. Дослідження зсувної та об'ємної в'язкості фторпохідних толуолу / О. П. Руденко, О. В. Хорольський, А. М. Гетало // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 181–183.

387. Исследование упругих свойств масел западносибирских нефтей / С. А. Стеценко, А. В. Хорольский, В. В. Прокопенко, А. П. Руденко // Физика конденсированного состояния : тезисы докладов XIX Республик. науч. конф. аспирантов, магистрантов и студентов, (Гродно, 19–20 апр. 2011 г.) / Гродненский гос. ун-т имени Янки Купалы. – Гродно, 2011. – С. 209–211.

388. Механизм вязкого течения в водных растворах аспарагина / А. П. Руденко, С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко // Актуальні питання біологічної фізики та хімії: БФФХ-2011 : матеріали VII Міжнар. наук.-техн. конф., (Севастополь, 26–30 квіт. 2011 р.) / Сев. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2011. – С. 181–183.

389. Міркування Кондратюка про польоти на Місяць і Марс із Землі і міжпланетної бази / С. М. Юрченко, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2011. – С. 17–19.

390. На благо людей / О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2011. – С. 3–9.

391. Остроградський М. В. та думки про механіку / О. П. Руденко // Науково-педагогічна спадщина Михайла Остроградського і сучасні проблеми освіти : матеріали XI Всеукр. пед. читань, присвячених пам'яті М. В. Остроградського, (Полтава, 26–27 верес. 2011 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 21–24.

392. Про механізм в'язкої течії в одноатомних спиртах / О. П. Руденко, Р. О. Саєнко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 221–222.

393. Равновесные свойства жидкого фенола / А. Н. Гетало, А. В. Хорольский, С. А. Стеценко, А. П. Руденко // Физика конденсированного состояния : тезисы докладов XIX Республик. науч. конф. аспирантов, магистрантов и студентов, (Гродно, 19–20 апр. 2011 г.) / Гродненский гос. ун-т имени Янки Купалы. – Гродно, 2011. – С. 120–122.

394. Реологічні властивості парахлорбензотрифториду / С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 190–192.

395. Роль хімії в розвитку ракетобудування / О. В. Хорольський, О. П. Руденко // Матеріали Всеукраїнських читань, присвячених пам'яті Ю. В. Кондратюка. – Полтава, 2011. – С. 36–38.

396. Температурна залежність модуля пружності о-нітрофенолу / С. А. Стеценко, О. П. Руденко, А. М. Гетало, В. В. Прокопенко // Актуальні проблеми прикладної фізики : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. / Севастопольський нац. ун-т ядерної енергії та промисловості. – Севастополь, 2011. – С. 155–156.

397. Установка для вимірювання діелектричних властивостей рідин у діапазоні частот 10 Гц – 100 кГц / О. П. Руденко, Р. С. Ярамішян, А. М. Гетало // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 184–185.

398. Фізика – це моє життя / О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 129–130.

399. Ювілей музейника, історика, краєзнавця / О. П. Руденко // Край. – 2011. – № 90. – С. 20 ; Село полтавське. – 2011. – № 38. – С. 9.

2012

400. Акустичні властивості дифенілзаміщених органічних сполук / Олексій Хорольський, Олександр Руденко, Сергій Стеценко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2012. – С. 157–159.

401. Вивчення активаційних параметрів в'язкої течії фтор похідних метоксибензолу / Олександр Руденко, Андрій Хлопов // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2012. – С. 154–156.

402. Вязкоупругие свойства ПЭГ-300 и ПЭГ-1500 / А. П. Руденко, А. В. Хорольский, С. А. Стеценко, А. М. Тютюнник // Ультразвук и термодинамические свойства вещества : сб. науч. тр. : материалы II междунар. науч. конф. «Актуальные проблемы молекулярной акустики и теплофизики» / Курский гос. ун-т. – Курск, 2012. – Вып. 38. – С. 83–85.

403. Вязкоупругие свойства водных растворов альбумина / А. П. Руденко, О. В. Хорольский, О. В. Саенко, А. Н. Гетало // Актуальні питання біологічної фізики та хімії. БФФХ-2012 : матеріали VIII міжнар. наук.-техн. конф., (Севастополь, 23–27 квіт. 2012 р.) / Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2012. – С. 117–118.

404. Густина, в'язкість та швидкість поширення звуку в плазмозамінних препаратах на основі багатоатомних спиртів / О. П. Руденко, Р. О. Саєнко, О. В. Саєнко, О. В. Москаленко // Актуальні питання біологічної фізики та хімії. БФФХ-2012 : матеріали VIII міжнар. наук.-техн. конф., (Севастополь, 23–27 квіт. 2012 р.) / Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2012. – С. 240–242.

405. Дослідження пружних властивостей полтавського бішофіту / О. П. Руденко, А. М. Хлопов, О. В. Хорольський // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2012. – № 14. – С. 41–42. – (Серія: Фізика).

406. Дослідження пружних властивостей у системі аеросил – поліпропіленгліколь-425 вздовж кривої рівноваги / Олександр Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2012. – С. 188–190.

407. Исследование механизма вязкого течения изомолярных растворов некоторых галоид-1-нафтойных кислот / А. П. Руденко, А. В. Хорольский, В. В. Прокопенко,

Р. О. Саенко // Сучасні проблеми фізики, хімії та біології «ФізХімБіо–2012» : матеріали І Міжнар. наук.-техн. конф., (Севастополь, 28–30 листоп. 2012 р.) / Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2012. – С. 58–60.

408. Механизм вязкого течения водных растворов солей $Mg(NO_3)_2$ и $Zn(NO_3)_2$ / Л. А. Матяш, А. П. Руденко, А. В. Хорольский, С. А. Стеценко // Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. – Гродно, 2012. – № 3 (136). – С. 92–97. – (Серыя 2. Матэматыка. Фізіка. Інфарматыка, вылічальная тэхніка і кіраванне).

409. Механизм вязкого течения некоторых фторированных ароматических соединений / А. П. Руденко, О. В. Саенко, А. В. Хорольский, А. Н. Хлопов // Ультразвук и термодинамические свойства вещества : сб. науч. тр. : материалы II междунар. науч. конф. «Актуальные проблемы молекулярной акустики и теплофизики» / Курский гос. ун-т. – Курск, 2012. – Вып. 38. – С. 86–89.

410. Михайло Кузьмич Янгель – головний конструктор ракетно-космічних систем (до 100-річчя від дня народження) / Олександр Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фіз.-мат. фак-ту / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2012. – С. 113–117.

411. О механизме вязкого течения минерального масла АСВ-6 / В. В. Прокопенко, С. А. Стеценко, А. В. Хорольский, А. П. Руденко, А. М. Хлопов // Физика конденсированого состояния : сб. науч. ст. : в 2 ч. Ч. 1 / Грод. гос. ун-т им. Я. Купалы. – Гродно, 2012. – С. 244–247.

412. Температурная зависимость физических свойств полиметилсилоксанов / С. А. Стеценко, А. В. Хорольский, В. В. Прокопенко, А. П. Руденко, А. Н. Гетало // Физика конденсированого состояния : сб. науч. ст. : в 2 ч. Ч. 1 / Грод. гос. ун-т им. Я. Купалы. – Гродно, 2012. – С. 285–288.

413. Упругие свойства некоторых дифенилзамещенных органических соединений / А. В. Хорольский, С. А. Стеценко, В. В. Прокопенко, А. П. Руденко, И. В. Лапека // Физика конденсированого состояния : сб. науч. ст. : в 2 ч. Ч. 1 / Грод. гос. ун-т им. Я. Купалы. – Гродно, 2012. – С. 314–317.

414. Энергетические характеристики активации вязкого течения водных растворов креатина / А. В. Приходько, А. П. Руденко, А. В. Хорольский, И. В. Лапека // Актуальні питання біологічної фізики та хімії. БФФХ-2012 : матеріали VIII міжнар. наук.-техн. конф., (Севастополь, 23–27 квіт. 2012 р.) / Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь, 2012. – С. 119–120.

415. Acoustical Researches of Liquid Polyethyleneglycols / Ya. Sperkach, A. Khorolskiy, S. Stetsenko, A. Rudenko // POLYSOLVAT-9: 9th International IUPAC Conference on Polymer-Solvent Complexes & Intercalates, (11-14 September 2012, Kiev, Ukraine). – P. 94.

416. Structure of PEG Aqueous Solutions Based on Acoustic Experimental Data / A. Khorolskiy, A. Khlopov, A. Getalo, A. Rudenko // POLYSOLVAT-9: 9th International IUPAC Conference on Polymer-Solvent Complexes & Intercalates, (11-14 September 2012, Kiev, Ukraine). – P. 68.

2013

417. Акустичні та в'язкопружні властивості апротонних органічних розчинників / О. В. Хорольський, О. П. Руденко, О. В. Саєнко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.: Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 154–156.

418. Вивчення активаційних параметрів в'язкої течії ароматичних вуглеводнів / І. В. Найко, С. А. Стеценко, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.: Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 182–184.

419. Властивості толуолу, метоксибензолу та їх фторпохідних / С. А. Стеценко, О. П. Руденко, А. М. Хлопов // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.: Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 157–159.

420. Влияние молекулярного строения на упругие свойства органических растворителей / А. П. Руденко, А. В. Хорольский, С. А. Стеценко // Физика конденсированного состояния : материалы XXI междунар. науч.-практ. конф. аспир., магист. и студ., (Гродно, 18–19 апр. 2013 г.) / Гродненский гос. ун-т им.Я.Купалы;редкол.:Г.А.Хацкевич(гл.ред.)идр.–Гродно,2013.– С. 142–144.

421. В'язко-пружні властивості нафтових масел типу V для двигунів внутрішнього згорання / С. М. Положишник, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.:

Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 239–240.

422. Вязкостные свойства полиметилсилоксанов / А. П. Руденко, С. А. Стеценко, А. В. Хорольский, В. В. Прокопенко // Физика конденсированного состояния : материалы XXI междунар. науч.-практ. конф. аспир., магист. истуд., (Гродно, 18–19 апр. 2013 г.) / Гродненский гос. ун-т им. Я. Купалы ; редкол.: Г. А. Хацкевич (гл. ред.) и др. – Гродно, 2013. – С. 137–139.

423. Діелектричні властивості деяких аліфатичних спиртів / О. М. Займак, А. І. Шпіка, О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.: Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 175–176.

424. До ювілею університету / О. П. Руденко // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.: Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 142–146.

425. Дослідження пружних і в'язких властивостей рідкого полімеру ПМС-6 / Л. В. Найко, О. П. Руденко, О. В. Хорольський // Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; редкол.: Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. – Полтава, 2013. – С. 179–181.

426. О механизме в'язкого течения в ортохлортолуоле / А. П. Руденко, А. М. Хлопов, И. В. Лапека // Физика конденсированого состояния : материалы XXI междунар. науч.-практ. конф. аспир., магист. и студ., (Гродно, 18–19 апр. 2013 г.) / Гродненский гос. ун-т им. Я. Купалы ; редкол.: Г. А. Хацкевич (гл. ред.) и др. – Гродно, 2013. – С. 124–126.

427. Термодинамические характеристики вязкого течения некоторых фторированных спиртов / А. П. Руденко, А. Н. Гетало, Р. О. Саенко // Физика конденсированого состояния : материалы XXI междунар. науч.-практ. конф. аспир., магист. и студ., (Гродно, 18–19 апр. 2013 г.) / Гродненский гос. ун-т им. Я. Купалы ; редкол.: Г. А. Хацкевич (гл. ред.) и др. – Гродно, 2013. – С. 65–67.

РЕЦЕНЗІЇ НА МОНОГРАФІЇ, ПІДРУЧНИКИ, МЕТОДИЧНІ ПОСІБНИКИ, НАУКОВІ СТАТТІ ТА НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

Рецензії на монографії

1. Спектроскопія залишкових променів / Є. Ф. Венгер, О. В. Мельничук, Ю. А. Пасічник. – К. : Наук. думка, 2001. – 191 с. (Висунута на здобуття премії НАН України імені І. Пулюя.)
2. Вовк Л. І. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів на основі методу аналогії у навчанні фізики / Л. І. Вовк. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 99 с.
3. Рідкофазна епітаксія в системі Pb-Sn-Te-Se. – Кіровоград, 2010. – 105 с.
4. Електрохімічноактивні частки та багатоелектронний перенос заряду у вольтфраматовмісних розчинах / В. В. Соловйов, Л. О. Черненко. – Полтава : ПНТУ, 2009. – 159 с.

Підручники і навчальні посібники

1. Чолпан П. П. Основи фізики : навч. посіб. / П. П. Чолпан. – К. : Вища школа, 1995. – 488 с.
2. Костоглод К. Д. Основи інформатики та комп'ютерної техніки / К. Д. Костоглод, А. П. Злосчастьєв, А. В. Калініченко. – Полтава : ПДАА, 2001. – 131 с.
3. Койшева Л.І. Твердонасінність і методи її усунення в насінні бобових трав.
4. Колієнко А. Г. Термодинаміка та теоретичні основи теплотехніки / А. Г. Колієнко. – Полтава : ПНТУ, 2008. – 134 с.
5. Куликовський С. Г. Фізика. Вибрані розділи / С. Г. Куликовський. – Полтава, 2002. – 154 с.
6. Сусь Б. А. Квантова фізика / Б. А. Сусь. – К. : ВІТІ НТУУ «КПІ», 2007. – 117 с.
7. Смирнов В. А. Фізика-7. Перші уроки. Ч. 1 / В. А. Смирнов. – Х. : Основа, 2009. – 144 с.
8. Смирнов В. А. Фізика-7. Перші уроки. Ч. 2 / В. А. Смирнов. – Х. : Основа, 2009. – 112 с.
9. Смирнов В. А. Фізика-7. Перші уроки. Ч. 3 / В. А. Смирнов. – Х. : Основа, 2009. – 160 с.
10. Раздуй О. М. Самостійні роботи з дисципліни ,,Вища математи-

ка» по спеціальності 6.130200 / О. М. Раздуй, І. М. Горда. – Ч.1. – Полтава, 2007. – 146 с.
11. Раздуй О. М. Самостійні роботи з дисципліни „Вища математика» по спеціальності 6.130200 / О. М. Раздуй, І. М. Горда. – Ч.2. – Полтава, 2007. – 108 с.
12. Бендес Ю. П. Лабораторний практикум з фізики з використанням персонального комп'ютера / Ю. П. Бендес. – Полтава : Оріяна, 2007. – 162 с.
13. Практикум з основ роботи в операційній системі Windows XP : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти / К.Д.Костоглод, Н.М.Протас, А.В.Калініченко, О.М.Чехлатий, Т. А. Шарун, Ю. В. Шмиголь. – К. : Колообіг, 2005. – 151 с.
14. Збірник задач з фізики для студентів інженерних спеціальностей денної та заочної форми навчання / В.П.Якубенко, Р.І.Шматкова, Л.О.Черненко. – Полтава : ПНТУ, 2010. – 141 с.
15. Практикум з основ роботи в операційній системі Windows 95 : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти / К. Д. Костоглод, Н. М. Протас, А. В. Калініченко. – Полтава : ПДАА, 2002. – 125 с.
16. Царенко О. М. Основи фізики напівпровідників і напівпровідникових приладів / О. М. Царенко. – Кіровоград, 2012. – 243 с.
17. Кондель, В. М. Охорона праці в галузі : конспект лекцій для студ. денної та заочної форм навчання всіх спец. пед. ун-ту / В. М. Кондель, Ю. В. Калязін ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Каф. виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності. – Полтава : ПНПУ, 2011. – 128 с.
18. Кондель, В. М. Технічна механіка : зб. індивідуальних завдань до контрольних робіт з прикладами розв'язування для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей «Технологічна освіта» та «Професійне навчання» / В. М. Кондель, А. М. Хлопов ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Каф. виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності. – Полтава : ПНПУ, 2011. – 28 с.
19. Кондель, В. М. Машинознавство : зб. індивідуальних завдань до контрольних робіт з прикладами розв'язування для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей «Технологічна освіта» та «Професійне навчання». Ч. 1. Теоретична механіка / В. М. Кондель, А. М. Хлопов ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Каф. виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності. – Полтава : ПНПУ, 2011. – 20 с.
20. Лозовський А. П. Основи холодильних технологій : навч. посіб. / А. П. Лозовський, О. М. Іванов. – Суми : Університетська книга, 2012. – 148 с.

Рецензії на статті

1. Кожушко Г.М., Велит І.А., Галай М.В., Каплієва В.М., Сахно Т.В. Екологічні проблеми розрядних ламп: утилізація та використання відходів.
2. Соловьев В.В., Черненко А.А. Структурные особенности ЭАЧ вольфрамсодержащих расплавов при одновременном и последовательном переносе заряда.
3. Флегантов Л.О. Організація методичної підтримки математичних дисциплін на основи використання соціальних web-сервісів Інтернет.
4. Сакало В.М., Шмиголь Ю.В., Дорошенко Т.А. Теоретико-методологічні засади формування екобезпечних агроландшіфтів.

Рецензії на програми

1. «Введення до інтелектуальної власності» для спеціальностей 7.000002 Інтелектуальна власність.
2. Мірошніченко С. П. «Загальна електротехніка» для вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації зі спеціальності 5.01010301 Технологічна освіта.
3. Скриль С. І. Нові інформаційні технології і технічні засоби навчання.
4. Загальна фізика. Програма навчальної дисципліни для студентів вищих педагтічних закладів освіти / автори-укладачі: М. І. Шут, І. Т. Горбачук, В. П. Сергієнко. – К. : НПУ, 2005. – 48 с.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО РУДЕНКА ОЛЕКСАНДРА ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧА

1. Олександр Руденко, вчитель фізики середньої школи № 6 м. Полтави, випускник Полтавського педінституту. За організацію позакласної роботи нагороджений Грамотою Міністерства освіти республіки // Комсомолець Полтавщини. – 1967. – 1 жовт. – С. 1. – На фото: Олександр Руденко.

2. Кімната-музей Ю. В. Кондратюка // Зоря Полтавщини. – 1980. – 12 черв. – С. 3.
   Про відкриття кімнати-музею Ю.В. Кондратюка в Полтавському педінституті. Ініціатором її створення були викладачі фізико-математичного факультету доценти, кандидати наук О. П. Руденко, Ю. К. Гулак, П. Я. Михайлик.

3. Професій багато, яка з них твоя? // Заповіт Ілліча. – 1981. – 23 квіт. – С. 2.
   У Карлівці відбулася зустріч з випускниками загальноосвітніх шкіл району. Серед виступаючих перед учнями був доцент Полтавського педагогічного інституту О. П. Руденко.
   На фото: (у центрі) А. Л. Фисун та декан фізико-математичного факультету Полтавського педінституту О. П. Руденко серед учнів.

4. Велика рушійна сила // Зоря Полтавщини. – 1983. – 17 квіт. – С. 3.
   Про присвоєння звання «Відмінника освіти СРСР» декану фізико-математичного факультету Полтавського педагогічного інституту, кандидату фізико-математичних наук Олександру Пантелеймоновичу Руденку.

5. Перед именем твоим // Учительская газета. – 1983. – 11 окт. – С. 2.
   Описание комнат-музеев Полтавского педагогического института. О комнате-музее Ю. В. Кондратюка рассказывает декан физико-математического факультета А. П. Руденко.

6. Полтавский государственный педагогический университет имени В.Г. Короленка : проспект. – Полтава, 1983. – 16 с.

7. Моргун Ф. Т. Поле без плуга : док. повесть / Ф. Т. Моргун. – М., 1984. – С. 456.

8. Не тільки посада – покликання крила. Експериментальна програма «Учитель» – у дії // Рад. освіта. – 1986. – 19 груд. – С. 2–3.

Розповідається про якість підготовки педагогічних кадрів. Важливим елементом експериментальної програми «Учитель» є переорієнтація навчальної програми Полтавського педагогічного інституту в напрямі збільшення конкретної практичної роботи студентів зі школою.

Уміщено світлину: у музеї Ю. В. Кондратюка декан фізико-математичного факультету, доцент О. П. Руденко розповідає про талановитого вченого.

9. Реформа школи // Говорить і показує Україна. – 1988. – 31 берез. – С. 1.

10. Полтавський державний педагогічний інститут імені В. Г. Короленка : проспект. – Полтава, 1990. – 20 с.

11. Семено В. Гуморина – 15 / В. Семено // Зоря Полтавщини. – 1990. – 4 квіт. – С. 4.

Уп'ятнадцяте гуморина студентів-фізиків Полтавського педагогічного інституту під назвою «Дурням таланить». Натхненник О. П. Руденко доклав чимало зусиль аби свято гумору продовжувало існувати.

12. Він марив небом // Трудова Полтава. – 1991. – № 16 (20). – С. 4.

13. Лисяк Т. Тринадцять сторінок «Екстеміка» / Т. Лисяк // Молода громада. – 1996. – 22–28 листоп. – С. 3.

Розповідається про Молодіжний театр естрадних мініатюр «Екстемік» Полтавського пединституту, якому виповнилося 13 років, та декана фізико-математичного факультету О. П. Руденка.

14. Щоб пам'ятали ще сто років // Зоря Полтавщини. – 1997. – 12 груд. – С. 4.

15. Вітання про присвоєння звання академіка Академії наук вищої школи України // Педагогічний вісник. – 1998. – 21 груд. – С. 2.

16. Мартусь В. Ще одним академіком збагатилася Полтава / В. Мартусь // Полтавський кур'єр. – 1998. – 25 груд. – С. 1.

17. Нові академіки Академії наук вищої школи. Відділення фізики та астрономії // Освіта. – 1998. – № 23–30. – С. 2.

Про присвоєння звання академіка Академії наук вищої школи України декану фізико-математичного факультету Полтавського

державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка Олександру Пантелеймоновичу Руденку.

18. Полудень віку // Зоря Полтавщини. – 1998. – 2 листоп. (№ 61). – С. 2.

19. Хоменко Н. І все з великої літери / Н. Хоменко // Зоря Полтавщини. – 1998. – 29 груд. – С. 1.
До 60-річного ювілею Олександра Пантелеймоновича Руденка, доктора фізико-математичних наук, професора, академіка Академії наук вищої школи України, який понад 20 років очолює фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

20. Семено В. Подвійне свято декана Руденка / В. Семено // Полтавська думка. – 1999. – 1 січ. – С. 1.
Олександр Пантелеймонович Руденко, декан фізико-математичного факультету, відзначив подвійне свято: власний 60-річний ювілей і присвоєння йому високого звання академіка Академії наук вищої школи України.

21. Вчені Полтави // Регіональні перспективи. – 1999. – № 2–3 (5–6). – С. 29, 53.

22. У лабораторіях учених тільки факти // Київський університет. – 1999. – № 9. – С. 12.

23. Руденко Олександр Пантелеймонович, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АН Вищої школи України // Вісник проблем біології і медицини. – Полтава ; Х., 1999. – № 3. – С. 3–5.

24. Фізмат живе і перемагає, незважаючи на труднощі // Зоря Полтавщини. – 1999. – 4 груд. (№191). – С. 2.

25. Михайлик П. Я. Руденко О. П. / П. Я. Михайлик // Фізики Полтавщини. – Полтава, 1999. – С. 44–46.

26. Знову о 19.13. // Полтавський тижневик «Квартал». – 2000. – 7 квіт. – С. 6.

27. Полтавській гуморині – 25 весен // Полтавська думка. – 2000. – 7 квіт. – С. 2.

28. Фізико-математичний факультет чекає на Вас! // Молодіжна

газета. – 2001. – 15 черв. – С. 3.
29. Академіки Академії наук вищої школи : довідник. – К., 2001. – С. 339.

30. Світ шанує, а нам – сам бог велів // Полтавський вісник. – 2001. – 7 верес. – С. 5.
Інтерв'ю з деканом фізико-математичного факультету Полтавського педагогічного університету, академіком Академії наук вищої школи України, професором О. П. Руденком про Міжнародний конгрес математиків, присвячений 200-річчю від дня народження М. В Остроградського, який відбувся у Києві.

31. Пам'ять вічно жива // Козельщинські вісті. – 2001. – 13 жовт. – С. 2.

32. Імена України : біографічний щорічник. – К. : Фенікс, 2002. – С. 481.

33. Лис В. Геній з терновим вінком : інтерв'ю / розмову вів Василь Лис // Робітнича газета. – 2002. – 19 берез. – С. 8.
Інтерв'ю з О. П. Руденком, яке проходило в кімнаті-музеї космонавтики Ю.В. Кондратюка.

34. Михайлик П. Я. Народжений для пошуків істини (Олександр Пантелеймонович Руденко) / П. Я. Михайлик, О. А. Комеліна // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В.Г.Короленка. – Полтава, 2004. – С. 146–152.

35. Кульову блискавку приваблює енергія // Зоря Полтавщини. – 2005. – 1 лип. – С. 11.
Наукові гіпотези про природу кульової блискавки доктора фізико-математичних наук, професора Полтавського державного педагогічного інституту Олександра Руденка.

36. Ювілеї університетської кафедри // Зоря Полтавщини. – 2006. – 29 берез. – С. 2.
Розповідь про кафедру загальної фізики фізико-математичного факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, якій виповнилося 75 років. Нині серед її випускників понад 150 докторів та кандидатів фізико-математичних наук, серед яких Олександр Руденко.

37. Прерванный полет // Вселенная, пространство, время. – 2007. – № 7 (38). – С. 29–31.

38. Академія наук вищої освіти України 1992–2007. До 15-річчя Академії наук вищої освіти України (відділення фізики та астрономії). – К. : Вид-во АН ВО України, 2007. – С. 49.

39. Год Б. В. Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка : історія і сучасність / Б. В. Год, О. П. Єрмак, П. В. Киридон. – Полтава, 2009. – 194 с.

40. Олександр Руденко: з хутора в Академіки // Вікно : газета студентства ПДПУ. – 2009. – 20 жовт.

41. Історія Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. 1940–2010 / В. В. Зелюк (голова ред. кол.). – Полтава, 2010. – С. 197.

У розділі «Нові предмети – нові підходи до викладання» зазначено що методисти фізики акцентували увагу на важливості ролі при викладанні предмету систематичного викладання краєзнавчого матеріалу. Учнів знайомлять з іменами та біографіями видатних учених і винахідників Полтавщини, серед яких згадується Руденко Олександр Пантелеймонович, доктор фізико-математичних наук.

42. Віценя Л. Зоряна слава Олександра Засядька / Л. Віценя // Зоря Полтавщини. – 2010. – 13 квіт. – С. 2. – Уміщено світлину.

Олександр Пантелеймонович Руденко – на презентації книги «Славетні імена Полтавщини. Олександр Засядько».

43. Хорольський О. В. Історія створення першої в Україні кімнати-музею Ю. В. Кондратюка / О. В. Хорольський, І. В. Лапека // Сімнадцята Всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки, техніки та освіти та спеціалістів: «Пріоритети української науки і техніки»: Мат. конф., 20 квітня 2012 р., м. Київ. – К., 2012. – С. 285-288. – Уміщено світлину.

Висвітлюється історія створення першої в Україні кімнати-музею Ю.В. Кондратюка в Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка силами студентів та викладачів фізико-математичного факультету за ідеєю та під керівництвом декана факультету Олександра Пантелеймоновича Руденко.

44. Олександр Пантелеймонович Руденко // Академія наук вищої освіти України. – К., 2012. – С. 74, 434.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ РУДЕНКА ОЛЕКСАНДРА ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧА

75 років кафедрі загальної фізики 289
Автоматизация вычислений при определении плотности жидкости пикнометрическим способом 142
Автоматизация вычислений при определении вязкости жидкости по методу Стокса 164
Активизация познавательной деятельности студентов при изучении физики в педвузе 33
Акустическая релаксация в некоторых короткоцепочных полимерах 21
Акустическая релаксация в бензотрифториде 29
Акустическая релаксация в некоторых перфторполиэфирах 23, 24
Акустическая спектроскопия вода-ПАВ 47
Акустическая спектроскопия водных растворов хлорида алюминия 143
Акустическая спектроскопия жидких систем 43
Акустические спектры в дисперсной системе аэросил-полипропиленгликоль-425 89
Акустические спектры толуола. Структурная релаксация. Коллективные процессы в толуоле 59
Акустические спектры некоторых фторпроизводных бензола и толуола 75
Акустические спектры перфторфтолуола. Структурная релаксация, коллективные процессы в толуоле 86
Акустические спектры перфторфтолуола. Структурная релаксация, коллективные процесы в перфторфтоуоле 101
Акустические спектры перфтортолуола. Поворотно-изомерная релаксація 102
Акустические спектры перфторфтолуола. Поворотно-изомерная релаксация 85
Акустические и другие свойства эвтетических систем нафталин-ментол, нафталин-диэтиламин 16
Акустические спектры водных растворов L-аспарагина 383
Акустические спектры дисперсных систем на основе полипропиленгликолей ППГ-425 и аэросила А-300167 218

Акустические спектры толуола.
Поворотно-изомерная релаксация 58
Акустические спектры полипропиленгликолей
и дисперсных систем на их основе 205
Акустические свойства некоторых органических жидкостей 8
Акустические характеристики и упругие свойства
дифенила и его производных 25
Акустические измерения в растворах
галоген-1-нафтоидных кислот 186
Акустична дисперсія поліпропіленгліколю
(ППГ-2000) і його розчинах з $LiClO_4$ 165
Акустична релаксація в ацельованих поліпропіленгліколях 206
Акустична релаксація в деяких коротколанцюгових
полімерах 144
Акустична релаксація у водних розчинах хлориду кадмію 166
Акустична релаксація у фторпохідних метоксибензолу 296
Акустична спектроскопія водних розчинів
поліетиленоксиду 297
Акустична спектроскопія біологічних об'єктів 219
Акустична спектроскопія політетраметиленгліколей 145
Акустична спектроскопія рідких гомогенних
і гетерогенних систем 74
Акустична спектроскопія поліокситетраметиленгліколів 169
Акустична спектроскопія розчинів телехевого олігомера
з протийонами 167
Акустична спектроскопія розчинів $LiClO_4$
у поліпропіленгліколях 220
Акустична спектроскопія та феноменологічна теорія
релаксаційних процесів у гомогенних рідинних системах 168
Акустичні властивості дифенілзаміщених
органічних сполук 400
Акустичні спектри в дисперсній системі
аеросил-поліпропіленгліколь 73
Акустичні спектри ацильованого
поліетиленгліколю (ПЕГ-4500) 170
Акустичні та в'язкопружні властивості
апротонних органічних розчинників 417
Аналогії в шкільному курсі фізики 62
„Бачите над елеватором Місяць?
Я полечу туди» (Ю. Кондратюк) 336
Безвідвалка з точки зору фізики 26
Березюк Сергій Олексійович 146

Біомедичні дослідження полімерів 358
Боголюбов М. М. та поступ фізико-математичної думки XX століття 359
Величини та формули в елементарній фізиці 147
Вибрані питання фізики 290
Вивчення активаційних параметрів в'язкої течії полімерних електролітів 148
Вивчення активаційних параметрів в'язкої течії ароматичних вуглеводнів 418
Вивчення активаційних параметрів в'язкої течії фторпохідних метоксибензолу 401
Вивчення механізмів релаксаційних процесів акустичним методом в рідких і залежних ксилолах та їх фторованих аналогах 77
Вивчення механізмів релаксаційних процесів акустооптичним методом у рідких ізомерних ксилолах та їх фторованих аналогах 76
Вивчення пружних властивостей рідин з гідроксильною групою 298
Визначення параметрів структури деяких водневих розчинів електролітів за електроакустичними даними 63
Визначення структури та розмірів агрегатів в дисперсних системах методом акустичної спектроскопії 171
Видатні фізики-полтавці. Микола Леонідович Духов 207
Використання алгоритмів в процесі розв'язування задач на закон Архімеда 208
Використання енергії термічної води 172
Використання енергії Сонця 299
Використання методу акустичної спектроскопії для вивчення структури і теплового руху молекул у ряді водних розчинів 2-1 електролітів 120
Використання методу акустичної спектроскопії для вивчення структури і теплового руху молекул в ряді водних розчинів електролітів 121
Використання методу аналогії при вивченні теми «Застосування закону рівноваги важеля до блоку» 149
Використання структурно-логічної блок-схеми у процесі узагальнюючого повторення 34
Використання фізичних методів дослідження в медицині 300
Відновлювальні джерела енергії 221
Вклад Годдарда й Есно-Пельтрі у теоретичні засади міжпланетних польотів 312

Вклад Ю. В. Кондратюка в теорію багатоступінчатих ракет 103
Властивості толуолу, метоксибензолу та їх фтор похідних 419
Влияние конструкции рефлекторов и поглотителей
на точность ультраакустических измерений 2
Влияние молекулярного строения на упругие свойства
органических растворителей 420
Внесок Остроградського у розвиток акустичної спектроскопії
конденсованих і дисперсних систем 60
Воспитание диалектико-материалистического
мировосприятия на уроках физики 44
Вступ 64
В'язкопружні властивості АСВ-6 384
В'язкопружні властивості ряду олігометилсилоксонів 90
В'язкопружні та термодинамічні характеристики
дифенілметану 385
Вязкие и оптические свойства октафторпентанола-1 360
В'язко-пружні властивості нафтових масел типу V для
двигунів внутрішнього згорання 421
Вязкостные свойства полиметилсилоксанов 422
Вязкость и поглощение ультразвуковых волн в
полиметилфенилсилоксанах 9
Вязкоупругие свойства в ряде кремнийорганических
соединений 222
Вязкоупругие свойства полипропиленгликолей
и дисперсных систем на их основе 209
Вязкоупругие свойства ПЭГ-300 и ПЭГ-1500 402
Вязкоупругие свойства водных растворов альбумина 403
Газові дихальні суміші у космонавтиці 313
Генеральний конструктор 104
Геотермальна енергетика 337
Головний конструктор ракетно-космічних систем
Михайло Кузьмич Янгель 223, 268
Графічний аналіз даних акустичних вимірювань
в середовищі AXUM 244
Графо-комбинаторное моделирование
дидактических задач 52
Густина, в'язкість та швидкість поширення звуку
в плазмозамінних препаратах на основі
багатоатомних спиртів 404
Деякі питання електродинаміки шкільного курсу фізики 338
Динамічне спостереження за рівнем ендотоксикозу
у хворих на рак шлунка 187

Діелектрична спектроскопія рідин в області
частот 10 Гц-200 кГц 224
Діелектричні властивості деяких аліфатичних спиртів 423
Дмитро Дмитрович Іваненко 190
До спільного знаменника 35
До ювілею університету 424
Домашні тематичні роботи. Кінематика 314
Дослідження акустичних властивостей метоксибензолу 189
Дослідження акустичних властивостей нафталіну 361
Дослідження водних розчинів нітратів кальцію
і кобальту методом акустичної спектроскопії 122
Дослідження водних розчинів нітратів кальцію
та кобальту методом акустичної спектроскопії 123
Дослідження водних розчинів нітратів кобальту методом
акустичної спектроскопії 124
Дослідження впливу ацилювання на фізичні
властивості поліпропіленгліколітів 225
Дослідження в'язких властивостей мінерального
масла АМГ-10 315
Дослідження в'язкості і густини силоксанів в інтервалі
температур 293-363 К 316
Дослідження в'язкопружних властивостей метоксибензолу 150
Дослідження в'язкопружних властивостей ряду
органічних сполук 125
Дослідження в'язко-пружних властивостей
галогенпохідних бензолу 126
Дослідження динаміки політетраметиленоксидних ланцюгів
з різними кінцевими групами 173
Дослідження зсувної та об'ємної в'язкості
фторпохідних толуолу 386
Дослідження механізмів поглинання звуку у дисперсній
системі на основі аеросил з водою 190
Дослідження пружних властивостей ортохлортолуолу
вздовж кривої рівноваги рідина-пара 269
Дослідження пружних і в'язких властивостей
рідкого полімеру ПМС-6 425
Дослідження пружних властивостей полтавського
бішофіту 405
Дослідження пружних властивостей
фенілтрифторметилсульфіду вздовж кривої рівноваги 317
Дослідження пружних властивостей у системі аеросил –
поліпропіленгліколь-425 вздовж кривої рівноваги 406

Дослідження пружних і в'язких властивостей мінеральних масел 5
Дослідження рівноважних властивостей рідких фторзаміщених фенілметилсульфону 339
Дослідження рівноважних властивостей розчинів хромовокислого калію 245
Дослідження рівноважних властивостей гідроксильних похідних ментану 301
Дослідження сополімеру-3 методом акустичної спектроскопії 318
Дослідження фізичних властивостей бішофіту 176
Дослідження фізичних властивостей галоїд-1-нафтоїдних кислот 191
Дослідження швидкості поширення ультразвуку у фторпохідних метоксибензолу на лінії насичення 362
Дослідження швидкості ультразвуку у вуглеводневих рідинах 319
Екскурс в історію фізико-математичного факультету 175
Експериментальна фізика : навч. програма 291
Експериментальні методи визначення поглинання звуку в рідинах 65
Енергія Сонця та її використання 176
Життя і наукова діяльність піонера космонавтики Ю.В. Кондратюка 66
Зависимость реологических параметров от температуры в октаметилтрисилоксанах и гептаметилтрисилоксанах 246
Задачи текстового контроля знаний по физике (механика, молекулярная физика, электричество) 38
Запитання з фізики для учнів середньої школи 48
Застосування фотоплівки для візуалізації гетерогенних реакцій надлишкових інтенсивностей 302
Звіт про науково-дослідну роботу 340
Значення наукової творчості Ф. А. Цандера 226
Зоряне ім'я в історії Вітчизни 105
Изучение акустических свойств дифенила и его производных в ультра- и гиперзвуковом диапазонах частот 17
Изучение упругих свойств фторированных спиртов вдоль кривой равновесия 364
Исследование агрегации частиц методом акустической спектроскопии 78

Исследование акустических свойств альбумина 249
Исследование акустических свойств жидких диэлектрических систем с эвтектическими свойствами 7
Исследование акустических свойств некоторых жидкостей с водородными связями 4
Исследование вязко-упругих свойств метоксибензола 303
Исследование вязкоупругих свойств метоксибензола 151
Исследование вязкоупругих свойств фторпроизводных бензола вдоль линии равновесия жидкость-пар 10
Исследование гиперзвуковых свойств некоторых вязких гидкостей 6
Исследование коэффициента поглощения и скорости распространения ультразвука в некоторых полиметилсилоксанах 18
Исследование механизма вязкого течения изомолярных растворов некоторых галоид-1-нафтойных кислот 407
Исследование механизма поглощения звука в дисперсных системах на основе гидротированного и метилированного аеросилов с амиловым спиртом 177
Исследование механизмов быстрых процессов в толуоле и его фторпроизводных 68
Исследование механизмов быстрых процессов в толуоле и ряде фторпроизводных 67
Исследование равновесных свойств жидких фторпроизводных фенилметилсульфата 341
Исследование равновесных свойств некоторых фторорганических соединений 106
Исследование равновесных свойств некоторых фторпроизводных бензола 49
Исследование равновесных свойств некоторых фторорганических соединений 87
Исследование сдвиговой и объемной вязкости фторпроизводных фенилметилсульфида 342
Исследование температурной зависимости вязкости фторпроизводных фенилметилсульфида 365
Исследование теплофизических и кинетических свойств фторпроизводных бензола и толуола 69
Исследование теплофизических свойств фенола 192
Исследование упругих и вязких свойств минеральных масел МГ-30 и ВМГ-3 11
Исследование упругих и вязких свойств молекулярных жидкостей 14, 15

Исследование упругих свойств аспарагина вдоль кривой равновесия 227
Исследование упругих свойств масел западносибирских нефтей 387
Исследование упругих свойств перфтортолуола вдоль кривой равновесия жидкость-пар 30
Исследование упругих свойств бензотрифторида вдоль кривой равновесий 27
Исследование физических свойств водных растворов ОБС и ОДНФ. 1. Плотность, в'язкість 97
Исследование физических свойств водных растворов ОБС и ОДНФ. 2. Скорость и поглощение 98
Исследование физических свойств водных растворов ОБС и ОДНФ. 3. Механизм акустической релаксации 99
Іван Микитович Францевич – батько радянської порошкової металургії 270
Іваненко Дмитро Дмитрович 91
Д. Д. Іваненко – видатний фізик-теоретик, педагог 247
Із когорти достойників полтавських математиків
Ліхін Володимир Васильович 363
Історія створення ракетоносія УР-500 Протон 248
Історія, сьогодення і перспективи розвитку ракетного палива 320
Історія фізико-математичного факультету 152
Його народила полтавська земля 321
К определению граничных параметров квантовых состояний материи 210
К открытию тонкой структуры кольца Сатурна и пояса Астероидов 28
Как писать дипломную работу по методике физики 20
Кімната-музей піонера космонавтики Ю.В. Кондратюка в Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка 153
Кімната-музей піонера космонавтики Ю. В. Кондратюка в Полтавському державному педагогічному університеті 178
Кондратюк і Ціолковський – подвійна зоря вітчизняної космонавтики 228
Кондратюк Ю. В. – доля генія 322
Кондратюк Ю. В. – скарб світової науки 107
Кондратюк і крилаті ракети 211
Кондратюк Ю. В. і ГІРД 70
Кондратюк Ю. В. і реальність 250
251

Кондратюк Ю. В. про гіроскопічні стабілізатори 343
Кондратюк-Шаргей Ю. В. – інженер-винахідник 304
Контекстне навчання фізики на практичному занятті з теми «Інтерференція електромагнітних хвиль» 271
Концентрационные и температурные зависимости спектрально-акустических характеристик водных растворов нитрата цинка 127
Концентрационная и температурная зависимость коэффициента поглощения ультразвуковых волн в бинарных системах уксусная кислота – толуол 3
Космічна тема у сучасній освіті: особистості, події, факти 305
Космос і невагомість 252
Космонавт – професія особлива і дуже складна 272
Космос з його невагомістю, глибоким вакуумом і радіацією 273
Космос – різкий перепад температур 274
Космізм у творчості Ю. В. Кондратюка 344
Костянтин Ціолковський та його космічні формули 323
Крилаті ракети 253
Людина легендарної долі 275
Людина, яка прагнула до зірок 195
Людина, яка прагнула до зірок (Юрій Костянтинович Гулак) 254
Мазуренко Дмитро Миколайович 92
Майбутнє енергетики – АЕС 276
Межмолекулярное взаимодействие и конформационное превращение в жидких углеводородах 45
Методи дослідження космосу 108
Методические рекомендации по составлению учебных программ по физике 46
Методические указания выпускникам-стажерам 37
Методические указания к комплексу учебных программ по физике для 9 класса 50
Механізм акустичної релаксації у водних розчинах ОБС та ОДНФ 128
Механізм акустичної релаксації у водних розчинах ОДНФ і ОБС 194
Механізм в'язкої течії мезитилену 345
Механизм вязкого течения водных растворов арабинозы 367
Механізм в'язкої течії деяких фтор заміщених аліфатичних спиртів 368
Механизм вязкого течения в водных растворах аспарагина 388

Механизм вязкого течения некоторых
фторированных ароматических соединений 409
Механизм вязкого течения водных растворов
солей $Mg(NO_3)_2$ и $Zn(NO_3)_2$ 408
Механізми в'язкої течії в поліетиленгліколях
і їх розчинах з $LiClO_4$ 129
Механізми в'язкої течії в ряді ароматичних сполук
та їх фторованих аналогах 93
Механізми в'язкої течії розчинів $LiClO_4$
в поліетиленоксиді (ПЕГ – 300 ацилований) 212
Механізми релаксаційних процесів в ароматичних сполуках
та їх фторованих аналогах 94
Механизмы сверхбыстрых процессов в жидких
фторпроизводных толуола 40
Механизм теплового движения в жидких углеводородах 109
Механизмы теплового движения в жидких углеводородах 71
Михаил Иванович Шахпаронов 213
Михайло Кузьмич Янгель – головний конструктор
ракетно-космічних систем 410
Міжмолекулярні зв'язки та атомна взаємодія 110
Міжнародна космічна станція «Альфа» 255
Міркування Кондратюка про польоти на Місяць і Марс із
Землі і міжпланетної бази 389
Молекулярні механізми нерівноважних процесів у ряді
гомогенних і гетерогенних рідких систем 79, 80
Мрії стають реальністю 111
На благо людей 390
Над чим думають фізики 324
Нанотехнології в космосі. Космічний ліфт 325
Некоторые вопросы методики применения ТСО
в лекционном курсе физики 22
Нерівноважна термодинаміка 195
Низькочастотна акустична релаксація у концентрованих
водних розчинах хлориду нікелю 227
О механизмах вязкого течения в ряде ароматических
соединений и их фторированных аналогах 82
О механизме вязкого течения минерального масла АСВ-6 411
О механизме вязкого течения фторпроизводных
фенилметилсульфона 369
О механизме в'язкого течения в ортохло 426
О механизмах теплового движения в жидких углеводородах
по данным акустической спектроскопии 39

О механизмах теплового движения в алканах по данным акустической спектроскопии 56
О механизме акустической релаксации в диспресной системе аэросил-полипропиленгликоль 81
О молекулярных механизмах коллективных процессов в жидкостях 51
О роли физики в формировании личности учителя биологии 31
О структурной релаксации и межмолекулярном взаимодействии в алканах 53
О структурной релаксации и межмолекулярном взаимодействии в н-алканах 57
О температурной зависимости акустических параметров фенилдифторметилсульфида 346
О температурной зависимости коэффициента сдвиговой вязкости фенилтрифторметилсульфида 326
О температурной зависимости модуля упругости и его связь с теплотой парообразования в жидких углеводородах 32
О температурной зависимости модуля упругости и его связи с теплотой парообразования в жидких парафинах 12
О температурной зависимости модуля упругости и его связь с теплотой парообразования жидких олефинов 36
Олександр Дмитрович Засядько 179
Олександр Дмитрович Засядько – видатний конструктор бойових ракет 370
Определение релаксационных параметров жидкости с помощью ЭВМ 230
Оптична установка для дослідження акустичних властивостей рідин оптичним методом з використанням лазера 130
Орбіти головного конструктора 306
Оригінальний спосіб 112
Основоположник вітчизняного ракетного двигунобудування Валентин Петрович Глушко 214
Основні роботи Ю. В. Кондратюка в області ракетно-космічної техніки 231
Особистий вклад С. П. Корольова в практику космонавтики 307
Особливості електропровідності дисперсних систем вологого ґрунту 308
Особливості роботи космонавтів на орбіті 277
Особливості температурної залежності кінематичної зсувної в'язкості фторпохідних бензолу 371

Остроградский М. В. и исследования капиллярных явлений 41
Остроградський М. В. та думки про механіку 391
Пам'яті видатного земляка 131
Пам'яті видатного математика, механіка і
педагога М. В. Остроградського 215
Пам'яті видатного фізика-теоретика,
педагога Д. Д. Іваненка 256, 292
Пасічник Митрофан Васильович 95
Перспективність ідей Ю. Кондратюка 72
Першопрохідці крилатих ракет 180
Підвищення ефективності роботи п'єзокварцевих
перетворювачів в імпульсних акустичних спектрометрах 154
Підвищення якості професійної освіти студентів 232
Піонери ракетної техніки: Роберт
Ясно-Пельтрі та Генрі Оберт 233
Поглинання ультразвуку в мінеральних маслах 13
Побєдоносцев Олександр Андрійович 155
Побєдоносцев Юрій Олександрович 156
Побєдоносцев Ю. О. – піонер ракетної техніки 278
Погляди В. П. Ветчинкіна на діяльність
Юрія Васильовича Кондратюка 257
Полтавець Володимир Челомей – творець
космічної ракети-носія «Протон» 196
Полтавець Іваненко – теоретик будови атомного ядра 197
Поціновувач краси фізичної науки
(Василь Миколайович Заливчий) 258
Поширення звуку в середовищі 293
Применение лампы ДРЛ в эпидиаскопе 1
Применение эмпирических уравнений температурной
зависимости вязкости к фторпроизводным метоксибензола 372
Принципи модульного навчання студентів 279
Про механізм акустичної релаксації в концентрованих
водних розчинах нітратів цинку 132
Про механізм в'язкої течії деяких водних розчинів
роданідів лужних металів 96
Про механізм акустичної релаксації в концентрованих
водних розчинах нітратів цинку 132
Про механізми акустичної релаксації в мезитилені
та перфтормезитилені 157
Про механізм в'язкої течії в дифенілметані 373
Про механізм в'язкої течії в одноатомних спиртах 392
Про механізми в'язкої течії в поліетиленгліколях
і їх розчинах з $LiClO_4$ 133

Про механізми в'язкої течії в політетраметиленгліколі 134
Про механізми нерівноважних процесів ряду рідких вуглеводних сполук 83
Про практичне значення наукових і технічних пропозицій К. Е. Ціолковського в області ракетної техніки 234
Про розвиток ідей Кондратюка в сучасній космонавтиці 294
Про структурну релаксацію і міжмолекулярну взаємодію в н-алканах 100
Про температурну залежність модуля пружності та його зв'язок з теплотою пароутворення в рідких органічних теплоносіях 347
Проблеми і перспективи ядерної енергетики 280
Програми для фізико-математичного факультету 158
Продовжувачі ідей Кондратюка 200
Протонно-нейтронна теорія будови ядра Д. Д. Іваненка 259
Психологічні аспекти перебування у космосі 327
Пульсуючий двигун 260
Равновесные свойства жидкого фенола 393
Ракети полтавця Засядька 199
Расчет акустических и термодинамических параметров 1,4-бистрифторметилбензола по результатам акустических измерений 181
Рассчет термодинамических параметров в октафтортолуоле 200
Реологічні властивості ацильованого поліетиленгліколю (ПЕГ-1500) 182
Реологічні властивості парахлорбензотрифториду 394
Реологічні властивості поліметилсилоксану-5 328
Реологічні властивості нафталіну 374
Реологічні та оптичні властивості 2,2,3,3-тетрафторпропанолу-1 375
Рівноважні властивості ароматичних з'єднань 348
Роберт Хітчінгс Годдард 235
Розвиток ракетної техніки в Україні 349
Розв'язування задач на закон Архімеда методом аналогії 159
Розрахунок термодинамічних та акустичних властивостей галоїд-1-нафтоїдних кислот 183
Роль параболічних дзеркал для одержання електричної енергії 261
Роль хімії в розвитку ракетобудування 395
Роль чоловічої гімназії № 2 в становленні особистості Ю. В. Кондратюка 281

Роль Ю. В. Кондратюка у розвитку радянської ракетної техніки 350
Світ шукає, а нам – сам Бог велів 201
Середні величини в шкільному курсі фізики і математики 84
Синдром ендогенної інтоксикації та акустичні методи його реєстрації 160
Слово про вчителя 376
Сонячна ракета Кондратюка 377
Співдружність викладача та студента і шляхи вдосконалення освіти 236
Спосіб діагностики запальних ускладнень після хірургічного лікування раку шлунку 113
Спосіб контролю розвитку ендотоксикозу 161
Спосіб організації експерименту з фізики 378
Спуск і посадка космічних апаратів на планети без атмосфери 237
Структурно-динамічні властивості водних розчинів октилбензолсульфонату натрію 135
Структурно-динамічні властивості поліокситетраметиленгліколю в рідкому стані 136
Структурно-динамічні властивості водних розчинів нітратів цинку 138
Структурно-динамічні властивості полі етиленгліколю 137
Сузір'я Михайла Янгеля 309
В.О. Сухомлинський про роль вчителя в естетичному вихованні учнів 139
Сучасні підходи до постановки фізичних експериментів 351
Схема Місячної траси 184
Творець важких танків (до 100-річчя від дня народження конструктора, винахідника М. Л. Духова) 262
Творчий пошук та життєві парадигми Юрія Кондратюка 329
Температурна залежність модуля пружності о-нітрофенолу 396
Температурная зависимость физических свойств полиметилсилоксанов 412
Теоретические основы исследования неравновесных процессов 216
Термодинамические характеристики вязкого течения некоторых фторированных спиртов 427

Україні – космічне майбутнє 379
Ультразвукова спектроскопія як метод контролю стану рідких середовищ організму людини 238

Ультразвукова діагностика в медицині 295, 310
Ультразвуковая релаксация в некоторых перфторполиэфирах 19
Ультразвуковая спектроскопия сыворотки крови в диагностике уровня интоксикации разного генеза у онкологических больных 217
Упругие свойства некоторых дифенилзамещенных органических соединений 413
Установка для вимірювання діелектричних властивостей рідин у діапазоні частот 10 Гц – 100 кГц 397
Установка для вимірювання електричних властивостей рідин в діапазоні частот 10 Гц-100 кГц 140

Фізик за покликанням (Олександр Андрійович Побєдоносцев) 263
Фізик-методист (Сергій Олексійович Березюк) 264
Фізика-7 : практичний курс 352
Фізика – це моє життя 398
Фізико-математичний факультет у персоналіях 141
Фізико-хімічні проблеми кріобіології 330
Фізіологія людини в космічному польоті 331
Формування пізнавального інтересу студентів на лабораторних заняттях з фізики 282
Формування пізнавального мотиву навчання фізики у студентів вищого технічного закладу освіти 265

Хемографія: нові можливості візуалізувати гетерогенні процеси наднизької інтенсивності 185

Цикл лабораторних робіт з молекулярної фізики для студентів фізико-математичного факультету 239

Челомей Володимир Миколайович 162
Чижевський О. Л. та Ю. В. Кондратюк: суть та витоки проблеми 266
Чому людина летить у космос? 283

Шкільний курс фізики в графіках 54
Шлях до зірок Всесвіту 284
Штрихи до портрету вченого (Володимир Олексійович Шутовський) 267
Шутовський Володимир Олексійович 163

Экспериментальные исследования коллективных процессов в жидкостях 42
Энергетические характеристики активации вязкого течения водных растворов креатина 414

Ювілей музейника, історика, краєзнавця 399
Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей): філософія життя і творчості як спосіб досягнення істини 285
Юрій Кондратюк – планета Місяць 332

Явище електромагнітної індукції 202

About temperature dependence of shear viscosity coefficient of phenyldifluoridemethylsulphate 333
Acoustic spectroscopy of disperse system 55
Acoustical Researches of Liquid Polyethyleneglycols 415
Acoustical spectroscopy of disperse systems 61
Acoustic relaxation of liquid poly (tetramethylene oxide) 205
Behavior of Shear and Volume Viscosity of Fluorsne Substituted Phenylmethylsulfones 380
Dependence of Elastic Properties of Liquids as a Result of Introduction of Fluorine Atoms to Molecule of Aromatic Compound 381
Investigation of elastic properties methoxybenzol along a curve of an equilibrium 204
Features of conductance of feeble water solutions in heterosystems and visualization of corrosion processes 286
Mechanism of Viscous Flow in Fluorine-substituted Toluenes 382
Research of balanced properties of some fluorine aromatic connections 334
Research of balanced properties of aromatic compounds with atoms of fluorine 353
Structure of PEG Aqueous Solutions Based on Acoustic Experimental Data 416
Study of processes of micellar formation in aqueous solutions of surfactants 287
The investigation of nickel chloride aqueous solutions with the help of the method of acoustic spectroscopy 288
The research of speed velocity in fluovine phenilmethylsulphide 335
The Study of Processes of Micellar Formation in Agueous Solutions 88

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абламский В. А. 208
Бабич О. В. 11, 126, 142, 150, 151, 164, 181, 183, 186, 191, 205, 209, 242, 244, 303
Бакай В. В. 300, 307
Бендес Ю. П. 114, 116, 118, 134, 136, 137, 144, 145, 147
Бобир О. А. 312, 328, 347
Бовсуновський С. В. 218, 242, 246, 249, 262
Брагина Г. В. 37
Бродовая Т. О. 40, 49
Булавін Л. А. 70, 71
Бурмистров О. М. 68, 75, 76, 77, 82, 87, 135, 157
Водолага А. В. 73
Гамера А. В. (Gamera A. V.) 47, 61, 89
ГаркушаЛ. М. 83
Гейдельберг М. Б. 44, 48
Герасименко Т. В. 309, 311
Гетало А. М. (Getalo A.) 217, 241, 246, 253, 269, 288, 298, 301, 319, 321, 335, 345, 353, 360–362, 364, 368, 373, 375, 382, 386, 393, 396, 397, 403, 412, 416
Голик О. З. 4, 5, 10, 11, 12, 19
Горбачев Г. Ф. 23
Гривко С. В. 60
Гришко Л. А. 70, 103
Губачова О. А. 279
Гулак Ю. К. 26, 28, 41
Даценко З. М. (Datsenko Z. M.) 85, 88
Джепа Л. О. 86, 120-124, 127, 132, 138, 144, 157
Дзюба Л. Г. 298
Дима Я. Ю. 351, 378
Дорош Д. К. 63, 120–123, 287
Дударенко О. В. 108, 147
Заводовський С. В. 243, 257
Заливчий В. М. 2, 18, 21, 32, 36, 90, 113, 130, 154, 160, 161
Зенько А. М. 277, 284, 307
Елеусінов Б. Т. 135
Єлізаров О. І. 185, 302, 308
Єлізаров М. О. 185, 302, 308

Єфіменко С. Е. 86, 100, 110
Ищенко Э. Д. 6, 7
Йосипенко Ю. М. 298
Кавурко Л. В. 233, 275
Калаптурівський В. К. 130, 140, 154, 161, 224, 225, 241, 245, 288
Карпенко А. А. 149
Касьяненко М. М. 352
Кинзерская Г. П. 16, 17
Клименко М. С. 114, 115, 165, 220
Козубенко Г. 235
Коваленко С. С. 226, 255, 266
Комеліна О. А. 91, 92, 95, 103-105, 128, 146, 149, 162, 179, 193, 254
Кондратенко Н. В. 29
Корнійко Д. В. 316, 347
Коршак Е. В. 33
Кочерга Н. К. 285
Крицький В. О. 327
Кузьменко Г. М. 267, 271, 282
Лапека И. В. 413, 414
Лукашенко В. Н. 217
Лучинська Т. А. 320, 336
Макаренко В. М. 130
Маломуж М. П. 371
Матвієнко Ю. 237
Матяш Л. О. 240, 299, 408
Михайлик П. Я. 1, 33, 34, 54, 84, 159
Мокляк А. В. 227, 249
Мокляк В. І. 2, 3, 85, 96, 139, 187, 217, 241, 245
Мокляк В. М. 184
Мокляк Л. М. 139
Момот М. 319
Москаленко О. В. 113, 160, 161, 187, 217, 219, 227, 238, 404
Назаренко О. В. 314
Нестеренко В. М. 140, 192, 205, 209, 218, 219, 227, 238, 246
Ніязов Р. А. 331
Новгородцев А. А. 112
Новикова В. Н. 33
Омеліч В. В. 224
Онацько В. К. 104, 105, 108
Опришко В. 176
Остапенко С. Г. 212
Пархомчук С. В. 384
Пелипенко В. П. 232, 236, 279
Пелипенко О. В. 279
Перевозкін В. М. 272, 276

Передерій О. О. 344
Піссіс П. 169
Попов В. Н. 49
Приймак О. В. 318, 347
Прокопенко В. В.
(Procopenko V.) 253, 274, 297, 302, 315, 334, 348, 357, 366–368, 372–374, 380, 387, 388, 394, 396, 407, 411–413
Рачков В. І. 165, 206
Редчук К. С. 52
Рижкова Т. Ю. 282
Рощина Г. П. 4, 6, 7, 8, 16, 17, 25
Савіська В. 313
Саєнко О. В.
(Saienko O.) 73, 96, 124, 154, 161, 171, 187, 212, 217, 219, 220, 229, 238, 240, 241, 245, 269, 288, 296, 297, 333, 335, 346, 351, 355, 364, 375, 378, 381, 383, 385, 392, 403, 404, 407, 409
Саєнко Р. О. 404
Самофалов Д. 208
Сіряк О. І. 322, 350
Смирнов В. А. 305, 323, 352
Солод В. П. 329
Сперкач В. С.
(Sperkach V. S.) 12, 19, 21, 23, 24, 27, 29, 30, 32, 39, 40, 42, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55–61, 63, 65, 67-69, 71, 72, 74–78,81–83, 85–89, 90, 96, 100, 113–116, 118–124, 127–129, 132–134, 136–138, 140, 144, 145, 148, 157, 161, 168, 171, 194, 195, 213, 216, 240, 287
Сперкач С. О. 169, 206, 212, 220, 225
Сперкач Я. В.
(Sperkach Ya. V.) 143, 165, 166, 169, 171, 177, 190, 203, 206, 212, 220, 415
Стеценко С. А.
(Stetsenko S.) 221, 259–261, 278, 283, 298, 328, 334, 341, 348, 356, 362, 365, 366–369, 372, 374, 382, 387, 388, 395, 394, 396, 400, 402, 408, 411–413, 415
Стребулевич А. П. 78
Стрибулевич А. А. 81
Сухопаров І. В. 325
Сучкова В. М. 314
Танцюра Т. П. 81
Теренчук С. А.
(Terenchuk S. A.) 67, 69, 88, 287
Тертичний М. В. 159, 208, 234, 248, 250,
Тимошенко О. В. 187

Тимошенко О. М. 217, 238
Тютюнник О. М. 115, 117, 125, 129, 130, 133, 148, 402
Фененко Л. І. 60, 67-69, 89
Хлопов А. М. (Khlopov A. M.) 125, 126, 150, 151, 155, 156, 163, 181, 189, 198, 204, 218, 229, 242, 245, 249, 269, 288, 294, 301, 303, 317, 326, 333, 335, 339, 342, 355, 365, 371, 380, 405, 409, 411, 416
Хорольський О. В. (Khorolskiy A.) 272, 296, 300, 316, 318, 321, 326, 330, 333, 341–343, 345, 346, 353-362, 364, 365, 369, 372, 375, 381, 383, 385–387, 393, 395, 400, 402, 403, 405, 407–409, 411–416
Чепіга Г. П. 202, 314, 338
Чолпан П. П. 5, 9, 10, 11, 12, 13, 19, 23, 24, 83
Шарун Т. А. 172
Шахпаронов М. І. 195, 216
Швачко С. Є. 337
Шевченко В. В. 114–117
Шилов В. В. 114–118, 136, 140, 145, 148
Юрилова Д. К. 4, 6, 7, 16
Юрченко С. М. 389
Яворський Е. Д. 52
Ягупольский Л. М. 29, 88, 119
Янко А. 315
Ярамішян Р. С. 379, 397

ЗМІСТ

Слово ректора
Степаненко М.І. *Мудрий фізик з душею лірика* *3*

Життєпис ученого *6*

Життя у світлинах *14*

Нагороди та відзнаки О.П. Руденка *38*

Слово про вченого, колегу, педагога *41*

Поетичний вінок на пошану Ювіляра *139*

Наукова школа професора О.П. Руденка *149*

Хронологічний покажчик праць
Руденка Олександра Пантелеймоновича *173*

Рецензії на монографії, підручники, методичні посібники,
наукові статті та навчальні програми *221*

Публікації про Руденка Олександра Пантелеймоновича *224*

Алфавітний покажчик друкованих праць
Руденка Олександра Пантелеймоновича *229*

Наукове видання

ОЛЕКСАНДР РУДЕНКО

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК

До 75-річчя від дня народження

Редактори-бібліографи
С.В. Спірякова, І.М. Лесунова, В.В. Орєхова
Літературний редактор *І.В. Фісак*
Комп'ютерна верстка *С.О. Романюк*
Дизайн обкладинки *Г.І. Ковіка*
Комп'ютерний набір та редагування
О.В. Хорольський, О.А. Комеліна
Фото *В.Є. Дяченко*

Мова українська та російська

Підписано до друку 27.12.2013 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Book Antiqua. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 14,53. Обл.-вид. арк. 9,73
Тираж 100 прим. Зам. № 34

Макетовано в ПНПУ імені В.Г. Короленка,
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.